

Úrtøkuøking hjá verksmiðjutrolarum

Samb. Heilsufrøðsligu Starvsstovuni kann meira fáast burtur úr tilfeinginum.

Síða 24

Absalon á Trøllanesi

Eitt av okkara stórmenn-um í 19. øld var Absalon á Trøllanesi. Vit lýsa mannin.

Síða 11

Fiskimenn fáa nú aftur dagpening sum fyrr

Tað er tungt at fáa sín rætt í dagsins Føroyum. Men viðvíkjandi dagpengum er hetta eydnast. Eisini takkað verið andstøðuni.

Síða 23

Hug at vitja útróðrarstøðir í Grønlandi?

Møguleikin er at fara við Hans og Malenu úr Vági við "Søkongen".

Síða 23

Dómur váttar rættarloysið í landinum

Síða 6

Samb. dómi hevur Jørgen Niclasen ólógliga noktað fiskimanni lógfesta veiting. Løgmaður eigur tó "uppskriftina", sum er almennur politikkurin móttvegis borgarum.

Fiskiveiða í Travemünde

Á jomfrútúrinum hjá "Norrønu" vitjaðu vit fiskimenn í Týsklandi.

Síða 16

Tel: 471116 Fartel: 216270

BURÐARDYGGUR

Mustad

FISKIREIÐSKAPUR

poul@kjolbro.com 24/7 tænasta

Alarmur - Skipsvakt - Vakt
Virðishandan - VIP
Náttarvakt - Sjónvörðsamt
Atgongdskontroli
Trygdarráðgeving

ANSNI

211 112

Tín trygd
fyri tryggjeika

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyri KÄRCHER
trýstspularum til
idnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreassen - Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Leingjan av umsóknarfreist

Vísandi til lýsingar eftir maskinstjórum, 1. meistarum og 2. meistarum, sum fyrstu ferð vóru lýstar í viku 11.

Fiskiveiðieftirlitið hefur avgjört at leingja freistina at senda inn umsókn.

Um tú hefur vinnubræv, svarandi til eina av lýsingunum, og hefur tú áhuga í einum starvi, har vanliga arbeiðstíðin bert er 165 dagar ár-
liga, so send eina umsókn til:

**Fiskiveiðieftirlitið,
postsmoga 347,
110 Tórshavn.**

Umsóknir skulu vera Fiskiveiðieftirlitinum í hendi áðrenn kl. 12.00 mánadagin tann 5. maí 2003.

Lýsingarnar eru at finna á heimasíðini hjá Fiskimálaráðnum www.fisk.fo

Hava tygun spurningar viðv. störvunum, eru tygun vælkominn at ringja tlf. 353030

Tey, sum hava sent umsókn inn til nevndu stør, skulu ikki senda nýggja umsókn. Tær umsóknir, sum eru innkomnar til størvini, verða viðgjørðar á jøvnum fæti við umsóknir, sum koma inn eftir hesa lýsing.

Ódjórið úr dýpi- num

Fiskimenn í New Zealandi spílaðu rættiliga eyguni upp, tá teir fingur hendar risahøgguslokkinn í gørnini niðri við Antarktis. Hetta var ein sera sjáldsamur fongur, sum varð tikin, meðan høgguslokkurin jaktaði ein 2 metra langan patagoniskan tannfisk. Hesin høgguslokkurin hoyrir til størsta slagid av risahøgguslokkum. Hann hevur nú fingið sítt egnu navn, á donskum “kollosalblæksprutten”.

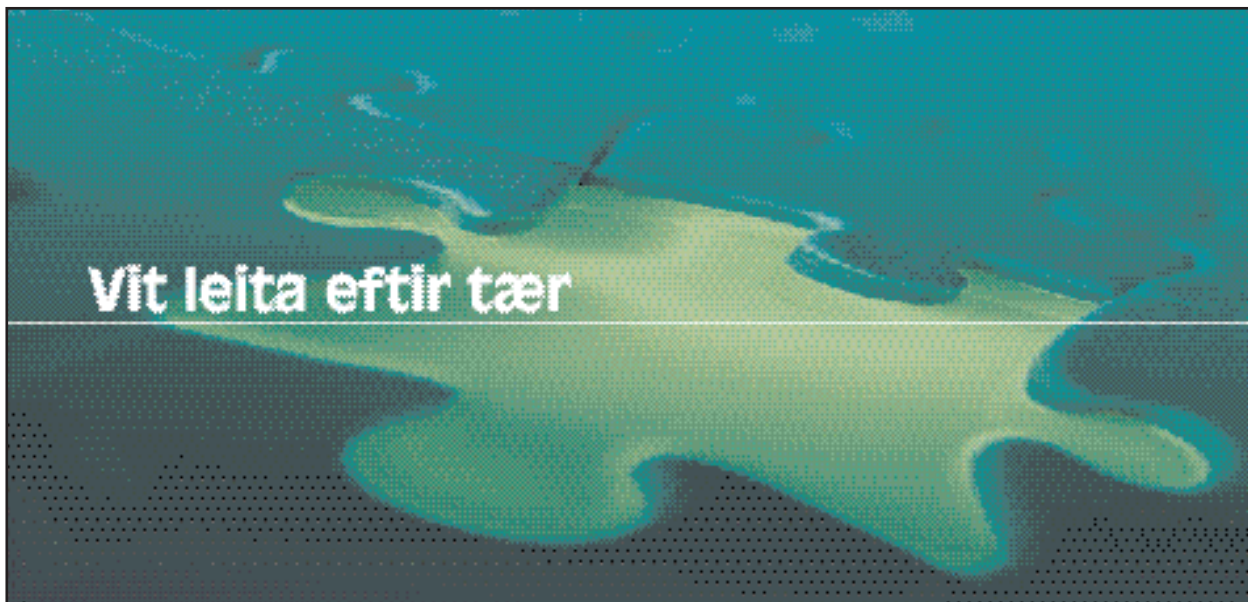
Hann hevði eygur sum
borðiskar, klørnar vóru
sum rakibløð, og tað vóru
25 á hvørjum armi, og
hann hevði eitt nev, sum
kundi kvett ein mansarm
av. Her var talan um eina
unga hon, sum “bert” vig-

aði 150 kg. Granskarar halda, at sum fullvaksin hevði hon vígað 1.000 kg, og fangarmarnir kundu verið 20 metrar langir. So her hevði verið agn til nakrar stamplar! Slíkir høggu-slokkar kunnu taka

upp bardaga við 15 metra langar kaskelottar, eins og menniskju eisini kunnu koma á matarseðilin. Higar-til er tó bert eitt prógvað dæmi um hetta, sjálfvt um søgurnar eru nógvar. Men í 1941 varð ein hermaður

á einum bjargingarbáti
tíkin av einum høggu-
slokki. Kanska er tað líka
frætt, at vit ikki hava garp-
ar av hesum slagi á okk-
ara leiðum.

Myndina hava vit tikið
úr AG/Grønlandsposten.

Vit leita eftir tær

Hjá Føroya Sparikassa hava allir bríkkar týðning. Stórir sum smáir. Nú sóknast vit eftir nýggjum týðandi bríkkum soleiðis, at putlispað okkara skal ganga upp.

Sum næmingur í Føroya Sparikassa fær tó eina fjølbroytta og áhugaverða útbúgving innan peningastovns- og viðskiftatanastu. Tú færst kannleika til at veita bæði privat- um og virkum fíggiarligar tænastur og ráðgeving í einum hátøkniligum um- hvørvi.

Vi vænta, at tú ert heilig/ur og óháðfær-
lig/ur. Tú ert ein eldhugaður hólkaspejari
og kennir, at sjálfssbyrgð og góð tilaging-
arnefni skapa félástur.

Vit vilja skapa eitt arbeiðsundhvævi, har bæði starvsfólk og kundar frívast og mennast. Vit leggja serstakliga dent á opið og ærligt prát. Tað er við til at menna felags hugburð millum starvsfólk og kundar.

Við útbúgving úr Ferøya Sparikassa fært tú eisini førleika til at starvast innan aðrar vinnur. Eila tá brúkar útbúgvingina sum loptíð til víðari útbúgving. Tó stremba vit sjálvandi eftir, at tú framhaldandi vilt vera

á okkara liti, tí arbeiðið er menningi og avbjóðandi. Sparikassin hevur eisini fleiri íbúð um viðari útbúgving innan liggjar-økið.

Í næmingatíðni er tó við í þróunandi
 lærugreinum, samtundis sum tó gongur í
 þeningastovnskóla. Næmingatíðni er 2 ár.

Únsökjantar skulu hafa lokið HH-,
students-, HF- eða tilsvareandi prógv. Eisim
næmingar, ið taka prógv í sammar, eru
væðkominir at sækja.

Meiri upplýsingar fáast við at venda sær til
Starvsfólkaeildina, tlf. 348510.

Sendi umsóknuna við atriði av prófskjølum til adressuna niðanfyri, so hon er øllum í hendi í seinasta lagi hósdagin 15. mai 2003 kl. 18.00.

Føroya Sparikassi
 at.: Starvsfólkadeildin
 Postsmoga 34
 110 Tórshavn.

www.spekassiri.fi

E-mail: starvstolkadeild:n@spartakassin.to

Forskningsprojektet består af to delte forløb. I første del af projektet vil der blive foretaget en undersøgelse af de forskellige faktorer, der påvirker den økonomiske situation for familier med børn med autisme. Dette vil ske ved at interviewe familierne og undersøge deres økonomiske situation. I anden del af projektet vil der blive foretaget en undersøgelse af de forskellige faktorer, der påvirker den psykologiske situation for familier med børn med autisme. Dette vil ske ved at interviewe familierne og undersøge deres psykologiske situation.

Fiskur hevur stert!

Vit rendu okkum um dagarnar í grein, sum Osmund Justinussen skrivaði í 1995 um stovnar og stovnsmeting, har hann ger upp við teir

"lærdu" á økinum.

Vit halda tað hava áhuga at síggja hesa grein aftur, tí tað ber illa til at siga annað enn, at Osmund hevur rætt í

hvørjum einasta orði.

Nú árliga slagsmálið um fiskidagar komandi ár stendur fyri durum, kann hendan greinin vera eitt gott íkast til tað

orðaskifti, sum uttan iva fera at koma.

Greinin er hendan:

Fiskaloysi ella skilaloysi?

Tað hevur verið lutur føroyinga síðani landnám at búleikast undir skiftandi korum.

Baldrut vestur-ætt á heysti og vetri og síðani hin kaldi landnyrðingur um várið, sum sjáldan vildi skylda útsynninginum nakað. Misjovn ár á landi og sjógvi. Seyðafelli um landnyrðingur bleiv ov tráur á vári og nógvur kavi legðist, so seyðamaður og bóndi ikki sluppu til seyðin fyri at geva ella í ringasta føri at bera hann til húsa.

Aftrat hesum komu so tey ringu fiskiárini, sum elvdu til, at næstan ikki varð livandi her á klettunum, ja, so vánaligt til tíðir, at fólk lógu deyð í fjøruni við tarablaði í munni.

Tá ið seyðafellini vóru, kundu okkara forfedrar altíð siga, hvat ið hendi: Stórkavi, skalvalop, bráðsótt og annað, sum gjørdi, at skipanin fall munandi. Øðrvísi var, tá tey vánaligu fiskiárini komu. Tá stóðu menn spyrjandi um, hvat hendi, tí ikki var tað, tí teir høvdu trároynt. Teir høvdu bert ongul og stein, so nøgdin, teir ferdur til lands, var mest til matna hjá teimum 3-5.000 fólki, sum her búleikaðust. So tá tørvaði ikki høgt TAC (MLV).

Lívið skuldi livast víðari. Teir høvdu hoyrt frá forfedrum sínum, at soleiðis hevði eisini verið áður, so tað mundi fara at batna aftur. So menn uggaðu vív og børn við, at næsta vár verður betri. Tá verður seyðurin betur fyri, og kanska fara vit at fáa nógvan fisk.

Soleiðis helt lívið áfram á hesum kørgu klettum: "Byrur og andróður skifta um høv".

Tey góðu árinu komu aftur - eisini á sjónum. Menn royndu at fáa so nógv av fiski sum møguligt og takkaðu Gudi fyri fong við at syngja til og frá landi uttan at hugsa um kvotur og ICES. Heldur munnu teir hava hugsað sum skaldið Mikkjal á

Ryggi: "Fiskurin bítur, nú nýtast raskar hendur".

Okkara dagar

Flyta vit so tíðina fram til okkara dagar - 1995. Nú er øðrvísi. Nú verður ikki góðtikið, at náttúran er skiftandi og gevur vána fiskiár og góð fiskiár. Nei, nú hevur menniskjan sett sær fyri, at nú skulu vit ráða sjálvi fyri tí, sum í havinum svimur á sama hátt, sum ein fæst við seyða, grísa- ella neytahald. Burtur úr øllum náttúrubroytingum í havinum. "Nú fara vit at byggja fiskastovnar". Lærdir menn hava nú funnið fram til, at nú ber teimum til at "byggja" fiskastovnar. Nú fiskar man heldur ikki longur, men nú eitur tað at taka av hesum "bygda" stovninum. Ein tekur so og so nógv av fiski úr stovninum, og eftir svimur so eitt ávíst tal av fiski til næsta ár. Við øðrum orðum eitt slag av seyðahaldi. Men hvat hendir? Jú, longu fyrsta árið eftir, at hesin byggiháttur er settur í gildi, er skipanin á grunninum blivin nógv lægri, enn byggimeistararnir høvdu væntað, bæði av toski og hýsu.

Gloymið ikki stertin

Hvør er nú orsök til, at hesin byggiháttur er skeivur? Jú, sera einføld orsök: Fiskur hevur nakað, sum fiskimenn kalla fyri stert. Sum vegleiðing til tann sum ivast, so er sterturin tað, ein bregdar um, tá fiskur verður greipaður. Henda sama stert brúkar

fiskurin eisini at svimja við, og hann kann svimja langa leið at leita sær eftir føði ella gýtingarøki. Hann spyr ikki um loyvi og sigur ikki frá, hvagar hann fer. Hvussu langt fiskur kann svimja, kann eg her nevna døki um. Eg havi verið við til at merkja laks á Fugloyarbanka, sum er fingin aftur í Norðureystursibiriu, Skotlandi, Grønlandi og Íslandi. Eisini havi eg verið við til at aldurskanna upsa, sum er merktur á Kallsoyargalvi og á Hælinum á Norðureysturíslandi, í Barentshavinum og í Norðsjónum. Eisini kann vísast á, at sokallaður botnfiskur, hýsa, til tíðir kann halda seg langt frá botni og ferðast víða. Eg havi verið við til at gera royndir eftir hesum við flótilínu og fingið rættiliga væl. Somuleiðis havi eg verið við til at fáa hýsu á laksalínu norðuri ímillum Føroyar og Jan Mayen, og sum kunnugt stendur laksalína beint undir vatnsskorpuni.

Stovnsbroytingar

At fara at viðgera gongdina hjá fiskastovnunum sum heild við Føroyar og broytingar ígjøgnum árinu er ikki rúm til í hesi grein, so tað má bíða til eina aðru ferð. Tó bert ein lítil hugleiðing: Tá ið stórar broytingar fara fram í fiskiskapinum við Grønland og í Barentshavinum, eru gjarna góð fiskiár við Føroyar, soleiðis at skilja, at í millumbilinum millum vøkstur og minkan á nevndu økjum eru góð fiskiár við okkara stendur. So kunnu menn annars gera av, um fiskur ferðast, og hvønn veg hann ferðast í lötuni.

Russiskir granskarar eru annars við at koma til ta niðurstøðu, at tað er sami toskastovnur, sum búleikast við Ísland, Grønland og í Barentshavinum. Fellisár við Grønland og Ísland eru góð fiskiár í Barentshavinum og mótsett. Við hesum er ikki sagt, at ikki stöðufiskur

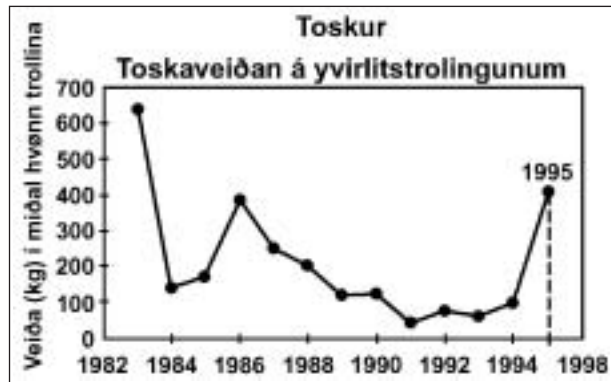
eisini er á Føroyagrundi, tí víst er tað so, men tey góðu fiskiárini er altíð sera stór íblanding av fiski, sum kemur aðra staðni frá, og tað er tað, sum hendir nú á føroyskum sjóki, tað sama sum hendi í 80unum og er hent ígjøgnum farnar tíðir. Tað er tí neyðugt, at vit fiska av hesum fiski, meðan hann er her. Gera vit ikki tað, so koma vit ongantíð at fáa góð fiskiár.

Náttúrubroytingar

Tað er tí umráðandi, at menn ikki gloyma stertin, nú teir "byggja" kvotur til næsta kvotuár. Tí sterturin er hálur at halda um og kann skjótt verða orsök til, at "bygningurin" verður eitt Bábelstorn. Tí, enn má menniskjan boyggja seg fyri, at vit hava summur, vetur, vár og heyst, og hesar árstíðir kunnu vera ógvuliga skiftandi og ávirka liviumstøðurnar bæði á landi og á sjógvi. Eisini kunnu havstreymarnir broytast munandi.

Føroyar og ICES

Eg veit ikki, um politikkarar hava gjørt sær greitt, hvat teir hava gjørt, nú teir hava latið valdið at stjórna landinum frá sær. Tað er jú tað, sum í veruleikanum er gjørt. Um so er, at valdið er latið yvir til ICES og fiskibyggingarfrøðingar at gera av, hvat fiskast skal við Føroyar, so eru teir valdir inn undir heilt skeivum fortreytum. Ikki so, at fiskifrøðingar ikki eisini skulu vera við til stovnsmetingar, men ongantíð bert teir, tí teir kunnu, sum danskarar siga, "tage så gruelig fejl". At hugsa sær, at teirra tilráðing fyri tosk í 1995 var 0 tons. Hetta var fyri tað fyrsta hópisleys stovnsmeting og púra ábyrgdarleyst, tá hugsað verður um, hvat føroyska tjóðin hevur sum lívsgrundarlag. Um ein hevur ringar hugsanir, so kundi ein spurt, um hetta er ein "færøgruppe" bert á øðrum stöði.

Enn einaferð fáa vit á forsíðuni í leygardags-Dimmuni frá fiskivinnustjóranum endurtikið hesar somu villleiðandi stovnsmetingar av toski og hýsu við Føroyar. Sitat: "Tað er einki, sum týður á, at gýtingarstovnurin undir Føroyum er vaksin. Og einki er í núverandi tølunum, sum er í stríð við metingarnar".

Eg haldi, at hetta er ovboðið og ein álvarsom niðurgerðan av tí vitan, sum gjøgnum tíðirnar er savnað av monnum í praktiskum arbeiði á sjónum og av tí, sum hvør fiskimaður við Føroyar hevur verið eygnavitni til í ár, eisini um hugt verður eftir yvirlitstrolingunum, sum gjørdar eru í vár av Fiskirannsóknarstovuni, sí talvu.

Eg vóni, at hetta fær nakrar lampur at blunka í Løgtinginum!

Undirbrotligheit

Tað má haldast at vera markleys politisk undirbrotligheit, at føroyski fiskiflotin nú liggur bundin við kei á hásumri, meðan fólkið rýmir av landinum í vónloysi. At Føroya Løgting, føroyskir politikkarar, sita hendur í favn og bíða eftir, um ICES "allernáðigst" fer at loyva okkum at fiska nøkur tons av toski og hýsu aftrat á okkara egnu grunnum. Tað kann vera, at formaðurin í fiskivinnunevndini og aðrir hava góða tíð at bíða, men eg skal forvissa teir um, at fiskimaðurin, skipaigarin og tað føroyska samfelagið hava ikki góða tíð.

Fiskivinnan

føroyskt málsøki?

Nú eru vit nóg mikið niðurbundin og hundsáð til. Nú er nóg mikið av fólki flýggjað av landinum, og nú er nóg mikið av skýmaskotsráðum, av bankasamanlegginum, Fiskavirking o.s.v. Nú má sigast nei til tað seinasta kvørktakið, at nú skulu føroyingar ikki sleppa at fiska á egnum grunnum. Er fiski-

vinnan ikki yvirtikið føroyskt málsøki? Er tað ikki eftir samtyktari løgtingslóg, at Fiskirannsóknarstovan saman við stovnsrøktarnevndini, eigur at koma við tilráðing um TAC (MLV) við Føroyar? Hvør er tað, sum biður um ICES-tilráðing? Eru tað føroyingar ella danir?

Vil ein hava dømi um illa stýrda fiskivinnu, skal ein bert fara til Danmarkar. Har er skjótt eingin fiskivinna eftir. Ikki tí, at eingin fiskur er, men vegna vánaliga politiska stýring innan fiskivinnuna, har alt er vorðið til forboð ella farið í hendurnar á øðrum, og danir sita nú skjótt eftir við ongum. Vit frábiðja okkum hesa politisk/teknokratisku stýring her hjá okkum.

Óavmarkaður

fiskiskapur?

Skulu vit nú fara at fiska óavmarkað av toski og hýsu, nú hesir stovnar mennast skjótt? Nei, als ikki. Vit skulu fiska okkara stovnar við skili. Vit skulu hvørki fiska 0 ella 50.000 tons av toski í ár, men stovnurin tolir væl, at vit fiska 20-25.000 tons. Av hýsu kunnu vit fiska uml. 12-15.000 tons.

Vit skulu framhaldandi hava vardar leiðir fyri gýtingarfisk eins og fyri ung-fisk. Vit skulu røkja okkara grunnar sum best, men um sama mundi skulu vit ikki leggja so nógvur meinbogar og tregar í vegin, at eingin fær røkt hesa vinnu við skili. Besta dømi um, hvussu vit ikki skulu gera, er kvotabýtið fyri hetta árið, har allur flotin nú liggur bundin við kai í besta fiskiári síðani fyrst í 80unum orsakað av, at ikki bleiv lurtað eftir ráðum frá teimum, sum høvdu praktiska vitan og royndir, men bert eftir teoretiskum kunnleika. Hetta hevur kostað okkum dyrt.

Osmund Justinussen

Radiobilur á sjónum

Tríggir menn og 4200 hestar leggja 9000 tons av pálmaolju at kei 109 í Árhús Havn

Skrivað hefur Rógvi Borðoy

Við Europaplads í Árhús liggur hann við stýrhúsinum, sum er í trimum hæddum. Niðasta hæddin er málað við múnju, og tvær tær ovastu eru hvítar. Framman fyri stýrhúsið er sveisað ein pláta við skrift: "Bau nr. 1462, Bau jahr 1978".

Á dekkinum aftanfyri stendur ein veldig trumla, umleið hálvan annan metur til tjúkdar, sum verður brúkt til at draga veirar við. Ein 20 cm tjúkkur krókur liggur á einum skinnara.

Avstað

Teir tríggir mennirnir eru komnir, og eru í holt við at gera seg kláran. Maskinan á sleiparanum M/S Hermes skal startast. Áðrenn hon fer í gongd, grenjar ein alarmur einar tvær ferðir við einum gjøgnumtreingjandi høgum ljóði. Tá hon endiliga startar, hendir tað við einum yvirdoyvandi brøli, og skorsteinurin stynjar sín svarta, stinkandi dieselroyk yvir havnina.

"Æ ska ha' sende en klage til æ tøjfabrikant" hoyrist á júskum frá einum eldri manni í ketil-drakt.

Lynlásið er við at skrædna, og tað kann Kalle Sim-

onsen ikki liva við. Hann er skipsassistentur, tað sum fyrr æt matrósur. Tað er hann sum loysir endarnar, áðrenn tann stutta ferðin útum molan byrjar. Hann er umleið 55 ára gamal, myrkhærdur, og andlitið er merkt av áralongum sliti. Djúpar furur deila andlitið upp. Hann stendur og ballar sær eina sigarett av merkinum Escort, ið hann hefur roykt í nógv ár.

Skiparin argar við, at hann er blivin ov tjúkkur til draktina.

"Jeg kan da ikke gøre for, at jeg ser så godt ud!", svarar góðlættni skipsassistenturin.

Slatur í býnum

"Før drak jeg bajere af helvede til, men det gider jeg ikke mere" torar hann við djúpu røddini.

Hinir báðir flenna hart, sum um teir væl vita hvussu tað gekk fyri seg, tá hann drakk.

"Man er berygtet i hele byen. Heldigvis kun for det gode humør", sigur Kalle, áðrenn hann flennur hásur og væl nøgdur.

Togenawa

Klokkan er hálgum sjei, og tann flammandi, rustreyði himmalin í vest verður trýstur útum sjónarringin av hótandi gráa myrkrinum í eyst. Har er ein orsök til, at Hermes fer avstað.

Sleiparin skal saman við hinum sleiparanum í Árhús Havn, M/S Aros, út at leggja eitt japanskt tangaskip til kei 109, ella Oljumylluna, sum hon eisini kallast. Tangaskipið eitur Togenawa, og hefur verið á veg í 32 dagar.

Hermes leggur upp móti síðuni á Togenawa, og skiparin rópar til japansku matrósarnar, at teir skulu blaka eina línu yvirum. Fyrst verður ein tjúkrilína sett føst og drigin yvirum, og so fer hövuðstrossin yvir til japanararnar. Tá trossin er fastur í veldiga krókin, byrjar Hermes at skelva. Maskinan arbeiðir við fullari skrúvu.

"Hoooooyyyyy" rópa japanararnir fyri aðru ferð.

"Jajajajajajaja! Rolig

Fakta um M/S Hermes

Báturin er bygdur í Bremerhaven í 1978, men kom ikki til Árhús Havn fyrr enn í 1986. Maskinmeistarin Peter Pedersen, sum var við hetta kvøldið eftir Togenawa, var eisini í Bremerhaven eftir bátinum. Hermes er 28,5 metrar til longdar, og 10,5 metrar til breiddar. Hann hefur eitt pelatrekk við 45 tons. Aros hefur til samanlíkingar 55 tons.

Kalle Simonsen
fær sær ein
kaffimunn í
messuni

nu!” brølar Kalle Simonsen frá dekkinum.

Trossin strekkist, og allur sjógvurin, sum var í trossanum, verður pressaður út av tí veldiga trýstinum. Umleið 70-80 tons standa á í lötuni.

“Det er fanne godt jeg ikke er på langfart med sådan et skib længere. Med Hermes kan jeg stadig nå alle familiefesterne, og jeg kan altid bytte mig til en fridag” ljóðar tað frá Kalle Simonsen.

Maskotturin umborð á “Hermes”

“Om jeg er gift? Gud-faderbevare migvel nej! Men jeg har en kæreste, og er lykkelig skilt”, sigur hann við andlitinum lýsandi av gleði.

Nokk um kríggj
Tann spakuliga ferðin móti Oljumylluni er byrjað. Kalle Simonsen og maskinmeistarin sita nú í messuni og hyggja at Disney teknifilmi.

“De snakker for meget om Irak”, sigur hann.

“Man bliver deprimeret af det, så vi ser det her i stedet for”.

Hermes dregur spakuliga Togenawa inn um tveir langar klænar betongarmar, ið heilsa fremmandu skipunum vælkomnum í føvningin á Árhús Havn. Japanararnir standa enn á bógnum, og nú eru teir kaldir. Standa tætt up at hvør øðrum, og klappa hendurnar saman fyri at halda hitanum.

Aros rópar við jøvnum millumbilum á Hermes, og vil hava at vita, hvussu langt tað er til keiina. Har eru 80 metrar enn.

Togenawa, sum er fult av pálmaolju, byrjar nú at brumma, og alt leyst á dekkinum skramblar. Teir hava sett fult bakk á skrúvuna.

Ikki nógv at geva av
Skiparin Knud Erik Ø. Hansen sigur okkurt um Kalle Simonsen. Tað er týðuligt, at teir hava verið vinir í langa tíð. Hann fær

eitt skeivt smíl, tá hann tosar um skipsassistentin. Hann verður avbrotin av enn einum rópi frá Aros.

“Hvor langt?”

“Jeg er ved kajen nu”.

“Så vender vi bare. Du tager de løse ender”, hoyrist frá skiparanum á Aros.

Havnin er umleið 200 metrar til breiddar, og Togenawa skal leggjast tvørfyri. Tangaskipið er 150 metrar langt, so har er ikki nógv at geva av. Skipararnir eru slett ikki óróligir, hóast uppgávan er stór. Teir eru gamlir í gørdum.

Meðan Hermes dregur gronina móti stýriborð, trýstur Aros reyvina blítt, men fast inn móti kei 109. GPS radarin vísir eina ferð uppá knappar 0,4 míl.

Vánaligt signal

Kalle Simonsen og meistarin sita enn í messuni. Nú er teknifilmurin avloystur av “Stjerne for en aften”, men tær tilsamans tríggar maskurnar, sum koyra við fullari ferð, órógva signalið, so teir bert síggja í stuttum blinkum. Teir sita akkurát tað sama og hyggja.

Eina løtu seinni liggur Togenawa tvørturum havnina, og Hermes bakkar móti síðuni fyri at trýsta skrokkin móti keiini.

Tann yvirdrivna megin frá teimum 4200 hestakreftunum koma til sín rætt, tá Hermes nemur við tangaskipið, og bakkar av allari makt. Skúmið froðar og brúsar við síðuna av bátinum, og nú skelvir og rystist alt. Dieselroykurin hvølvist omaná dekkið, og gevir eina vamlisliga kenslu. Hermes brúkar 600 litrar um tíman, so tað er ikki undarligt, at tað luktar.

Skiparin rópar á samtalanlegginum, at tað er nú.

Eina løtu seinni eru hinir báðir aftur á dekkinum, hesa ferð fyri at frígera seg frá tangaskipinum. Kalle Simonsen er kaldur og øgiliga ótolin.

“Såh! Kom nu!” rópar hann á júskum eftir japanarunum, sum ikki skilja eitt orð. Teir svara aftur á japanskum, og Kalle Simonsen klárar ikki at halda sær. Hann svarar aftur: “Hovhov, du!”

Endiliga eru Hermes og Aros frír av Togenawa.

Ein stórir radiobilur

At stýra Hermes er sum at stýra einum radiobili. Allan vegin runt er báturin klæddur við einum tjúkkum gummilista, fyri ikki

at gera skaða á skipini, sum skulu sleipast. Fyrir munurin er, at tað næstan er ógjøriligt at gera sær sjálvum mein.

Tað merkist eina løtu seinni, tá Hermes aftur leggur at keiini við Euro-paplads við einum ordiligum braki.

“Jaaah, sådan skal det være” ýlur Kalle Simonsen frá dekkinum, og

skundar sær í land at gera fast.

Alarmurin ljóðar aftur tvær ferð, tá høvuðsmaskinan verður slókt. Túrurin er liðugur fyri hesa ferð. Klokkan er eitt sindur í níggju, men maskinan fær ikki tíð at kólna. Tí á midnátt kemur eitt annað tangaskip, sum blíðliga skal leggjast at bryggju í Árhús Havn.

MASKINMEISTARASKÚLIN

tín møguleiki - títt val

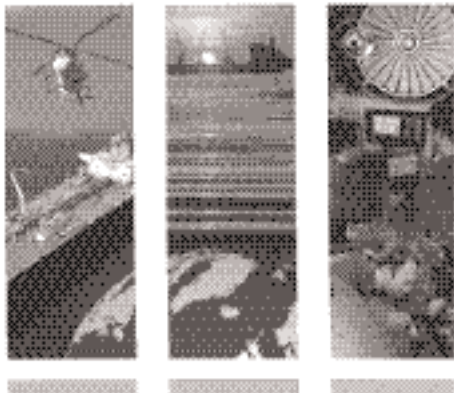
Maskinmeistaraútbúgvingin

byrjar 4. august 2003

Maskinmeistaraútbúgvingin er mest fjølbroytta, lægri yrkisútbúgving, sum fæst kann í Føroyum, og gevur hon sera stórar møguleikar bæði á sjógv og landi, vandamót eisini í oljувиннuni, har maskinmeistarar t.d. er størsti yrkisbólkur.

Útbúgvingin tekur 3 ár, men tað er eisini møgulegt at gevaft eftir prógvasku fyrsta árið, og gevur hesin eitt ára lestar ávís rættindi hesin eitt ára lestar ávís rættindi sum maskinistur.

Hevur tú hug at geraft maskinmeistara, so kanst tú seta teg í samband við skúlan, so senda vit tær upplýsingar um upptøkur, og lestarin saman við umsóknarblaðnum.

Motorpassaraútbúgvingin

byrjar 11. august 2003

Motorpassaraútbúgving byrjar sum kvøðskúla-undirvísing í tíðarskeiðnum august-desember 2003 og januar-juni 2004.

Treyttirnar fyri upptøku eru hesar:

- Hevur góðkenda handverksútbúgving, sum lýkur krøvini til upptøku á Maskinmeistaraskúlanum.

Undirvíst verður 2 kvøð um vikuna í eitt heilt ár.

Í fyrsta umfari eru mánaðskvøld og miðvøld sett sum fráhækkvøld. Pláss er fyri uml. 12-14 næmingum.

Eftir galdandi kunngerð hevur motorpassari sætt til at starvast umborð á skipum við frammatumegi upp til 749 kW (1018 hk).

Hevur tú hug at geraft motorpassari, so kanst tú seta teg í samband við skúlan, so senda vit tær upplýsingar um lestarin saman við umsóknarblaðnum.

Seinasta freist at søkja er 11. juni 2003.

MASKINMEISTARASKÚLIN
Undir krakkiáveg 5, PO-100 Tórshavn,
tlf. 112661, fax 112645
E-mail: ans@maskinmeistaraskuln.fo, hemas@maskinmeistaraskuln.fo

AGN

**sild
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

hava dagligt samband um øll landið

P/F KAMBUR

**STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744**

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

**Vit gera allar vanligar
bilumvælingar sera
bíliga - so sum:**

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir,
koplingar v.m.

For- og bakhjólsleiðir
og akslar

Og so hava vit tey
væluamtóktu "TYFOON"
dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar

FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Tíðindi frá Amnesty International

Ársaðalfundur felagsins varð hildin á Landsbókasavninum 4. apríl. Nevndin, ið varð vald, skipaði seg soleiðis á fyrsta fundinum:

Annika Sølvará, forkvinna,
Jette Hoydal, næstforkvinna,
Erling Isholm, kassameistari,

Anna Maria Persson og Áki Johansen,
nevndarlimir.

Tiltakslimir eru Jórún Arge og Roar Olsen.

Skrivari hjá felagnum er Fríði B. Nielsen.

Dómur yvir politisku/-umsitingarligu skipanini

Dómurin fallin í Føroya Rætti 22. apríl staðfestir rættarloysið, sum er almenni politikkurin í Føroyum

Vit hava havt nógvar greinir um rættarstöðið og rættarfatan í politisku og umsitingarligu skipanini í Føroyum. Niðurstøðan hevur verið tann, at øll mál verða avgreidd, alt eftir hvønn og hvat málið snýr seg um, har tað í einum rættarsamfelag er grundleggjandi, at øll eru eins fyri lógini.

Serliga kemur hetta til sjóndar í rættarstöðuni hjá tí einstaka borgaranum. Tað eru royndirnar hjá Føroya Fiskimannafelag, at tað er almennur politikkur, at borgarin hevur altíð órætt, og tað skal so ikki vera við tí góða viljanum hjá “systeminum”, at hann skal kunna fáa tann rætt, sum hann eigur.

Tað, sum er líka ringt, er, at uttan mun til hvussu ein lóg veruliga skal skiljast, so er eingin støða hjá einum borgara so órímlig, at hon verður tikin upp av nøkrum sum helst í politisku og umsitingarligu skipanini fyri at fáa rættað slík viðurskipti.

Føroya Rættur staðfest okkara sjónarmið Hesi okkara sjónarmið hava verið tøgð í hel av allari skipanini, men tann 22. apríl fall ein dómur í Føroya Rætti, har tað

verður staðfest, hvussu rættarstöðan er í Føroyum, og sum vátta hesi sjónarmið.

Áðrenn farið verður víðari, skal verða staðfest, at tað eru tveir persónar, ið hava beinleiðis ábyrgdina av teimum málsviðgerðum, sum eru umrøddar í hesi grein. Teir eru lögmaður og Jørgen Niclasen sum fyrrverandi landsstýrismaður í fiskivinnumálum. Tann fyrri hevur ábyrgdina sum lögmaður og sum landsstýrismaður í fiskivinnumálum í 1998, tá hann við beinleiðis broti á stýrisskipanarlógina setti fiskimenn í ta stöðu, sum er umrødd í hesi grein. Jørgen Niclasen hevur ábyrgdina, sum tann ið beinleiðis hevði ábyrgdina av hesum umrøddu málum.

Tann umsiting, sum er útgreinað í hesi grein, hevur í mong ár verið “typisk” fyri umsitingina á hesum øki. Men serstakliga síðan 1998, tá verandi samgonga tók við, hevur hesin politikkur verið beinleiðis skipaður. Tað er ikki komið fyri í einum tí einasta føri síðan 1998, at FF hevur fingið viðhald í fiskimálaráðnum í málum viðvíkjandi fiskimonnum uttan sak ella hóttan um sak. Politikkurin hevur heilt greitt verið tann, at

øll verulig og uppfunnin ivamál hava verið tulkað til skaða fyri borgaran.

Hetta er beinleiðis í stríð við ta rættarstöðu, sum ein borgarin eigur at hava í einum rættarsamfelag.

Soleiðis eigur skipanin at vera Sambært fyrisingarlógini hevur borgarin fyrri tað fyrsta krav uppá svar, tá hann vendir sær til almennar myndugleikar. Fær hann ikki viðhald, hevur hann krav uppá at fáa eina undirbygda grundgeving. Og tað liggur væl í “sagens natur”, at er talan um lógasett rættindi, sum verða noktað borgara, skal vera talan um eina sýting, sum er lögfrøðiliga undirbygd. Hetta merkir aftur, at her skal hava verið ein málsviðgerð, sum er gjord av einum lögfrøðingi, og tí skal tað eisini liggja ein lögfrøðislig meting í málinum. Hesa meting kann borgarin nýta til sína meting av, um farast skal víðari við málinum. Soleiðis riggar eitt rættarsamfelag.

Men veruleikin er ein annar Tann dómur sum fall 22. apríl, og sum er endurgivin aðra staðni í blaðnum, snýr seg um trý ymisk mál, har borgarar í øllum

Tað rættarloysi, sum er staðfest í umrødda dómi, er fyrst og fremst hesum báðum persónum fyri at takka.

førunum hava verið útsettir fyri eini órímligari ella skeivari viðferð. Her skal fyrst stutt verða greitt frá tveimum teirra.

1. Rindar fullan skatt men fær ikki somu sømdir. Í 1997 samtykti tingið, at treytin fyri at fáa inntøku-trygd var, at viðkomandi hevði bústað í Føroyum. Í málsviðgerðini kom greitt fram, at tað, sum tingið hevði í huga, var, at viðkomandi skuldi gjalda skatt í Føroyum. Tískil skuldi tryggjast, at bert teir borgarar, sum rindaðu inn í landskassan eisini skuldu kunna fáa úr honum, tá tørvur var á tí.

Upprunin til hetta mál var, at tað seinni vísti seg, at tað bar væl til at hava bústað t.d. í Danmark og at gjalda fullan skatt í Føroyum. Tá kundi eisini henda tað, at menn kundu standa lið um lið umborð á einum skipi. Teir rindaðu báðir sama skatt í føroyska landskassan. Men bert annar av teimum fekk inntøku-trygd, meðan hin einki fekk vegna nevndu lóggávu.

Hetta skuldi verið eitt so innlýsandi órættvísi, at tað skuldi verið upplagt, at onkur í politisku umsitingarligu skipanini tók stig til at fáa hetta rættað við at fáa lógina at svara við ætlanini við

henni. Hetta kundi verið gjørt við at broytt nøkur fá orð í lógini.

FF gjørdi so tað, sum kundi gerast, aftaná at tað var ógjørlegt at fáa myndugleikarnar at gera nakað við málið, og tað var at leggja sak. Hetta var eitt mál sum var “rein jura”, og har tað ikki kundi sigast við vissu, hvussu úrslitið fór at gerast.

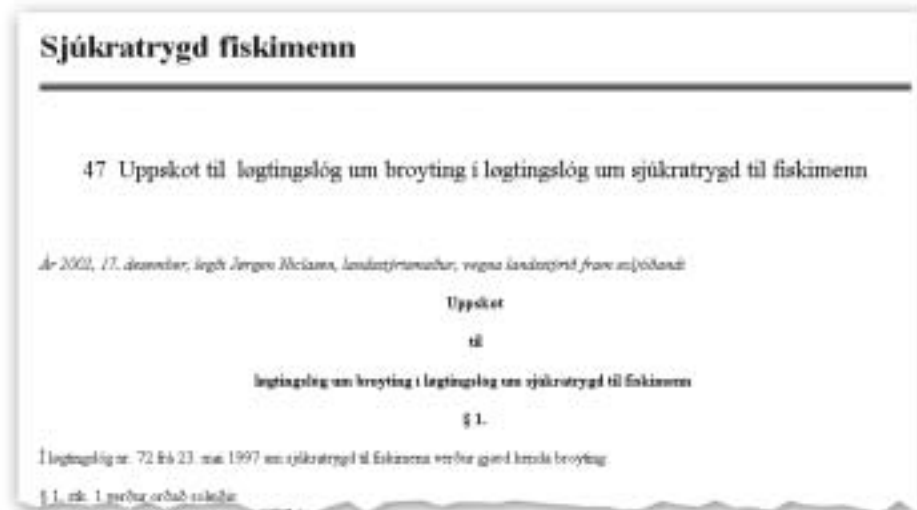
Og dómarin kemur til ta niðurstøðu, sum eisini hevur verið í dómum undan hesum. Og hon er, at vildu tingmenn, at tað var skattgjaldingin, sum var avgerandi fyri at fáa inntøku-trygd, so skuldi tað staðið í sjálvari lógini. Hetta er so eisini eitt sjónarmið, sum vit mugu boyggja okkum fyri. Men í lötuni umhugsu vit, hvørt málið skal skjótast inn fyri landsrættin, um tað ikki verða tikin stig til at broyta lógina.

Men hetta broytir ikki tann veruleika, at her er talan eitt greitt órættvísi og um mannemun millum borgarar, sum tað als ikki skuldi verið neyðugt at lagt sak um. Men so illa stendur til við rættvísiskenslu í “systeminum”, at her er eingin, sum letst um vón.

2. Hvat er “sama tíðarskeið”? Hetta málið er veruliga í tveimum og snýr seg um

lógina um mánaðarligan minstaforvinning til útróðarmenn. Her er talan um ein mann sum fyrst í einum mánaði er við einum útróðarbáti, har hann eftir galdandi reglum átti minstaforvinning. Tá hann seinni fer við einum ísfiskaskipi, missir hann samb. fiskimálaráðnum rættin til minstaforvinningin, sum hann longu hevur forvunnið sær, tí tað skal ikki bera til at vera undir tveimum skipanum viðvíkjandi inntøku-trygd í sama tíðarskeiði. Hetta legði fiskimálaráðið út sum, at “sama tíðarskeið” var “sami mánaður”. Hetta var eitt púra hópisleyst sjónarmið. Vit mettu, at hetta skuldi sjálvsagt merkja, at tað bar ikki til at fáa inntøku-trygd frá tveimum skipanum samstundis. Í hesum spurningi vann FF eisini í rættinum.

Viðvíkjandi útróðrarmonnum er annars tann skipan galdandi, at minstaforvinningurin skal mót-roknast við 50% av teirra A-inntøku, sum viðkomandi hevur fyri hvønn mánað. Her hevði fiskimálaráðið eisini mótroknað útbúgvingarstuðul, hóast hesin als ikki var A-inntøka. At hetta var skeivt, játtaði fiskimálaráðið undir sakarmálinum, men teir høvdu so avgjørt ikki gjørt tað

Hetta er eitt søguligt lógaruppskot. Tað er nevniliga fullkomiliga óneyðugt. Tað hevur alla tíðina verið fullkomiliga greitt, at eygleiðarar áttu sjúkraviðbót samb. galdandi lóg.

Endamálið við lógaruppskotinum hevur verið at forða fyri, at rætturin fór at staðfesta, at fiskimálaráðið av órættum hevði sýtt fiskimanni í egnari tænastu nakað so grundleggjandi sum sjúkraviðbót.

Men nú kann staðfestast at Jørgen Niclasen við opnum eygum hevur framt lógarbrot móti fiskimonnum, sum enntá hava verið í hansara egnu tænastu.

uttan sakina. Tískil hava vit her fingið viðhald í tveimum spurningum í hesum máli.

Vit vilja undirstrika, at við eini rættiligari málsviðgerð hevði als ikki verið neyðugt við rættarmáli her.

Vunnu høvuðsmálið um eygleiðaran
Tað, sum heilt greitt var høvuðsmálið í hesum sakarmáli, snúði seg um sjúkraviðbótina hjá eygleiðarum. Hóast hetta mál bert viðvíkir einum persóni, so snýr tað seg veruliga um rættarstöðuna hjá borgarum í landinum yvirhøvur. Hetta málið varar at sovæl sjálvum lögmanni sum landsstýrismanninum á økinum t.v.s. Jørgen Niclasen, sum persónliga hevur staðið inni fyri saksviðgerðini í hesum máli.

Tí er hetta mál eisini avgerandi fyri, um okkara áhaldandi lýsing av politisk/umsitingarligu skipanini skal roknast fyri at vera kverulantarí, sum tað hevur verið róð uppundir, ella talan er um undirbygdar ákærur um rættar brot, sum hava verið tøgð í hel.

Hetta einfalda mál sigur meira enn nakað annað, hvussu okkara politiska og umsitingarliga skipan virkar, og ikki minst hvussu hon er ætlað at virkað. Málið hevur verið so væl lýst í FF-blaðnum og ársfrágreiðingum hjá FF, at eingin kann siga, at hann ikki hevur kent til hetta mál.

Úrslit av lógarbroti hjá lögmanni
Hetta mál byrjar við, at FF seinast í 2001 frættir frá fiskimanni, sum hevur verið eygleiðari við einum rækjuskipi, at fiskimálaráðið hevur noktað honum sjúkraviðbót, sum annars er ein lógásettur rættur hjá fiskimonnum, sum fara sjúkir í land av skipi.

Tað skal sigast, at áðrenn lögmaður, sum umrøtt, setti FF uttanfyri “lóg og rætt” í 1998 hevði felagið verið kunnað um ein eina slíka stóðutakan frammanundan, og tað hevði medvirka til, at málið ongantíð gjørdist ein trupulleiki hjá viðkomandi fiskimanni. Tá høvdu vit beinanvegin fingið staðfest, at tað als ikki var nakað lögfrøðisligt grundarlag fyri hesi sýtan. Vit hava nevniliga ongantíð verið í minsta iva um, at fiskimaðurin átti sjúkraviðbótina. Men skuldi nakar ivi verið, so høvdu vit kunnað verið

við til at taka stig til beinanvegin at fáa hesi viðurskifti í rættlag við lógar broyting.

Tað skuldi annars verið innlýsandi, at fiskimálaráðið kann ikki loyva sær at biðja fólk gera eina uppgávu teirra vegna og so nokta viðkomandi sama rætt til sjúkraviðbót sum aðrir fiskimenn eiga. Bert tað, at hetta kann gerast, er í sær sjálvum skakandi og avdúkandi fyri aktørarnar í hesum máli.

Fingu als ikki svar
Vit biðja fiskimálaráðið um at fáa at vita tær lögfrøðisligu grundgevingarnar fyri hesi noktan. Hesum fingið vit als einki svar uppá, og er hetta í sær sjálvum brot á fyrisingarlógina.

Tá einki hendi mátti FF leggja sjúkrapeningin út, so hesin tænarin hjá fiskimálaráðnum ikki skuldi líða hungur og hall beint uppundir jól, sum talan var um, og vit lögdu sak fyri at fáa peningin aftur.

Á heysti 2002 kemur annað mál av sama slag, har tað aftur varð noktað eygleiðara sjúkraviðbót. Vit hildu ikki, at vit kunnu bjóða fiskimonnum hetta. Tískil boðaðu vit fiskimálaráðnum frá, at vit fóru at sýta monnum at gerast eygleiðarar, um ikki skil fekst á hesum viðurskiftum beinanvegin.

Staðfest: Borgara noktað lógásetta sýmd uttan málsviðgerð!
Takkað veri hesi hóttan hendir knappliga nakað. Nú skal málið greiðast við at leggja málið fyri tingið, so tað í lógini um sjúkratrygd beinleiðis skuldi standa, at eygleiðarar áttu rætt til sjúkraviðbót. Men hetta mátti roknast fyri at vera púra óneyðugt, um eygleiðarar longu eftir verandi lóg eiga hesa veiting.

Vit seta okkum nú fyri at fáa greiði á lögfrøðisliga grundarlagnum fyri at nokta eygleiðarum sjúkraviðbót.

Um hendan spurning verður bert sagt í grundgevingini fyri, at málið mátti fyri tingið, at “lögfrøðisliga grundgevingin hjá Lønjavningarstovuni” er fyrstu paragraffirnar í avvarðandi lógum. Hetta sigur jú púra einki. Taka vit lógina um minstuløn og dagstudning, ljóðar tann relevanti parturin av § 1 soleiðis:

§ 1. Inntøku trygd, sambært hesi lóg, verður veitt fiskimonnum við

Tey mál, sum viðvíkja rættartrygdini, sum vit hava viðgjørt her í blaðnum, hava ikki verið tikið uppá tungu av teimum stóru fjølmíðlunum. Hesin stubbin var tó í útvarpinum, tá umrødda mál hjá Jørgen Niclasen varð lagt fram.

Sum sæst, verður málið lýst sum tann fyri fiskimenn umsorgsfulli landsstýrismáðurin, hóast veruleikin er beint tann mótsatti. Eitt er at leikluturin hjá FF als ikki verður ella hevur verið umrøddur, hóast hann hevur verið alment kendur. Men tað verður heldur ikki tikið uppá tungu, at tað stendur í viðmerkingunum, at fiskivinnuráðið metir uppskotið vera óneyðugt. Sjálvt hetta verður ikki mett at hava dhuga fyri lurtaran í hesum tíðindum, sum annars eru gjørd eftir leisti hjá umboðsmanninum. Við hesum leisti er tað heldur ikki so lægið, at rættartrygðin í Føroyum er minst eins vánalig í dag, sum tá umboðsmaðurin byrjaði at virka.

bústaði í Føroyum, sum: 1) eru mynstraðir við fiskiskipi, sum er 30 tons ella størri og skrásett í Føroyum,

Eygleiðararnir uppfylla hesar treytir til fulnar, og tað gera teir við at mynstra uppá ein galdandi sáttmála. Tá hendan treytin er uppfyllt, eiga teir eisini rætt til sjúkraviðbót.

Afturat hesum verður ásett seinni í lógini um inntøku trygd:

Stk. 4. Fiskimenn skulu, fyri at koma undir inntøku trygdarskipanina, sambært hesi lóg, verða løntir samsvarandi galdandi sáttmálum á økinum.

Hendan treytin er eisini uppfyllt í hesum málunum, tá eygleiðarar fáa avrokning sambært sáttmálan + eykaviðbót. Tískil vátta hendan undanfærslan hjá fiskimálaráðnum fullkomiliga okkara sjónarmið!

Síðani biðja vit fiskimálaráðið um tað lögfrøðisliga notatið ella ta meting, sum eigur at liggja í málinum. Vit fáa tað svar aftur, at tað finst einki slíkt notat. Hetta merkir, at fiskimálaráðið hevur noktað sjúkum fiskimanni hansara lívsgrundarlag, uttan at nakar lögfrøðingur hevur verið við í leikinum og harvið uttan málsvið

gerð. Tað einasta, sum er hent, er, at málið er viðgjørt á fundi í fiskimálaráðnum. Hetta gevur onga trygd fyri nakrari lögfrøðisligari viðgerð. Men tað vátta, at tað er fiskimálaráðið sum slíkt, sum hevur tikið ábyrgdina av umrøddu avgreiðslu av hesum máli.

Síðan sendir Føroya Fiskimannafelag fiskimálaráðnum bræv, har tað enn einaferð verður staðfest, at júst út frá egnu grundgevingunum ikki er ivi um, at eygleiðarar eiga sjúkraviðbót. Tí er málið lætt at loysa. Tað gerst við at fiskimálaráðið góðkennir okkara sakarkrav. Og tað kann gerast frá degi til dags.

FF fær svar aftur frá fiskimálaráðnum, ið bert sigur, at teir eru ósamdir við lögfrøðiligu grundgevingarnar hjá FF.

FF skrivur aftur, at vit ynskja at fáa ítøkiliga útgreinað teir spurningar, har ósemja er í lögfrøðiligu metingunum.

Til hendan fyrspurning kom ongantíð nakað svar og er tað í sær sjálvum eitt svar. Har fanst eingin grundgeving. Júst hetta brævaskiftið er ein vátan um tað “anarki” ið ræður/ráddi í fiskimálaráðnum. Her hevur ikki funnist minsta fastlagda manna-gongd fyri, hvussu eitt mál skal avgreiðast. Hetta er sum so ikki nakað nýtt,

men tað nýggja er, at hetta er beinleiðis fyriskipað av ovastu politisku leiðsluni.

Fiskimálaráðið ger síðani eitt uppskot um lógarbroyting, har ítøkiliga verður ásett, at eygleiðarar skulu koma undir lógina. Men í hesum uppskoti eru heldur ongar lögfrøðisligar grundgevingar fyri, at verandi lóg ikki kann heimila sjúkraviðbót. Einasta grundgeving er, at “ein eygleiðari ikki kann metast sum mynstraður fiskimaður”. Hetta er beinleiðis í stríð við tað, sum fiskimálaráðið annars hevur ført fram. Nevniliga at eygleiðarar mynstra sum “javnbjóðis manning”, og javnbjóðis merkir “við sama rætti” sum restin av manningini. Hendan mynstring er gjørd eftir ávísing frá fiskimálaráðnum og júst hetta verður brúkt ímóti manninginum!

Málsviðgerð uttan lögfrøði ella als eingin málsviðgerð
Niðurstøðan í hesum máli er, at gjørd er tann siðvenjan í almennu fyrisingini, at tað skal bera til at nokta borgarum grundleggjandi rættindi, uttan at avvarðandi mál nakrantíð er lagt fyri ein lögfrøðing. Hetta merkir tískil, at tað als ikki hevur verið nøkur málsviðgerð í málinum.

Tískil skal borgarin heldur ikki samb. hesi siðvenju kunna fáa svar uppá orsökina til tað noktandi svárið, hann fær, um hann yvirhøvur fær eitt svar.

Í hesum førinum hevði ein lögfrøðilig viðgerð ikki givið fyrisingini viðhald so greitt sum hetta mál var. Men sjálvt um hetta hevði hent, skuldi tað verið ein partur av siðvenjun hjá fyrisingini, at hon uttan háva tók stig til at fáa hesi viðurskifti í rættlag. Ikki minst tá talan er um so órímligar avleiðingar fyri borgaran, sum her er talan um.

Men hetta tykist ikki at kunna henda uttan viðhóttan, sum í hesum førinum kundi skapt okkum trupulleikar móttvegis útlandinum, nevniliga NAFO, har avtala er gjørd, sum krevur eygleiðara.

Í øðrum málum, sum eru eins órímlig, men har tað ikki ber til at nýta hóttan av hesum slagnum, verður framvegis einki stig tikið at fáa viðurskiftini í rættlag.

Tað var sera nærliggjandi at halda, at fyrisingin í hesum máli hevur framt rættar brot móti umrøddu fiskimonnum. Hetta vildi verið staðfest við umrødda rættarmáli.

Taktikkurin miseydnaðist
Endamálið við lógaruppskotinum kann bert hava verið at káva útyvir hesa manglandi málsviðgerðina við at fáa samtykt eitt lógaruppskot, sum skuldi gera rættarmálið óneyðugt. Harvið skuldi tað ikki kunnað verða staðfest, hvat var lögfrøðisliga rætt ella skeivt í hesum máli. Uppskotið skuldi so avgreiðast í tinginum áðrenn dómur fall, so ein slíkur ongan týdning skuldi fáa.

Men hesin taktikkur er miseydnaður. Vinnunevndin og løgtingsformaðurin vóru so væl at sær komin, at endaliga viðgerðin av málinum varð útsett, inn-til tað kundi staðfestast, hvørt tað yvirhøvur var tørvur á hesi lógarbroyting ella ikki. Tí hevur málið ikki verið til endaliga viðgerð í tinginum áðrenn dómurin fall.

Jørgen hevur ætlað at misbrúka tingið
Og nú hevur FF fingið fult viðhald í Føroya Rætti í hesum máli. Hetta merkir, at Jørgen Niclasen fyri tað fyrsta hevur noktað sjúkum fiskimanni, enn tá í egnari tænastu hansara, lógásettan rætt. Fyri tað næsta hevur hann villeitt bæði restina av lands-

Framhald á næstu síðu

stýrinum og lögtingið við pástandinum um, at tørvur var á hesum lógaruppskotinum.

Fiskivinnuráðið hevur somu áskoðan sum FF

Jørgen hevði als ikki havt fyri neyðini at ivast í, hvussu lógin skuldi skiljast. Fyri tað fyrsta var tað greitt fyri ein og hvønn við vanligum “viti og skili” hvussu lógin skuldu tulkast. Um hann ivaðist kortini, kundi Jørgen kravt ta lögfrøðisligu viðgerð, sum ongantíð hevur verið gjørd. Afturat hesum var málið lagt fyri fiskivinnuráðið, sum, eftir at hava fingið málið fyrilagt, gjørdi ta samdu niðurstøðu, at:

Fiskivinnuráðið metir út frá fyriliggjandi skjølum, at heimild er fyri at gjalda sjúkraviðbót til eygleiðarar.

Tað skal verða lagt afturat, at tað er sjáldan, at eitt mál er so illa fyrireikað í rættinum, sum tað hendi hjá fiskimálaráðnum í hesum málinum. Tað var ikki lagt fram eitt tað ein-

asta skjal, sum undirbygdi áskoðanina hjá fiskimálaráðnum. Og tað var ikki so frægt, at ráðið gav frágreiðing í rættinum, og tað hevur hann, sum skrivur hesar reglur ikki verið út fyri áður eftir 30 ára gongd í rættinum. Hetta er eisini ein vátan um støðið á viðgerðini av hesum máli í fiskimálaráðnum.

Hóast hetta varð málið uttan víðari lagt fyri tingið, og – sum tað nú vísir seg – er hetta hent uttan grundarlag.

Serføroysk lögfrøði Hetta er aftur eitt “gott” dømi um serføroyska lögfrøði, sum vit so ofta hava víst á. Lógarumsiting er ikki grundað á lógartekst og siðvenju, men á persónliga fatan hjá tí, sum umsitur lógina. Og so verður almenna lógartulkkingin lagað eftir hesum. Tí kunnu altíð útvegast fleiri útleggingar av somu lóg, og so kann makthavarin velja ta tulkking, ið hóvar honum. Í hesum umrødda førinum kundi lógin eins væl verið tulkað øvugt við haldgóðum grundgev-

ingum, sum eingin hevði kunnað sett fingurin á. Men ein slík útlegging vildi ikki verið í samsvar við almenna politikkin móttvegis borgarunum, at hann ongantíð skal hava rætt.

Sum víst á her í blaðnum er tað ikki bert í fiskimálaráðnum, at hetta er hugburðurin. Vit kenna hann aftur frá figgjarmálaráðnum viðvíkjandi samdøgursfrádráttinum, sum er umrøddur her í blaðnum. Og tað sama sóðu vit frá trivnaðarmálaráðnum viðvíkjandi dagpengunum hjá fiskimonnum, soleiðis sum tað er greitt frá í okkara seinastu ársfrágreiðing.

Politikkurin er greitt, at borgarin skal ikki vita, um hann er keyptur ella seldur.

Í hesum málinum fáa fiskimenn teirra rætt. Men hetta er bert tí at teir hava eitt felag, ið ikki bakkar fyri almennari maktmisnýtslu, hóast hetta kann fáa og hevur fingið aðrar avleiðingar fyri felagið.

Men vit kunnu bert hugsa okkum til allar teir borgarar, ið verða møttir

við sama hugburði frá almennum myndugleikum, og sum ikki hava orku at stríðast fyri sínum rætti. Teir eru so vissuliga á “herrens mark”. Og tað er veruliga tað ræðandi við hesum máli, at tað finnst hópur av borgarum, sum eru offur fyri hesum hugburði.

Eingin loftar sínum lógarbrotum Ein kann siga, at eitt er hvat ið Anfinn Kallsberg og Jørgen Niclasen við teirra “rættarfatan” standa fyri. Men vit hava jú eina politiska skipan, ið skuldi lofta slíkum rættarloysi.

Men her kann sigast, at hóast tingmenn v.m. hava verið fult greiðir um umrødda almenna politikk, so er tað eingin, sum tekur slíka valdsmisnýtslu móti tí einstaka borgaranum upp, so tað kann forðast fyri endurtøku, so borgarin kann føla seg sum part í einum rættarsamfelagi. Hetta er ikki minst galdandi fyri teir sokallaðu andstøðuflokkarnar.

Vit finga løgtingsins umboðsmann. Aftaná at

hann hevur virkað í tvey ár, hevur hansara virksemi ikki havt minstu ávirkan á umrødda øki.

Og taka vit ta sokallaðu fjórðu statsmaktina. Hon hevur bert áhuga fyri málum, sum bera brá av gølu. Tey rættarbrot móti borgarunum, sum vit hava skrivað tíggtjals greinir um, og sum nú eru staðfest av Føroya Rætti, hava ikki verið nevnd við einum orði av teimum etableraðu fjølmiðlunum.

Tað er so galið, at einasta trygd hjá borgarum í Føroyum er danska rættarskipanin.

Er nakar glotti?

Málið um misálitið á Jørgen Niclasen noyddi løgmann í eini desperatari roynd at bjarga honum at seta ljóskastaran á umsitingina hjá fiskimálaráðnum, hóast tað fyrst og fremst er løgmanni sjálvum fyri at takka, at skilið har er sum tað er og hevur verið tað alla hansara lögmanstíð.

Vit hava so givið okkara íkast til at lýsa hesa umsiting. Jacob Vestergaard “arvaði” frá Jørgen boðini

um at rudda upp í umsitingini. Nú vita vit ikki, hvatið reelt liggur í teirri fráboðan, sum Vestergaard hevur givið løgmanni um ætlanir á hesum øki.

Men tað er púra greitt, at skal borgarin á nakran hátt føla seg tryggan er brúk fyri eini rættiligari kollvelting og ikki bert í fiskimálaráðnum.

Fyrst og fremst má fastleggjast ein heilt føst og greið mannagongd fyri málsviðgerðum. T.v.s. at tað skal skerast út í papp, hvussu eitt mál skal verða viðgjørt frá byrjan til enda, og tað skal vera eitt dygt eftirlit við, at hetta verður gjørt.

Men tað, sum er enn týðningarmiklari, er broyting av tí hugburði, sum er galdandi í almennu umsitingini. Tað fæst einki skil á, fyrrrenn tað verður gjørt umsitingini greitt, at hon er til fyri borgaran og ikki øvugt.

Hetta er ikki nøkur ábreiðsla á umsitingina, men á tann sum hevur givið signalini til henda hugburð.

Udskrift af dombogen

Den 22. april 2003, kl. 10.00, afsagdes i sag nr. BS 374/2002

Føroya Fiskimannafelag s.m.f.
NN
100 Tórshavn

og

Føroya Fiskimannafelag s.m.f.
NN
100 Tórshavn

og

Føroya Fiskimannafelag s.m.f.
NN
740 Hvannasund

mod

Lønjavningarstovan
Yviri við Strond 17-19
100 Tórshavn

følgende

DOM

I denne sag, der er anlagt den 12. marts 2002, har sagsøgeren Føroya Fiskimannafelag som mandatar for NN og NN og NN, nedlagt påstand om, at sagsøgte, Lønjavningarstovan dømmes til

I) at anerkende, at NN, Toftir, har ret til indtægtssikring i tidsrummet fra 13. januar 2000 til 15. februar 2001,

II) at betale sagsøgeren, NN, kr. 4.100,00 med sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker, og

III) at betale sagsøgeren, NN, Hvannasund, kr. 35.630,00 med sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgte har vedrørende kravene I og III påstået frifindelse. Sagsøgte har

vedrørende krav II påstået frifindelse imod betaling af kr. 2.730,00.

Sagens omstændigheder: Sagerne vedrører i hovedsagen fortolkning af henholdsvis lagtingslov nr. 112 af 29. december 1998 “um minstuløn og dagstutning” (stævningskrav I), lagtingslov nr. 166 af 22. december 1997 “um månaðarlígan minstaforvinning” (stævningskrav II), og lagtingslov nr. 72 af 23. maj 1997 “um sjúkra trygd til fiskimenn” (stævningskrav III).

Stævningskrav II fremkommer som 15/30 af den månedlige mindstefortjeneste på kr. 8.200,00. Den af sagsøgte til stævningskrav II nedlagte påstand fremkommer som 8/10 af den månedlige mindstefortjeneste på kr. 8.200,00.

Der er mellem parterne enighed om den beløbsmæssige opgørelse af stævningskrav III.

Til stævningskrav I NN har været tilmeldt folkerregistret i Danmark fra den 1. september 1999 til den 15. februar 2001.

Den 13. januar 2000 på-

mønstrede han M/B “Jógvan Norði”, og var med skibet indtil den 19. september 2000. Af en oversigt over turene for M/B “Jógvan Norði” i denne periode fremgår, at NN har været med båden ialt 185 dage. Han har efterfølgende været med M/S “Stapin”. For turene med M/S “Stapin” har han fået udbetalt sædvanlig indtægtsikring.

Under henvisning til registreringen i folkerregistret har han fra sagsøgte fået afslag på indtægtsikring for turene med M/B “Jógvan Norði” efter lagtingsloven “um minstuløn og dagstudning”, da han ikke har haft bopæl på Færøerne, jfr. lagtingslovens §1.

Der er enighed mellem parterne om, at han hele tiden har været skattepligtig på Færøerne.

Sagsøgte har oprindeligt begrundet afslaget på indtægtsikring med, at NN fik uddannelsesstøtte, men denne begrundelse er ikke fastholdt under sagen.

Til stævningskrav II NN var en tur med M/B “Vesturberg” fra den 20. juni til den 7. juli 1998.

Siden var han en tur med M/B “Hoyvíkingur” fra den 8. juli til den 21. juli 1998. Fortjenesten fra turen med M/B “Vesturberg” var alene kr. 39,48, mens turen med M/B “Hoyvíkingur” gik godt.

Under henvisning til, at han senere samme måned var med M/B “Hoyvíkingur” har han fra sagsøgte fået afslag på indtægtsikring for turen med M/B “Vesturberg” efter lagtingsloven “um månaðarlígan minstaforvinning til útróðrarmenn”, da han ikke i samme tidsrum kan komme under anden indtægtsikring, jfr. lovens §3.

Der er fremlagt et kontoudtog over indbetalt ferieløn til sagsøgeren vedrørende NN, hvoraf fremgår, at NN den 5. august 1998 fik indbetalt kr. 1.169,00.

Til stævningskrav III NN var i 2001 påmønstreret et færøsk fiskeskib ved Flemmish Cap.

Efter krav fra de canadiske myndigheder skulle der være en observatør ombord, der sædvanligvis var en fra mandskabet. Observatøren skulle sikre, at fiskeriet foregik i over-

ensstemmelse med de canadiske regler.

Af en af skipperen udarbejdet mandskabsliste fremgår, at NN ikke er anført under rubrikken “skipper og besætning”, men under rubrikken med overskriften “person på lige fod med mandskab mønstres under denne rubrik”. Det er i rubrikken vedrørende NN arbejdsforhold anført, at han er “observatør”.

Landsstyret betaler et beløb til rederiet som compensation for merudgifterne ved observatørordningen, mens observatøren er ansat af rederiet i henhold til de almindelige overenskomster for mandskabet.

NN blev syg, og måtte afmønstre. Han har efterfølgende fået afslag på indtægtsikring under henvisning til hans status som observatør.

Formand for Føroya Fiskimannafelag Óli Jacobsen har vedrørende stævningskrav I forklaret, at NN følte det dybt diskriminerende, at han ikke skulle få samme behandling som det øvrige mandskab på M/B “Jógvan Norði” når det

kom til mindsteløn, til trods for, at han udførte det samme arbejde og betalte skat på lige fod med de andre til den færøske landskasse. Den eneste grund til, at NN havde folkeregisteradresse i Danmark var, at hans kone var uder uddannelse i Danmark. Vidnet sad selv i lagtinget, da lagtingsloven “um minstuløn og dagstudning” blev vedtaget. Grunden til, at der blev indført en betingelse om færøsk bopæl var, at man ikke ønskede, at udlændinge, som ikke var skattepligtige på Færøerne, skulle få støtte. Det var således meningen, at skattepligten til den færøske landskasse skulle være afgørende for, om der kunne udbetales støtte eller ikke.

Vedrørende stævningskrav II har Óli Jacobsen forklaret, at hjemmefiskerne er en uhomogen gruppe. Der er nogen, der driver hjemmefiskeriet som et regulært erhverv, mens andre har et mere ustabilt forhold hertil. Problemerne opstår, når en person skifter fra en erhvervsgren til en anden, eller fra hjemmefiskeri til en større båd, der kræver påmønstring. Han mener, at det er urimeligt, at en hjemmefisker, der f.eks. har fisket i næsten en hel måned, skal miste al støtte for den pågældende måned, alene fordi han skifter til et lineskib sidst i måneden.

Vedrørende stævningskrav III har Óli Jacobsen forklaret, at den almindelige ordning med hensyn til observatører er, at en af det almindelige mandskab udpeges hertil. Observatøren er ansat i rederiet efter de almindelige overenskomster, som er gældende for besætningsmedlemmerne, dog således at han typisk får en noget forhøjet mandskabspart. Han påmønstrer formelt som observatør, men det ændrer ikke ved, at han udfører sit sædvanlige arbejde ombord. Han er således ansat af rederiet, og den kompensation, der udbetales af landsstyret, udbetales ikke til observatøren, men til rederiet. Observatøren vil typisk få udbetalt 1,2

mandskabspart, hvoraf rederiet får kompensation på 0,5 mandskabspart fra landsstyret, svarende til mindstelønningen. Han har i denne sag skrevet utallige gange til sagsøgte uden at få nogen egentlig begrundelse for afslaget. Det er beklageligt, at denne reelle juridiske sagsbehandling skal foregå i retten.

Procedure
Sagsøger har til støtte for stævningskrav I gjort gældende at NN har haft bopæl på Færøerne, og derfor har krav på udbetaling af mindsteløn og dagstøtte, mens han var ombord på M/B “Jógvan Norði”. Efter forarbejderne til lagtingslov “um minstuløn og dagstudning” er det afgørende, om han har været skattepligtig på Færøerne, og dette bestrides ikke af sagsøgte. Der er tale om en ydelse med et socialt formål, og dette taler for, at der ikke anvendes en indskrænkende fortolkning af loven.

Vedrørende stævningskrav II har sagsøger gjort gældende, at turene med M/B “Vesturberg” og M/B “Hoyvíkingur” ikke er foregået i samme tidsrum, og at der derfor ikke er grundlag for at nægte at betale støtte med henvisning til lagtingslov “um mánaðarlígan minstaforvinning” §3, stk. 3. Det fremgår også forudsætningsvis af lagtingslovens §3, stk. 2, at ordningen også kan være gældende for mindre tidsrum en 1 måned, ligesom det fremgår af §4, at der kan være tale om i samme måned at have indtægt fra hjemmefiskeri og anden indtægt. Formålet med §3, stk. 3, har været at undgå, at der bliver udbetalt dobbelt støtte, men det er ikke tilfældet i denne sag.

Vedrørende stævningskrav III har sagsøger gjort gældende, at betingelserne for udbetaling af støtte til NN efter lagtingsloven “um sjúkratrygd til fiskimenn” er til stede, og at der ikke er grundlag for at nægte udbetaling under henvisning til, at han var observatør, da han blev syg. Han har ikke været ansat af sagsøgte, men af rederiet efter den

almindelige overenskomst, og har udført almindeligt arbejde ombord. Kompensationen fra landsstyret er udbetalt til rederiet, og er NN uvedkommende.

Sagstøge har til støtte for sin påstand vedrørende stævningskrav I gjort gældende, at NN har været tilmeldt folkeregistret i Danmark og derfor ikke opfylder betingelsen i lagtingslovens §1 om bopæl på Færøerne. Det er ikke afgørende, hvor han har været skattepligtig. Bopæl er iøvrigt heller ikke altid afgørende for skattepligten, jfr. den færøske skattelovs §1, nr. 2. Mens NN var tilmeldt folkeregistret i Danmark, boede hans hustru i Danmark, som således også må regnes for centrum for hans livsinteresser.

Sagsøgte har til støtte for sin påstand vedrørende stævningskrav II gjort gældende, at det i lagtingslovens §3, stk. 3, nævnte “samme tidsrum” skal læses som “samme måned”, hvilket er i overensstemmelse med lovens systematik. Da NN i samme måned har været på mønstret M/B “Hoyvíkingur”, som er omfattet af lagtingslov “um minstuløn og dagstudning”, er §3, stk. 3, således til hinder for, at der kommer nogen støtte til udbetaling. Subsidiært gøres det gældende, at den indtægt, som NN har erhvervet ombord på M/B “Hoyvíkingur” skal modregnes i støtten efter reglerne i §4.

Sagsøgte har til støtte for sin påstand vedrørende stævningskrav III gjort gældende, at NN ikke er mønstret i henhold til den almindelige overenskomst. Han har derfor ikke krav på indtægtssikring efter lagtingsloven “um minstuløn og dagstudning”, jfr. dennes §1, og derfor heller ikke omfattet af lagtingslov “um sjúkratrygd til fiskimenn”, jfr. dennes §1. Kompensationen fra landsstyret er øremærket til løn til NN. NN har ikke nogen arbejdsforpligtelser ombord udover sine pligter som observatør.

Retten
bemærker:
Vedrørende stævningskrav I bemærkes, at NN ved tilmeldingen til det danske folkeregister overfor det offentlige har tilkendegivet, at han har bopæl i Danmark. Tilmeldingen må således også som udgangspunkt været bindende i forhold til lagtingsloven “um minstuløn og

dagstudning”. Det fremgår af bemærkningerne til lagtingsloven, at reglen om færøsk bopæl blev indsat af hensyn til overensstemmelsen mellem indtægtssikringen og skattepligten på Færøerne. Bemærkningerne om skattepligt har dog ikke fundet udtryk i selve lovteksten, og kan derfor ikke tillægges afgørende betydning, hvilket også afspejles af, at der selv i skattemæssige sammenhæng ikke behøver at være sammenfald mellem bopæl og skattepligt, jfr. den færøske skattelovs §1, nr. 2. Når hertil kommer det oplyste om, at NNs hustru havde bopæl i Danmark, mens han var med M/B “Jógvan Norði”, finder retten ikke, at bopælskravet efter lagtingslovens §1 er opfyldt, hvorfor det gives sagsøgte medhold i frifindelsespåstanden.

Vedrørende stævningskrav II bemærkes, at retten finder det overensstemmende med lagtingslovens systematik, at der kan opereres med afgrænsede støtteperioder af mindre en 1 måneds varighed, jfr. f.eks. lagtingslovens §3, stk. 2 om afløsere. Der findes derfor ikke at være grundlag for en fortolkning af §3, stk. 3, der indebærer, at en person ikke i samme måned også kan være omfattet af støtteordningen efter lagtingslov “um min-

stuløn og dagstudning”. En eventuel indtægt fra M/B “Hoyvíkingur” må dog modregnes i indtægts-sikringen efter reglerne i §4. Omfanget af disse indtægter ses dog ikke dokumenteret med den fornødne klarhed, hvorfor der gives sagsøgeren medhold i henhold til stævningskravet.

Vedrørende stævningskrav III finder retten efter den af Óli Jacobsen afgivne forklaring at måtte lægge til grund, at NN er ansat af rederiet i henhold til den almindelige overenskomst på området, og at han som sådan har udført sædvanligt arbejde ombord på lige fod med det øvrige mandskab. Den omstændighed, at han har fået et tillæg til den almindelige mandskabspart i sin egenskab af observatør findes ikke at burde medføre, at han ikke skal være omfattet af lagtingslov “um minstuløn og dagstudning”, og dermed heller ikke af lagtingslov “um sjúkratrygd til fiskimenn”. Det findes ikke at gøre nogen forskel heri, at NN på mandskabslisten er anført under rubrikken “person på lige fod med mandskab”, eller at rederiet fra det offentlige har modtaget en kompensation til dækning af eventuelle merudgifter til observatørordningen. Da stævningskravet ikke er bestridt beløbsmæssigt gives

der derfor sagsøgeren medhold i henhold hertil.

Med hensyn til sagens omkostninger forholdes som nedenfor anført.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, Lønjavningarstovan, frifindes for kravet om at anerkende, at NN, Toftir, har ret til indtægts-sikring i tidsrummet fra 13. januar 2000 til 15. februar 2001.

Sagsøgte skal til sagsøger, Føroya Fiskimannafelag som mandatar for NN, betale kr. 4.100,00 med procesrente fra den 12. marts 2002, til betaling sker.

Sagsøgte skal til sagsøger, Føroya Fiskimannafelag som mandatar for NN, betale kr. 35.630,00 med procesrente fra den 12. marts 2002, til betaling sker.

Ingen part skal betale sagsomkostninger til den anden part.

Jóannes Madsen
dommerfuldmægtig

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Retten på Færøerne, den 22. april 2003.

Eileen Vang,
kontorfuldmægtig

Málið um eygleiðaran:

Tingið samtykt lóg, sum longu er í gildi

Í einum rættarsamfelagi skal eitthvørt landsstýri fylgja galdandi lóg. Um lógin ikki er í samsvari við "politiska viljan", skal lógin broytast við vanligari mannagongd.

Í málinum um eygleiðaran er nú hent tað, at løgtingið 24. apríl við 3. viðgerð hevur samtykt eina lógaráseting, sum longu eru í gildi samb. dóm frá 22. apríl.

Hetta er gjørt, hóast tað alla tíðina hevur verið fullkomiliga greitt, at lógin ikki var umsitin rætt. Hetta verður nevniliga prógvað í sjálvum grundgevingunum fyri uppskoti-num, har tað m.a. varð sagt:

Samb. løgtingslóg um minstuløn og dagstudning verður veitt fiskimonnum við bústaði í Føroyum, sum:

1) eru mynstraðir við fiskiskipi, sum er 30 tons ella størri og skrásett í Føroyum,

2) eru mynstraðir við fiskiskipi, minni enn 30 tons og skrásett í Føroyum, um skipið rekur fiskiskap uttan fyri føroysku landleiðirnar.

Út frá hesum lógarásetingum verður ikki mett, at Lønjavningarstovan hevur heimild at útgjalda sjúkratrygd til persónar, ið virka sum eygleiðarar umborð, tí ein eygleiðari ikki kann metast sum mynstraður fiskimaður, og kann tískil ikki koma undir skipanina við sjúkratrygd.

Úr heimasíðuni hjá løgtinginum:

3. viðgerð 24. apríl 2003. Uppskotið, sum samtykt við 2. viðgerð, endaliga samtykt 27-0-0. Málið avgreitt.

Tað er tað søguliga við hesi samtykt, at løgtingið her samtykkir eina lógaráseting, sum longu er í gildi!

Tað er púra greitt fyri ein og hvønn við minsta skili fyri slíkum viðurskiftum, at hetta er ikki ein lögfrøðislig haldgóð grundgeving, sum útgreinað aðra staðni í blaðnum.

Júst hendan formuleringin vísir eisini rættarloysið hjá tí einstaka borgaranum. Fyrst verður ásett at viðkomandi, sum just ger myndugkeikunum ein beina, verður mynstraður á einum serligum teigi, og síðani verður just hetta nýtt móti viðkomandi, tá hann gerst sjúkur!

Lógaruppskotið var ein beinleiðis avleiðing av, at FF boykottaði hesi stórv, og hetta vildi geva landsstýrinum trupulleikar mótvegis NAFO. Men endamálið við lógaruppskotinum, heldur enn at fylgja lógini, hevur verið at káva útyvir eina greitt tilætlaða ólóg-liga umsiting.

Hetta tykist ikki at nerva tingmenn nakað serligt. Ein uppløgd avleiðing av dóminum vildi verið at løgtingsmálið fall burtur. Og at tingmenn settu spurningin, hvat tað er, sum gongur/gekk fyri seg í fiskimálaráðnum.

Hvørki hendi.

FF-blaðið
á sjógvi og á landi

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Tann 13. apríl var stilli og minus 6,3 stig. "NANOK TRAWL" kom tann morgunin, og hövdu teir gjørt ein góðan og skjótan túr. Teir fóru út tann 21. mars og fiskaðu 440 tons. Tað byrjaði einki serligt hjá teimum, og hava teir ligið bakk í fleiri dagar, men tað hevur bragdað onkran dagin. Ta síðstu vikuna fingur teir gott 200 tons, og slagði er gott, verður sagt.

14. apríl - summarmáladagur í Føroyum - men tað er meir, enn eg kann siga her hjá okkum, tað eru minus 12,7 stig, men sólin maktar nóg, tá hon er komin upp. Teir hövdu verið lidnir at landa "NANOK TRAWL" í nátt kl. 03.00, men kranin gekk fyrri. "NANOK TRAWL" fór avstað aftur kl. 13.00 í dag. Ein krabbabátur legði 9 tons av livandi krabba upp í gjár.

Í dag, 15. apríl, legði ein krabbabátur gott 8 tons upp her, og har vóru nógvir penir krabbar ímillum. Tað varð sagt í KNR-Radio í dag, at eitt sonevnt "krabbaráð" ráddi til at krabbakvotan verður sett til 6.500 tons í 2003, og at eingi nýggj loyvi verða givin aftrat. Tað eru 5 virki, sum hava loyvi at taka ímóti krabba. Í fjør var krabbakvotan 15.000 tons.

"KILIUTAQ" var her og legði nakað av rækjum upp; teir fóru avstað aftur tann 16.

Prísavtala millum NUKA a/s og KNAPK. Hetta stendur í Grønlandspostinum frá 29. apríl í ár. Rognkelsi-rognaprísurin er 19,00 kr. fyri kg, og so stendur í avtaluni, at um NUKA a/s fær upp í 10.000 tunnur av rogni, so fáa teir eitt bonus uppá 1 kr. fyri kg. Prísurin

"KILIUTAQ"

fyrir tann minna toskin frá 40 cm til 2,8 kg, reinsaður, er 6 kr. fyri kg. Minni toskur uttan hövd, reinsaður, frá 31 cm upp til 2,3 kg 7,50 kr/kg. Størri toskur frá 2,8 kg við hövdi, reinsaður, 9 kr. kg. Størri toskur frá 2,8 kg og uppeftir uttan hövd, 11,25 kg. Og so hevur landið givið studning, m.a. 27 milliónir til rækjur og lambskjót, eisini hava teir givið oljstudning til teir smærru rækjubátarnar, teir undir 79 tons.

Tann 22. apríl kom kom "NANOK TRAWL" inn at skifta fólk og leggja tað upp, ið teir hövdu fingið, síðani teir fóru út tann 14. apríl. Teir hövdu gott 100 tons inni, og tað var brúkt. Teir fara nýggjan túr í kvøld. Tveir krabbabátar landa eisini í dag. Annar 11 tons og hin gott 28 tons. Teir hava roynt á vanligum leiðum, og slagði er gott.

sang so fittur. Tað er tann fyrsti, sum eg havi sæð í ár.

27. apríl. Í dag eru + 1,4 stig. Eg hoyrði í lokalútvarpinum, at nýggja verksmiðjan, Sisimiut Food, sum tekur ímóti rognum, fær ímillum 25-30 tunnur um dagin av rognum. Søgur siga, at teir skulu taka ímóti toski at salta eisini.

28. apríl. Í dag kom ein krabbabátur inn við 25 tons. Bátarnir á Sisimiut-leiðini hava fingið nógvan krabba, hóast tað ljóðar, at krabbaævintýrið er av.

Eg fekk hesi tíðindini frá skiparanum á "KILIUTAQ":

"KILIUTAQ" var inni í Sisimiut tann 15/4 og legði 270 tons upp; hetta fyrri ikki at fáa uppí mitt í páskahøgtíðini. Annars tekur undirlastin um 350 tons. Yvirlastin, sum varð brúkt, meðan hann var í Føroyum ("ANGO"), og sum tekur um 100 tons, verður í dag brúkt sum

pakki- og emballagurum.

Rækjurnar hendan túrin vóru stórar og góðar og vórðu veiddar sunnan fyri Holsteinsborgdýpið á grunnum vatni - umleið 85 farnum. Vanligt er at sleppa framat hesum øki hesa tíðina av árinum, tá ísumstøðurnar broytast, og opningar koma í isin.

Teir lögdu til brots aftur um morgunin tann 16/4 kl. seks, og var ætlanin at leggja beint vestur í kantin, sum er hellingin vestur í dýpið millum Canada og Grønland, fyrri at kanna, um ikki bar til at fáa trol niður. "KILIUTAQ" skal landa aftur í Nuuk tann 5/5, og tá verða yvirmenninir avloystir.

Manningin tann fyrra túrin var 23 mans, og tann seinna vóru teir 24, umframt tveir eygleiðarar frá "Grønlands Licens kontor", og ein japanskan inspektør, umboðandi keyptaran.

Havnafúti til Klaksvíkar Havn

Á Klaksvíkar Havn er eitt starv sum havnafúti við hesum lýst leyst at søkja.

Arbeiðsuppgávurnar:

Arbeiðsuppgávurnar - við ávísing til havnameistaran - verða at røkja dagligar uppgávur og fyrifallandi arbeiði, loðsing o.a.m. Gjørt verður vart við, at arbeiðsuppgávurnar kunnu verða umlagdar, sum ein avleiðing av møguligari nýskipan.

Persónligir førleikar:

Vit sóknast eftir fólk, sum, umframt holla nautiska útbúgving, hevur neyðugan munnligan og skrivligan málførleika. Eisini verður dentur lagdur á, at umsøkjari er fyrikomandi, viðskiftavinaligur og kann laga seg eftir skiftandi arbeiðstíðum.

Starvið verður at seta 1. juni 2003 ella eftir nærri avtalu, og lønin verður sambært sáttmála millum Føroya Landsstýri og viðkomandi yrkisfelag. Fleiri upplýsingar fáast við at venda sær til havnameistaran ella býráðsskrivaran, tlf. 45 50 81 ella 41 00 00.

Umsóknir, saman við prógvi, møguligum viðmælum v.m., verða at senda til:

KLAKSVÍKAR BÝRÁÐ
Postsmoga 2
FO-700 Klaksvík

og skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi 6. mai 2003.

KLAKSVÍKAR BÝRÁÐ
Tlf. 41 00 00 • Fax 41 00 01

we make fishing more profitable

Vit framleiða og umvæla øll slag av trolum, so sum:

■ Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flóttrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

■ Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera kompletar fortøyingar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Høvuðsskrivstova:
Vónin P/F
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 444 246
Telefax 444 579
www.vonin.com

Tórshavn:
Alaker
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

Míðvágur:
Telefon 33 29 46

Óli Wolles:

Absalon Guttormsen í Útistovu á Trøllanesi 1830 - 1902

Vit áttu nógv andalig stórmenni fyri meira enn 100 árum síðani. Summi av teimum hava verið umrødd her, sum t.d. Petur Alberg og Rasmus á Háskúlanum. Ein av teimum var Absalon á Trøllanesi, sum doyði fyri júst 100 árum síðani. Vit fara nú í tveimum bløðum at endurprenta ritgerð, sum oldurabbasonurin hevur skrivað um hann. Ritgerðin varð fyrstu ferð prentað í Varðanum í 1987.

**At taka úr
blaðnum**

Síðurnar 11,
12, 17 og 18
kunnu takast
úr blaðnum

Henda ritgerð var upprunliga skrivað sum høvuðsritgerð á HF í Hoydølum í 1982. Fyrst royni eg at geva eitt stutt søguligt yvirlit, fyri at siga onkrum ókunnugum lesara um tíðina, talan er um. Tað byggir eg eina mest á bókina "Nú er tann stundin..." hjá Hans Jacobi Debes. Síðani skrivi eg um ymiskar síður av lívi Absalons. Brotið um uppvøxtur Absalons er mest grundað á "Tey byggja land" 5. bind, hjá J. Símun Hansen. Tað um nakrar persónar, ið høvdu serligan týðning fyri Absalon, er serligað grundað á grein hjá S. av Skarði í Norsk Jol 1928, kallað "Eit Færøye-Andlit". Brotið um Absalon sum bónda viðger eisini annað, ið bóndarbeiðinum hoyrði til. Tað er mest grundað á munnligar frásagnir. Tað, eg havi skrivað um tíðina í Klaksvík, um framburðsmannin Absalon, er eina mest grundað á "Havið og vit", fyrra bind, hjá J. S. Hansen. Um skúlan havi eg skrivað út frá munnligum frásagnum, og so tí eg havi funnið í bløðunum. Hetta, saman við tí um avhaldsrørsluna og um Føringafelag, er helst tað, eg best havi fingið grundað á skrivligar keldur.

Søguligt yvirlit
Um 1830, tá Absalon varð føddur, vóru Føroyar eitt samfelag, ið ikki var broytt nógv ígjøgnum øldir. Men júst í tíð Absalons hendu sera stórar samfelagsbroytingar, og eg skal bert nevna nakrar. Skúli hevði ikki verið skipaður í Føroyum, men børniniingu undirvísing heima, og tað tyktist, sum um henda skipan hevur virkað væl. Í 1844 varð skúli ásettur við lóg, men henda skúlaskip-

an miseydnaðist og varð avtíkin aftur í 1854. Men hetta førði við sær, at heima-undirvísingin mest sum datt niðurfyri, so stóðan kanska varð verri enn frammanundan. Ikki fyrr enn við kommunulógini í 1872 varð skúlagond fyriskipað fyri øll børn yvir 7 ár. Í 1870 byrjaðu fyrstu læraranæmingarnir

og nýggir handlar komu í mongum bygdum. Men við hesum mongu handlunum øktist rúsdrekkanýtslan mundandi í mun til, tá handil bert var í Havn, og tað tí hjá teimum flestu var óhøgligt at fara til handils. Til at virka móti hesi nógv øktu rúsdrekkanýtslu vóru avhaldsfeløgini stovnað.

sum vildi líva upp tað gamla og tjóðskaparliga, fólksins mentan, bar við í Føroyum, kanska serliga gjøgnum føroyskar studentar og háskúlanæmingar í Danmark. Tjóðskaparrørslan tók seg upp, Føringafelag varð stovnað, og stríðið fyri fosturlandinum og móðurmálinum byrjaði av álvara.

Tey vóru í barnaárum Absalons eini 10-13 fólk í húsi. Umframt foreldur og systkin var ein mostur Absalons at vera hjá teimum. Harafturat vóru eini 4 húskallar og arbeiðskonur umframt eini 2 fólk, ið tey høvdu tikið inn at vera.

Um 1840 hava verið eini 30 fólk á Trøllanesi.

sjálv. So møguleikar Absalons at fáa undirvísing hava verið avbera góðir, hóast almenn skúlagongd ikki var skipað um tað mundið.

Tilkomin fór Absalon til Tvøroyrar, har hann lærði til snikkara. Hann bar orð fyri at vera hegnigur og snøggur smiður, og fleiri lutir, so sum kistur, skrin, onkur kommoda og ein borðabátur, sum hann hevur gjørt, kunnu eisini prógva hetta.

Absalon bar orð fyri at dáma væl at drekka sum ungur, sum onkrar søgur eisini siga frá, og rætt man tað vera, tí sjálvur sigur hann:

"Tað fyrsta, avhald var gitið her, var o.u. 1846-48, tá ið Magnus Jacobsen - betri kendur á navninum Brennivíns-Magnus - framhelt tað. Eg var tá 16-18 ár og dámdi tað einki. Mær tykti brennivíni vera ov gott at siga frá sær - sum tey flestu enn halda." (Fuglaframi nr. 18, 1900).

Sum søgurnar siga frá, man Absalon hava verið kátur maður, sum tó ikki altíð hevur dugað sær hógv í fyllskapi.

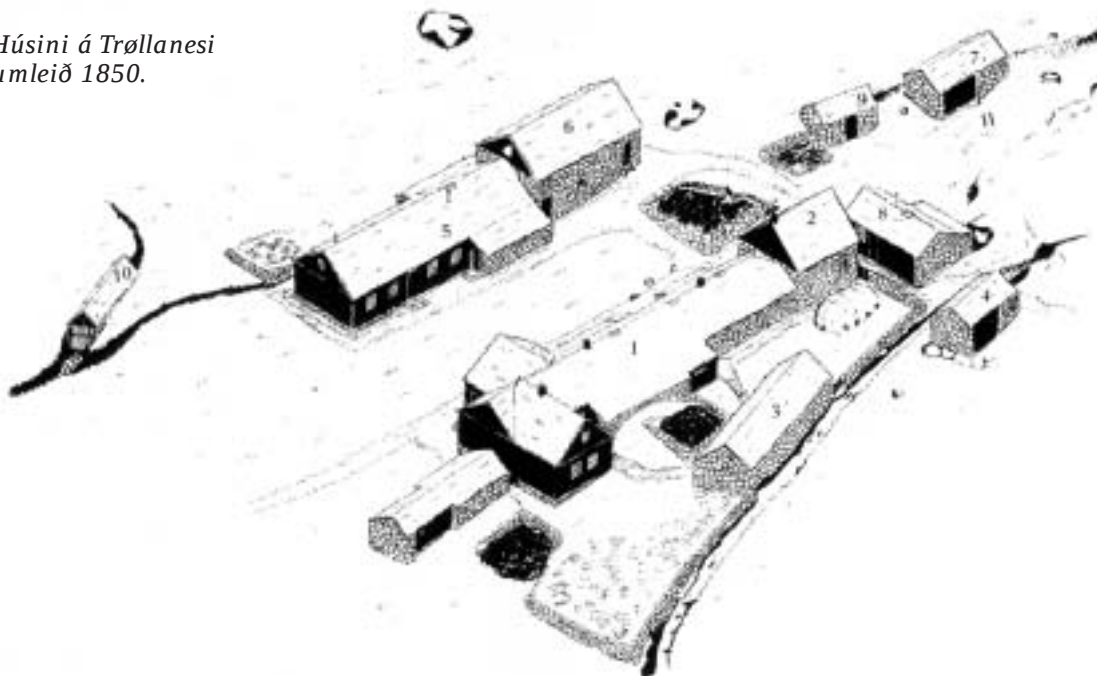
Nakrir persónar, ið høvdu týðning fyri Absalon

Absalon man, óivað líka frá tí hann lærði at lesa, hava lisið nógv, og man við aldrinum eisini hava vænt seg at vanda sær um tað, hann las. Og hann gjørdi sær ómak at fáa hendur á góðum lesnaði.

Millum teir menn, ið hava havt serligan týðning fyri Absalon, vóru norðmenninir Kristoffer Jansen og Arne Garborg. Hann livdi seg inn í innihaldið og hugsjónirnar í bókum teirra og hevur helst frá teimum fingið

Framhald á næstu síðu

Húsini á Trøllanesi umleið 1850.

í Havn - skúlin var alment stovnaður árið eftir - og í 1872 vóru fyrstu lærarnir lidnir og føroyskt skúlaverk skipað. Men undirvísingin fór øll fram á donskum, og undirvíst varð als ikki í føroyskum.

Politiskt var av stórum týðningi, at aldagamla løgting Føroya, sum varð avtikið í 1816, var endurstovnað í 1852, tó uttan at hava lóggevandi myndugleika.

Ein onnur týðandi samfelagsbroyting var avtøka einahandilsins í 1856. Harvið skaptust nýggir møguleikar fyri vinnulívið,

Men í hesum nýggja samfelagi við nógv øktum samskipti við útheimin var føroyskt mál um at vera trokað burtur av donskum, sum var mett betri og hægri. Føroyskt varð bert nýtt í dagligari talu, tó nógv ávirkað og uppiblandað av donskum. Í øllum almennum viðurskiptum, i kirkju, í skúla og á tingi, var málið danskt, og tað mundi ivaleyst kennast fremmant hjá mongum føroyingi.

Tá var tað, at romantikurin, hesin andsstreymur, sum var kyknaður í Europa fyrst í øldini, og

Og í hesum stríði var Absalon Guttormsen av Trøllanesi ein av stríðsmonnunum.

Uppvøxtur Absalons

Absalon var bóndasonur, føddur á Trøllanesi 5. maj 1830. Hann var elstur av 4 systkjum. Tað yngsta av systkjumum doyði í 1839, minni enn ársgamalt, og varð tann fyrsti, ið varð grivin í kirkjugarðinum á Trøllanesi, ið var gjørdur um 1835. Umframt systkini var ein drongur, sum var 4 ár eldri enn Absalon, uppfostraður hjá teimum.

Millum teirra ein drongur sum var javngamal við Absalon. Tað var Jóhannes Johansen, ið seinni var saman við Absaloni og øðrum í skipakeypi.

Jógvan bóndi í Innistovu, vanligar nevndur Fuglfjarðar-Jógvan, var maður, ið las nógv. Hann lærði í árávis børnini at lesa og skriva og greiddi teimum frá mongum ymiskum. Møguliga hevur Absalon lært at lesa hjá hesum manni, men eisini við hús hava líkindi verið at lært at lesa, tí mamman var prestadóttir og mundi hava nakað av skúlagongd

ein hóp av vitan, ið hava stuðlað honum gjøgnum lívið.

Russanum Leo Tolstoj (1828-1910) var hann eisini serliga hugtikin av. So hvørt sum bókur hansara vórðu umsettar til norðurlendsk mál, fekk hann sær tær at lesa.

Hann var eisini hugtikin av amerikanska figgjarfrøðinginum Henry George og hugsjónum hansara, sum millum annað vóru, at jørð skuldi skattast av tí, hon gav av sær, tí so hevði handilsvirði fallið, og ongin hevði lagt í at átt meiri jørð, enn hann hevði brúk fyri.

Ein fimti maður má eisini nevast. Tað er norðmaðurin Asbjørn Kloster, ið kom til Føroya í 1863 saman við einum breta. Hesin maður, sum hevði stovnað fleiri avhaldsfeløg í Noregi, hevði stóran týðning fyri Absalon og arbeiði hansara, hóast teir ongantíð hittust. Men brævasamband hevði hann við avhaldsfelag Klosters í Stavanger, líka til Kloster doyði, og blaðið Meneskevennen, ið Kloster stovnaði, helt hann eisini, og haðani hevur Absalon helst fingið hugskot og vitan, sum hava stuðlað honum í arbeiði hansara fyri avhaldsrørsluni. Hetta blað kemur út enn.

Men tað vóru ikki bert útlendingar, ið høvdu týðning fyri Absalon. Napoleon Nólsoy lækni, bróðursonur Nólsoyar Páls, og Absalon kendust væl, og vóru báðir ógvuliga álvarsamir viðvíkjandi føroyska málinum. Teir vóru vinir og høvdu mangar samrøður saman, bæði um málspurningin og annað.

Hesi sambond, ið Absalon hevði við kendar menn, umframt mong, ið ikki eru nevnd, hava helst havt stóran týðning fyri hann og hava ávirkað hann til at hugsa sjálvstøðugt og skilbundið, ið staðin fyri vanabundið. Og tí var hann helst eisini so opin fyri nýggjum hugsanum og hugskotum.

Absalon sum bóndi
Absalon festi í Útistovu eftir pápan, Guttorm Absalonsen, tann 12. mars 1857, og hann sat við festinum til 18. mars 1896, tá hann læt sonin Poul Johannes Østerø festa.

Hann hevur sostatt verið 26 ára gamal, tá hann hevur fest, og síðani sitið sum bóndi í 39 ár, til hann, 65 ára gamal, letur sonin festa, 29 ára gamlan.

2 ár áðrenn Absalon

Óli Wolles hevur djúpar røtur til Trøllanesar. Pápin, Símun Johan, er ættaður úr Uppistovu og mamman Marjun er úr Útistovu.

Skúlin á Trøllanesi.

festi, í 1855, giftist hann við Ellen Sofie Jensdatter av Viðareiði. Tey finga 9 børn, ið øll itu Østerø til eftirnavn.

Absalon bar ikki orð fyri at vera hugaligur bóndi, hóast hann ivaleyst gjørdi tað arbeiði, sum bøndur skuldu gera, so frægt sum hann hevði tíð til tað. Hann røkti garðin og róði út, og bjargamaður var hann góður. Men hugurin mundi standa til bókina heldur enn jørðina.

Sagt er frá, at einaferð nesmenn høvdu verið á útróðri, og teir komu uttan av havi í besta veðri, helt Absalon fyri: “Gævi hann kom við einum loti av landnyrðingi, so vit kundu havt seglið á.” Tá svaraði onkur til: “Latur er hann, ið logn lastar.” Tá svaraði Absalon aftur: “Ræddur er hann, ið brimið ræðist.”

Eftir hesum at døma mundi hann ikki vera av

teimum hugaligastu útróðrarmonnunum, og nakað latur við árinum, hóast hann var djarvur; tí landnyrðingur er ringasta brimætt á Trøllanesi, og mátti ikki verið nakað at ynskt sær á veg aftur av útróðri.

Sum bóndi var hann væl fyri í so máta, at hann hevði húskallar og arbeiðskonur, og hann var tí ikki so bundin, og honum tørvaði ikki altíð at stríðast sjálvur fyri at fáa av jørðini tað, ið neyðugt var til lívsins uppihald. Men tað kundi hann ómøguligt hava tíð til heldur, tí samstundis sum hann var bóndi, búði hann eitt skifti í Klaksvík, har hann var við í skipakeypi og tókst við at fotografera. Hann var tingmaður, seinni eisini lærari í allari Kalsoynni. Hann mundi tí mangan vera lítið á Trøllanesi.

Eina tíð búði Absalon

Hetta er Johannes á Nesi, sum var ein av monnunum á Trøllanesi, sum saman við Absalon var við til at keypa “Caprice”. Hann giftist í Leith, og er hann her saman við konu og elsta barninum. Johannes var sonur tann í ritgerðini umrøddi Fuglfjarða Jógvan.

inni í Klaksvík, og tá var Mikkjal Pauli Joensen, sonur fyrr nevnda Fuglfjarða-Jógvan, uppsitari hjá honum. Mikkjal Pauli var tá 18 ára gamal, og hann var føddur í 1847, so tað hevur verið í 1865-66. Hesin Mikkjal Pauli var í mong ár húskallur í Útistovu. Seinni festi hann í Innistovu eftir bróðurson sín, Jógvan Joensen, ið datt oman.

Absalon bar orð fyri at vera av djarvastu bjargamonnum og hartil treiskur. Hann var seinasti maður, sum var Eysturi í Skorum, tað er undir Borgaranum. Hann segði, at Jóanes undir Húsinum skuldi ikki vera seinastur Eysturi í Skorum, so hann fór at royna. Nakað ringt hevur verið um, tí einastaðni, har gøtan var burturlopin, bant hann tvær stengur saman, at ganga á. Hetta var tó illa dámt, at hann hevði tikið slík óráð fyri, av berum býttiskapi. Hinir vóru so illir, at teir sýttu fyri at taka fuglin upp.

Absalon var framburðshugaður maður og spentur upp á alt nýtt. Hann veitti vatn til húsini, og legði sær rennandi vatn gjøgnum roykstovudyrnar og í fjósið. Vatnið gjøgnum roykstovu-dyrnar var gjørt soleiðis, at tað rann í gjøgnum eina trærennu, og tá hann skuldi hava vatn, setti hann eitt sprek í rennuna, so tað fleyt yvir gjøgnum skarð í síðuni á rennuni. Vatnið í fjósinum var gjørt soleiðis, at vatn altíð stóð fyri neytunum og yvirflotið rann so víðari.

Ross var onki á Trøllanesi seinast í 19. öld, so arbeiði varð gjørt við handamegi. Men Absalon vitsti ráðini. Tarv høvdu teir altíð, og so royndi hann at brúka hann at draga grót við, og til bar. Men hetta var onkuntíð um at verða vandamikið, tí tarvur, ið varð nýttur til arbeiðis, var altíð so nógv óðari, enn tarvur, ið ikki varð nýttur til arbeiðis.

Einaferð flutti hann síl norður í Kalsoynna. Hann førði tey av Víkum í Lórvík, og slepti teimum í áirnar á Trøllanesi og í Djúpadali, og har eru síl enn.

Tað fyrsta, eg havi funnið, at Absalon gevur seg út í blaðkjak, er í Dimmu nr. 24 1878, har han skrivur um “Fæstegodsets Overgang til Selvejendom” - eitt evni, sum framvegis verður umrøtt 125 ár seinni. Nakað av skrivning hevur verið um at gera kongsið til ogn, tí tað hevði ført til at landbúnaðurin hevði gingið fram. Hesum sigur Absalon seg at vera ímóti av fleiri orsökum.

Fyri tað fyrsta er stórvandi fyri, at bert onkrir pengamenn hava ráð at keypa festini, og so fer jørðin at savnast á alt færrí hondum. Tí hvussu skulu bøndur, sum illa hava ráð at gjalda árligu leiguna, hava ráð at keypa garðin. Og hvussu skulu teir hava ráð at gjalda systkinunum teirra part við arvaskifti. Og skulu teir keypa, mugu teir figgja við láni, og so eru teir í lummanum á lángevaranum. Nei tá er betur sum er, tí hóast teir eru fátækir, eru teir frír menn.

Fyri tað næsta ferð innleggjngin av haga til uppdyrking at steðga, tí bøndurnir fara ivaleyst í mongum færum at sýta fyri at lata monnum traðir, um teir eiga jørðina og ráða sjálvir. Sum er kann “godsbestyrelsen” játta, hóast bóndin hevur sýtt í fyrstu atløgu.

Tí er stórvandi fyri, at júst at gera kongsið til ogn fer at føra við sær, at framgongdin í landbúnaðinum steðgar heilt ella kanska gongur aftur.

Absalon heldur, at framgongd innan landbúnaðin skal skapast aðrar vegir, tí at tað er ikki rætt, sum onkur hevur ført fram, at tað ikki loysir seg hjá bóndum at gera ábøtur, tí teir fáa ov lítlan ágóða av tí sjálvir, tá allir liggja í

felag. Ábøturnar skulu bara gerast í felag, og so fáa eisini allir ágóðan.

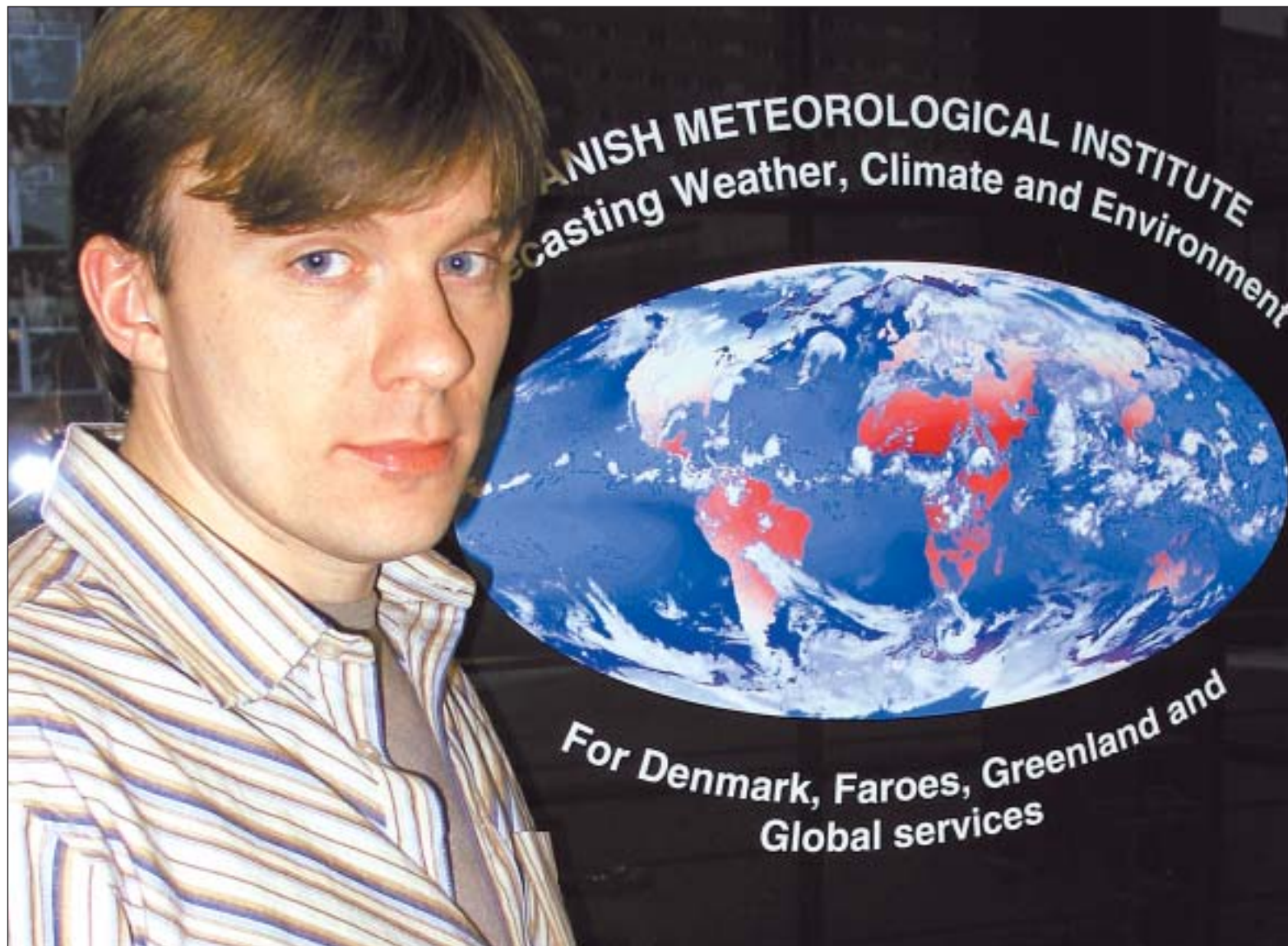
Annars er við verandi lóg móguligt at býta hagar sundur, skrivur Absalon, og vísir til hagalógina frá 23. febr. 1866, § 1, og so fær hvør ágóðan av teimum ábótum hann ger. Men at tað skal loysa seg at býta allar eigara hvør sær, heldur hann ikki, tí summir eiga bert ein gyllin, ella kanska bara skinn.

Absalon sigur seg ivast í, um seyðahús nú høvdu gjørt so gott, sum mangir vænta. Og í hvussu er: verður hvør eigari býttur fyri seg, so fáa bara teir stóru eigarnir ágóðan av seyðahúsum.

Heldur man framgongd innan landbúnaðin fáast við at leggja meiri inn til uppdyrking og fáa bøin størri. So kundu menn farið at havt allan seyðin sum spøk fylgi, sum heima-seyð, heldur enn sum nú, har alt er “vilt”. Men tað krevur sjálvandi nógv meiri hoyggj, og tí nógv uppdyrking.

Við hesi grein vísir Absalon soleiðis eina umsorgan fyri teimum smáu eigarunum, og hann er ímóti, at nakrir pengamenn skulu kunna leggja jørð undir seg. Men hann ikki bert avvísir uppskot, aðrir hava lagt fram, hann kemur eisini við onkrum sjálvur.

Um 1880 hevði blaðkjak tikið seg upp í Dimmalætting um at gjalda tíggjund. Kjakið byrjar í Dimmu 3. sept. 1879, har ein undir dulnevninum S. skrivur um “Tiendebyrde”. Í Dimmu nr. 41, 1879 leggur ein “J.P.” síni sjónarmið fram og í nr. 45 og 46 skrivur so ein prestur, Pastor Nielsen, um at lata tíggjund. Hann er ikki nøgdur við tað, ið latið verður, og talar um “tjendsvig.” Í nr. 52, 1879 tekur Joen Poulsen so til orða um tíggjundan. Í nr. 3, 1880 skrivur so ein Frederik Rasmussen um hetta sama og tekur undir við tí, ið prestur hevur

-Min kone, som aldrig har insisteret på, at jeg skulle gå i land, siger at jeg bliver skolelærer i et par år, hvorefter jeg tager ud at sejle igen. Hun mener, at jeg altid fundamentalt vil forblive sømand.

Livet til søs sidder stadig i blodet

Vit hava fingið loyvi til at endurprenta hesa grein úr Navigatør - blaðnum hjá danska navigatørfelagnum. Rúni er sonur Asbjørg og Sámal Jákup Olsen, sum er skipari á "Jákup B".

-Dén, som sejler et helt liv, kan i værste fald risikere at gå fagligt og personligt i stå. Og en dag opdager man måske, at løbet er kørt. Det er lige akkurat den erkendelse, jeg gerne har villet komme i forkøbet", siger den 35-årige navigatør Runi Olsen, som for et år siden skiftede kurs og søgte en stilling på Danmarks Meteorologiske Institut. Selv om han stortrives i sit nye job, vil Runi dog ikke udelukke, at han en dag stikker til søs igen.

Af Peter Jürgensen

Lige fra drengeårene i Klaksvik herskede der ikke den store tvivl om, at Runi Olsen skulle arbejde på havet.

Hans far sejlede som skipper på en stor fiskerbåd, og begge bedstefædre var sømænd. Det var dog lidt af et tilfælde, at den nu 35-årige færing valgte at uddanne sig tilavigatør.

Som helt ung levede Runi af at fiske, og på et

tidspunkt føltes det derfor naturligt for ham at få papir på sine nautiske færdigheder. Derfor besluttede han at læse til sætteskipper på navigationsskolen i Klaksvik.

Da der i slutningen af 1980'erne blev mangel på navigatører i den danske handelsflåde, søgte han til Mercandia som 2. styrmand.

-Det var kort tid efter min ansættelse i Mercandia, at jeg besluttede mig for at læse videre til skibsfører, husker Runi.

-Dengang var jeg 22 år, og havde aldrig tidligere opholdt mig på et stort skib. Nu skulle jeg stå på broen og navigere et kæmpe fartøj. De første dage havde jeg da også mest lyst til at løbe væk, hvis det ellers havde været muligt. Efter kort tid havde jeg dog vænnet mig til mit nye liv, og under den følgende udmønstring trivedes jeg nærmest som en fisk i vandet.

-Efter at have fået sin skibsførereksamen, var Runi i halvandet år hyret på et skib, der foretog seismiske opmålinger. Derefter var han i fem år knyttet til Lauritzen Kosan, hvor han sluttede som overstyrmand.

-Det var ikke, fordi jeg følte mig dårlig tilpas ombord. Men livet på et skib er jo en verden, der ofte lukker sig lidt om sig selv. Af og til kan det føles en smule ensomt.

De første overvejelser om at gå i land opstod, da Runi og hans færøske hustru for seks år siden boede i København mellem to udmønstringer. Selv om de savnede naturen og den høje himmel over de nordatlantiske klippeøer, så tiltalte storbyen dem også. I samme tidsrum fik parret en søn, og det satte for alvor skub i planerne om at gå i land.

Først for halvandet år siden tog familien Olsen dog skridtet fuldt ud, og flyttede til en lejlighed på Nørrebro.

Ingen dage er ens. Efter nogle måneder med forskellige småjobs, fik Runi 1. februar sidste år et barselsvikariat som navigatør i Afdelingen for rutevejledning på Danmarks Meteorologiske Institut, og han trives særdeles godt med sit nye job.

-Arbejdet går ud på at følge skibe på deres rute, og bistå dem med meteorologiske data. Via E-mail rapporterer skibene hver dag til os om deres position. Vi giver skibet oplysninger om den optimale rute i forhold til vejret. Når skibet har sejlet en hel rejse, udarbejder jeg en rapport til rederiet om skibets olieforbrug og fart.

-Allerede på Navigations-skolen kunne jeg godt lide meteorologi, og det spændende ved dette her job er, at jeg jo stadig bruger min viden som navigatør, og i øvrigt hver dag er i kontakt med skibe. Derudover er mit nuværende arbejdsområde inde i en spændende udviklingsfa-

se. Afdelingen er en indtægtsdækket offentlig virksomhed, og konkurrerer med andre - private - udbydere. De senere år er der forsket meget i, hvordan vind, vejr og strøm påvirker skibe i forhold til retningen, og vi arbejder derfor hele tiden på at forbedre vores vejrdata.

Man skal være indstillet på at man som navigatør går ned i løn, når man søger et job på land. Derfor skal man også tænke sig godt om, inden man vælger et landjob, siger Runi Olsen.

Kári við Stein sigur frá:

Ein túrur við botngørnum

Í desember 1989 lógu vit inni í Orioq; har var ikki tað stóra fiskarið, tá fyrrverandi formaður í KNAPP í Grønlandi, Anton Sigestad, rópti á meg og spurdi, um eg kundi koma at hjálpa teimum at hála eitt stórt botngarn, sum hann hevði standandi. Eg segði ja, og vit lögdu á at draga botngarnið upp týðliga um morgunin meðan enn var myrkt.

Veðri var av tí besta - blikastilli og 0 stig, ja vit brúktu illa nokk handskar; botngarnið var á tremur av fiski, men smátt var tað. Tað var bara at hóva burturúr garninum, og vit fyltu fyrst bátin hjá Anton "Nisa", sum hann nevndist, og síðani hóvaðu vit í mín bát. Tá eg hevði fingið 2 tons í lastina, helt eg, at tað var nóg mikið, og Anton rópti so á ein annan bát, sum nevndist "Nanna", hann fekk 50 av 90 liturs, og so góvust vit.

Grundin til, at eg ikki vildi taka meira enn tvey tons, var, at eg skuldi sigla til Sisimiut tann dagin, tí eg skuldi í føðingardag hjá ommu konu míni, ið altíð hevði verið so góð við meg, síðani eg kom til Grønlands. Hana vildi eg ikki svíkja. Trupulleikin var bara tann, at hann lovaði storm av suðri, og tað er ein ring ætt hjá okkum at koma til hús. Vit fylgdust allir triggir bátarnir, og tað var sum á gólvinum allan vegin til Sisimiut, so eg kundi saktans havt fyllt mín bát

fullan av fiski fyri tann skuld.

Botngarnafiskiskapur

Vit fóru at seta botngørn 26. mai 1990. Fyrsu avreiðing høvdu vit tann 5. juni, og avreiddu vit 2.910 kg. Tann fyrsta vikan gav 14.134 kg av toski, og tá næsta vika var liðin, høvdu vit avreitt 21.349 kg av toski til tveir spaniolar. Nøvnini á hesum sponsku skipunum vóru "Playa de Morsika" og "Playa de Rodos" - tveir gamlir rustikustar. Fiskurin var í heldur minna lagi, men tað var brúkbart, og tá 24. juni var komin, høvdu vit avreitt 33.060 kg, og tann 30. juni høvdu vit avreitt 41.833 kg.

So ein dagin lá ein (í mín um eygum) gamal kenningur fyri akkeri. Tað var gamli "Vesturvón", sum var komin at taka ímóti fiski. Hann hevði fingið nýtt navn, "Artic Ranger" kallaðist hann og sigldi undir enskum flaggi. Eg kom tá í tankar um Cadbury sjokulátu, og tá eg kom í prát við stýrimannin, fortaldi hann mær, at tað var nóg mikið av sjokulátu umborð. Tá vit so komu aftur úr Sisimiut, hevði eg rækjur við til hann, og eg fekk 4 kartengur av sjokulátu frá honum. Eg helt meg hava gjørt kvetti, tí tað vóru fleiri harrans ár síðani, at eg hevði fingið Cadbury sjoklátu. Hon smakkaði væl, og børnini vóru glað,

tá eg kom til hús við sjokulátu. Í dag fæst Cadbury sjokuláta í Sisimiut.

Tann 8. juli høvdu vit avreitt 49.102 kg, 15. juli 57.848 kg, 29. juli 67.510 kg, og tá vit góvust at fiska mánadagin tann 5. august, høvdu vit avreitt 73.911 kg av toski. 64% av hesum toski var fiskur, sum var yvir 55 cm, sum er málið á stórum fiski.

Í 1991 vóru vit aftur við botngørnum, men tað gekk niður á bakka hjá øllum bátunum. Vit settu tað fyrsta garnið 3. juli og avreiddu aftur til spaniolar. Ein norskur trolari, "Tenor", kom eisini at taka ímóti, og ein stórir flakartrolari hjá Royal Greenland, sum kallaðist "Simiutaq", kom eisini ein yvirgang at taka ímóti. Vit góvust at fiska tann 4. august, og tað árið avreiddu vit 35.107 kg.

Tað gekk - sum sagt - niður á bakka við fiskarinum hjá øllum bátunum, og verri bleiv tað í 1992, tá báturin bert avreiddi 21.756 kg, men tað var frá 2. juni til 16. juli. Síðsta árið var eg ikki sjálvur við, men svágur mín hevði bátin undir hond.

Kalva- og toska-fiskiskapur í 1990
Í september 1990 minnst eg serliga væl, at ein sum eitur Osvald frá Sisimiut og eg fóru suður í Iterleq-fjørðin at royna eftir kalva og lira. Vit royndu ymsa staðni har, men lítið bar

14. des. '89 - Botngarn hjá anton Sigestad

Nóg av fiski í - eini 15-20 tons

til. Vit avreiddu tað, vit høvdu, í Iterleq, og koyrdi so á inn í ein fjørð, sum eitur Ikertoqfjørðurin. Osvald egndi á veg inn frá Iterleq, og tað tekur einar 6-7 tímar at sigla - alt eftir streymviðurskiftunum.

Vit høvdu bara kalvalínur við okkum, og tá vit høvdu siglt umleið helvtina av teininum, komu vit ígjøgnum eitt sund, har ein niðurløgd bygd er. Vit samdust um at seta eftir lira har, og so blakaðu vit akkerið fyri náttina.

Morgunin eftir var veðrið ikki av tí besta, men vit fingið alla línuna inn, og tað var næstan líri á hvørj-

um húki. Lirin var smáur, men hann kundi brúkast til agn. Vit høvdu eitt sindur av høguslokki, sum lá ísaður í lastini, men hann vildi eg goyma, til vit komu inn á miðið, sum er inni í fjørðinum.

Sum sagt var veðrið ikki av tí besta, so vit larraðu okkum spakuliga inneftir. Eg skifti meining, tí tá vit vóru komnir inn har, sum vit skuldu royna, var ring ætt at síggja til, so vit hildu longur inn á ein fjørð, sum eitur Agurtleq-fjørðurin, har eg ofta havi verið, og har eru tryggir náttúruhavnir at liggja fyri náttina. Vit koyrdi ankarið út í einum av

hesum havnunum, og so fóru vit at egna, áðrenn tað bleiv myrkt. Eg vildi seta, áðrenn myrkrið kom, og har á leið vóru nøkur sker, sum eg vildi seta í nærheitini av. Vit egndu og settu 5 línur fram við skerunum - bæði innanfyri og uttanfyri. Alt var komið í sjógvin, áðrenn myrkrið kom, og so fóru vit aftur til ankarið at leggja okkum, tí eftir lira er best at línun stendur náttina yvir. Vit kókaðu okkum døgverða, drukku kaffi og so tørnaðu vit inn.

Morgunin eftir var finasta veður - blikalogn. Vit skaffaðu og lögdu so á at draga. Osvald stóð við

Draga botngarn, Jóhan Áge og Karl Klæmint, tveir synir hjá mær og svágur mín.

Á veg at landa botngarnsfisk í 1990

Landa til norska trolaran "Tenor"

spælið, og at byrja við vóru nakrir yvirvaksnir lirar á; so sá eg ein øgiligan kalva vera á veg upp, og bað tí Osvald kom og taka róðrið. Osvald visti einki fyrr enn eg hevði krøkt tann rustfría hakan - ella goggaran - í kalvan, og tá hann sá skilið, vildi hann hjálpa mær, men eg segði, at eg vildi sjálvur fáa kalvan inn, tí fór hann í havið aftur, so var hann uttan skyld í tí. Baturin hjá mær er nakað hægri á sjónum enn ein føroyskur bátur, men eg hevði gott fast í kalvanum og royndi at fáa hvítan upp á honum. Tað gekk striltið, men at enda eydnaðist at fáa hvítan upp á kalvanum; tá sigur Osvald, at vit máttu skjóta kalvan, men eg svaraði, at tað bleiv ikki talan um at skjóta nakran fisk umborð á mínum báti. Kalvin kom inn í øllum góðum, og tað er størsti kalvi, sum er komin inn í mín bát. Hann máldi 2,01 metur og vág 116 kg.

Tað var bara tann eini kalvin, men væl av lira var á. Vit stímaðu so inn í hin fjørðin at vita eftir toski. Vit sigldu spakuliga, meðan vit reinsaðu og koyrdu fiskin í lastina; tað ljóðar av nógvum at siga last á einum 22 fót báti, men lastin tekur í leysum fiski smá 6000 pund, og eg havi fingið 2.900 kg av toski í lastina, tá vit fiskaðu við botngørnum.

Tá vit komu inn í Ori-oq, sum staðið eitur, lá ein 20 tonsari og dró eina av teimum línunum, ið vórðu gjørdar í Thailandi; tað var svert snellunylon, hon var gjørd av, men við svøvlum á. Osvald hevði egnt eina

kalvalínu, eg meini at tað vóru 54 húkar undir, og tað var egnt við smáum høgguðslókki - ein á hvønn húkin. Tað eru 30 metrar, har sum vit settu, og vit vildu líka síggja úrslitið av tí fyrstu línuni, áðrenn vit fóru at egna restina.

Vit sigldu út til tann bátin, sum lá og dró, fyri at hyggja, hvussu har stóð til. Línán hevði staðið alla náttina, men har var so at siga einki á - tað var helst farið av um náttina. Vit fingi okkum ein kaffimunn, og so fóru vit at draga. Jú, eydnan var við okkum, tí tað var toskur á øllum húkunum uttan á einum. Línán flotnaði, tá vit drógu. Toskarnir lógu um ein metur í longd, og tann størsti var 1,40 metur og vigaði 23 kg - reinsaður.

Vit gjørdur skjótt av og egndu allar línurnar og koyrdu út sama stað. Tað mundi vera 1½ tími frá tí at tað fyrsta kom á botn, til vit lögdu á at draga. Tað var ein spennandi løta, men tað var skuffandi, tí vit fingi bara ein tosk á 5 línunum. Vit gittu, at tá vit høvdu sett hina línuna sum eina roynd, vóru vit komnir í eina toskatorvu, tí línán var full av fiski, so løgið var tað. Vit kunnu eisini venda tí og siga, at um vit høvdu fingið fisk á hvørjum húki, so høvdu vit verið komnir í neyð av tí.

Eg havi drigið nógvar línur har inni síðani tá, men havi ongantið fingið so stórar toskar aftur. Tað er nógvar lina koyrd á botn har inni. Har er ikki so nógv pláss at royna í, og onkuntíð hava vit verið 10-12 bátar har inni, og tá

er tað ofta komið fyri, at línur eru settar omaná hvørji aðrari, men tað hava vit altíð klárað uttan nakrar trupulleikar.

Tá tað hevur verið nógvar fiskur harinni, er tað hent fleiri ferðir, tá vit hava drigið, at línurnar eru flotnaðar upp, og toskurin hevur ligið við

hvítanum upp. So hevur verið rópt og spurt, hvør eigur línaurnar, og so komu eigararnir og tóku yvir.

Eg skrivaði niður, hvat vit fingi pr. stamp frá 1. november 1990, og tað var soleiðis, at fyrstu vikuna høvdu vit 80,8 kg pr. stamp, næstu vikunar 86,8 kg,

triðju vikuna 86,5 kg og fjórðu vikuna høvdu vit 138 kg pr. stamp. Fyrstu vikuna í desember fingi vit 86 kg pr. stamp, og aðru viku fingi vit 79,6 kg pr. stamp. Slagið var heilt gott onkran dag, men tað vóru eisini dagar, har bara smátt var at fáa.

Vit avreiddu til eina bygd, sum liggur inni á botninum í Amertloxfjørðinum. Hon eitur Sarfanguaq, sum merkir streymstaðið. Tað tekur 2-3 tímar at sigla til at avreiða, og har fingi vit agn og alt tað, sum vit skuldu brúka til næsta túr.

Nú eri eg givin at bolt-rast í mínum báti, og nú er tað bara í frítíðini at fiskað verður. Eg havi gjørt tað fast, at eg taki frí frá arbeiðinum fríggjadag, so eg kann hava eitt langt vikuskifti har inni í fjørðinum. Eg havi havt ein eldri mann við mær í eini tvey ár, men í fjør hevði eg ein klaksvíking, Mikkjal Østerø, og so ein 7 ára gamlan abbason við mær. Hann hevur longu biðið seg við aftur í heyst.

Vit triggir fóru frá Sisi-miut um kvøldið tann 19. september í fjør og komu inn til Sarfanguaq um kvøldið - í bølamyrkri. Eg gjørdi av at yvirnátta har, tí at tað stóðu so nógvir

krabbateinar, har nógvar boyur vóru, og eg vildi ikki fáa nakað um skruvuna.

Morgunin eftir sigldu vit víðari, tað var greytasvart í toku, men vit komu fram og settu 4 kalvalínur inni í Akurleq. Síðani fóru vit yvirum til hin fjørðin at seta toskalínu; vit settu 7½ stampar í dýrdarveðri - sólin skein og ikki ein ond á sjónum. Vit lögdu á at draga næstan beinanvegin eftir at seinri ilin var komin á botn, og vit sigldu til ta fyrru boyuna beinanvegin. Vit fingi 1100 pund og so fóru vit yvirum aftur til kalvalínurnar, men lótu tær standa náttina yvir. Vit lögdu á at draga morgunin eftir, og har vóru nakrir fáir lirar á, men eisini fleiri góðir toskar - út vit eini 200 pund - og so ein grønlandshávur. Abbasonurin fekk stór eygu, tá hann sá hávin. Vit komu til Sisi-miut leygardagin umleið kl. 16, og eg forerdi væl av fiskinum til vinir og kenningar, og so gjørdur vit fiskabollar og knetti og 29 kg av flaki. Eg hongdi 72 greipur upp av fiski at ræsa og væl smakkar, so vetrarfóðrið kom í hús.

Tann fyrri
Harmonikutúrurin
 til Noregs frá - 2. hvítusunnudegi - 9. juni - 11. juni

Njót okkara stásiliga luksusskip á tess fyrsta harmonikutúri til Noregs!

úr 800,-

Risa Bingo á ferðini
 At vinna verða ferðir við Norðnu, pakkaferð til Danland, vikuskiftisuppihald á Hotel Føroyum og mangt annað.

SMYRIL LINE
the North Atlantic Link

J. Broncksgea 37
 P.O. Box 370
 FO-110 Tórshavn
 Faroe Islands
 Tel +298 345900
 Telefax +298 345950
 booking@smyril-line.fo
 www.smyril-line.fo

Aftaná at Norrøna varð yvirtikin í Lübeck 7.apríl varð siglt til Travemünde, hagani tað skuldi farast morgunin eftir kl. 10.00. Lübeck liggur við ána Trave, og Travemünde er merkir tiskil áramunnin hjá Trave. Travemünde er ein fittur lítil fergubýur, har stórar ferjur, enntá størri enn "Norrøna", sigla alt samdøgrið serliga til Svøríki.

Fráferðin úr Travemünde var seinkað, og tiskil var høvi at fara í land eina løtu. Stutt frá har Norrøna lá var tann líta fiskivinnuhavnin. Fiskiskapur í Týsklandi hevur havt somu gongd sum fiskiskapur í ES annars. Tað er ikki langt síðan, at Týskland, og ikki minst DDR, hevði ein hampiliga stóran fjar-

Fiskiveiða í Travemünde

fiskiflota, ið eisini veiddi undir Føroyum. Fjarfiskiflotin er púra burtur í dag. So eru smábátarnir eftir, og her er eisini talan um afturgongd.

Tað verður sagt, at í 2000 vóru í týska fiski-

flotanum 2.200 før, og talið av fiskimonnum er 2.500 ella ikki meira enn í Føroyum. Í 1996 vóru 3.000 fiskimenn, so her er talan um eina fitta lækking. At bátarnir eru smáir sæst við at sammeta talið

av bátum við talið á fiskimonnum. Tað er nærum fiskifar uppá hvønn mannin.

Bátarnir veiða í Norðsjónum og í Eystursjónum. Samlaða veiðuvirðið var í 2000 uml. 1,5 mia. krónur.

Fiskimenn eru hóttir av teimum nógv lækkaðu kvotunum eftir toski. Henda lækking verður væl lýst av, at í 1998 vórðu landað 12.000 t. av toski. Hetta tal er í 2001 komið niður á 3.500 t. Men roynt

Fergur í Travemünde

verður at vinna hetta partvíst inn aftur við at økja veiðuna eftir upsa og kongafiski. Í 2002 byrjaðu teir eisini at opna fyri sildaveiðu fyri at bøta um missin av toskinum. Sum vit, hava týsku fiskimenninar eisini trupulleikar av øktum oljuprisum.

Tað verður eisini veitt nakað av rækjum í Norðsjónum, men hesir fiskimenn hava somu trupulleikar sum vit av lækkandi rækjuprisum.

Tá tað gongur illa við fiskiskapi sæst hetta aftur í miðalaldrinum á bátunum. Hann er 24 ár.

Tað eydnaðist at fáa nakrar myndir í Travemünde:

Fiskimenn í Travemünde taka gørn umborð

Fiskibátur frá Gothmund, sum er lítill bygd tætt við Lübeck.

"Kabússan". Her fæst útgerð til bátarnar

Sild verður seld fyri 1 euro (7,50) kg.

Útróðrarflotin í Travemünde

Fiskamatstova í fiskarhavnini

skrivað. Og hann endar við at nevna, at onkur av landsins mest upplýstu, ein kongsbóndi, sum eisini er lærari og hevur verið tingmaður, gongur undan í at sýta at gjalda, so tað má vera hareftir við tí meiniga manninum.

Nú leggur Absalon upp í kjakið og svarar, tí hatta mundi ikki sipað til nakran annan enn hansara. Men áðrenn hetta var komið í blaðið, hevði hann sent bræv fyri at gera sína áskoðan galdandi, og tað brævið kemur í Dimmu nr. 10, 6. febr. 1880 undir yvirskriftini: “Endnu Lidt om den saakaldte “Tiendebyrde””. Hann svarar her Pastor Nielsen og hansara skuldsetingum um “Tiende-svig”. Hesum vísir Absalon aftur og sigur, at tað ikki er talan um svik, bert ósemja um hvat er skylda, tí latari og móttakari hava hvør sína fatan. Hann biður tí um at fáa greitt lagt fram, hvørjar lógir eru um tíggjund. So kann harútfra metast um svik. Tí bert at meta út frá hvat siður er, er alt ov tilvildarligt, tí ójavnt er frá bygd til bygd og siðirnir broytast við tíðini.

Í brævinum í Dimmu nr. 23, sum er aftursvar til skuldsetingarnar hjá Fr. Rasmussen, tekur Absalon hetta sama fram, at tað má bera til at fáa at vita heilt greitt, hvørjar reglur eru fyri tíggjund, so ein ongan nýtist at snýta, hvørki prest ella seg sjálfan og síni - við at gjalda ov nógv. Móti Fr. Rasmussen svarar hann djarvari og fríari enn móti presti, sigur hann, tí nú er tað bert móti “Kirkens verdslige bestyrer.”

Í brævinum vísir hann

Trøllanes

aftur, at hann hevur fram tíggunðasvik. Hann hevur ikki goldið presttal fyri árið fyri, tí hann heldur ikki, at hann hevur skyldu til tað. Viðareiðisprestur hevur heldur ikki biðið hann gjalda, bert spurt hann um hansara stöðu, og tað hevur hann fingið greið boð um. Honum kundi ikki komið til hugs at sýtt at gjalda tað, hann hevði skyldu til, so leingi nakað var at gjalda við, men harfra og til at hava “agtelse for gamle uskikke” er langt lop. Hann biður tí aftur her um at fáa gjørt heilt greitt, hvat prestarnir hava rætt til, so ein veit, hvat ein skal gjalda. Tí tað er ikki so løgið um “...uoplyste Folk, der i Almindelighed ere mistænkelige over for det Hemmelighedsfulde, heraf uddrage den Slutning, at Vedkommende søge at tilliste sig mere, end Dem

med rette tilkommer, uden at de trænge til at høre mine Grunde eller se mit Eksempel,” (Dimma nr. 23, 1880). Við hesum seinasta mundi hann sipa til, at hann skuldi hava verið undangongumaður fyri hesum óskilinum.

Av hesum blaðkjaki framgongur, at Absalon ikki er maður, ið uttan víðari góðtekur tað, ið prestur sigur, hóast hann vísir virðing fyri presti. Hetta blaðkjak vísir eisini, at hann dugir væl at málbera seg og føra síni sjónarmið fram, og hann fer djúpari enn til bert at kjakast um einstakar tilburðir; han vil hava grundarlagið undir málinum greitt, so at teir einstøku tilburðirnir kunnu metast út frá tí, men eisini fyri í framtíðini at hava greiðari reglur at ganga eftir.

Framburðsmaðurin Absalon

Sum nevnt búði Absalon í Klaksvík í 1865-66. Hann hevði bygt sær hús á eini trøð í Lávíkum og búði har eini 2 ár. Hesa tíðina var hann eisini við í skipa-keyp.

Í 1865 varð “Norderø Fiskeri- og skibsselskab af 1865” stovnað. Endamál felagsins stendur í grein 2 at vera at keypa skip til at reka fiskivinnu undir Føroyum um várið, og so langt út á summarið, sum mett verður ráðiligt. Síðani kann skipið fara í farmasigling til næsta vár.

2 ár frammanundan hevði verið roynt við eini yacht, ið kallaðist Emma Dorthea, men henda roynd miseydnaðist. Í staðin fyri at missa mótið, ætla menn nú bert at taka so mikið størri til. Partapeningur verður um heystið teknaður um allar Norður-

oyggjar og eystursíðuni av Eysturoynni.

31. okt. 1865 eru teknað 420 partabrøv á 10 ríkisdálar. Av teimum vóru 28 teknað á Trøllanesi, ið teknað 5 partabrøv hjá Absaloni. Várið eftir varð teknað afturat, tá varð Absalon næststørsti eigari við 30 partabrøvum. Størsti eigari var nesmaðurin Jóhannes Joensen/Johnson við 140 partabrøvum. Hesin Jóhannes var nú lærdur skipari og búsitandi í Onglandi. Hann fekk til uppgávu at keypa skip til felagið, og hann førði tað eisini øll árin, til hann í 1871 keypti tað frá felagnum.

Skipið, ið keypt varð, var skonnartin “Caprice,” 63 registartons til støddar. Hon varð útgjörd til fiskiskap, og farið varð undir Ísland móti sumri, men har var ikki roynandi fyri ísi, so teir máttu venda

aftur. Seinni fara teir ein túr afturat, hesaferð undir Føroyum, men lítið bar til.

Longu 2. juli eru teir í Lerwick á Shetlandsoyggjunum, og har selur skiparin, Jóhannus, bæði fisk og reiðskap og fer í farmasigling.

Absalon var ikki fyri at lata skipið í farmasigling, men vildi hava tað í fiskiskap við Føroyar; hann helt ivaleyst, at tað mátti vera leiðin til at bóta um livikorini á landi.

Hann var í nevnd felagsins, frá tí tað var stovnað, og til tað helt uppat. Og tá nú skipið í fleiri ár ikki kom til Føroya, men bert sigldi við farmi, móti endamálsgrein felagsins, kravdi nevndin, eftir drúgt brævaskipti, at hvør skuldi nú fara til sítt. Antin skuldi Jóhannes keypa skipið frá felagnum, ella skuldi felagið keypa partin hjá Jóhannesi.

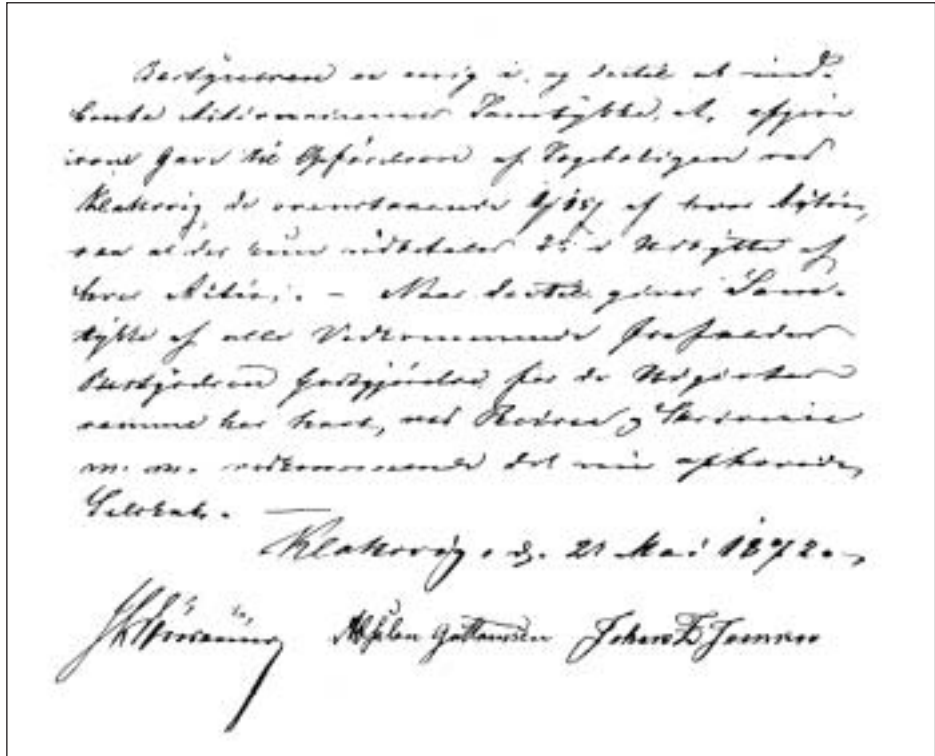
Endin varð so tann, at Jóhannes keypti skipið frá felagnum, men tá var Absalon so vónbrotin, at tað ikki skuldi eydnast at fáa fiskivinnu við skipi á gongd undir Føroyum, at hann tók pening sín úr felagnum.

Hetta skipið, Caprice, varð millum manna ofta nevnt Nessskipið, tí nesmenn áttu so stóran part í tí, ikki minni enn 203 partabrøv av 611 tilsamans, og teir vóru eisini stovnara av fyrirøkuni.

Meðan Absalon búði í Klaksvík fór hann eisini at royna seg sum fotografur. Hann hevði útvegað sær myndatól og lært seg at fotografera; helst hjá onkrum í Havn. Hann hevur móguliga verið fyrsti fotografur í Norðuroyggjum. Hetta tókst hann so við í mong ár.

Óhøgligt var at búgva á Trøllanesi. Tá ókyrt var, máttu øll stjórast í land. Her er tað posturin.

Her er upprunaskjalið, har Caprice varð keypt, við undirskriftum. Absalon hevur skrivað í miðjuni.

Í árunum 1861-1869 og aftur í 1873-1877 var hann tingmaður fyri Norðuroyggjar. Ógvuliga harmur var hann, tá hann í 1877 mátti lúta fyri afturhaldinum.

Absalon og skúlin

Tá fólkskúlar vórðu stovnaðir ymsastaðni um landið, var Absalon ógvuliga glaður fyri hetta framstig.

Hóast ikki læraralærdur, bjóðaði hann seg fram sum lærari, og hann var frá 1875-1893 lærari í allari Kalsoynni og í Kunoy 1895-1896. Hann hevði tó verið í Havn og fingið sær eitt sindur av kunneleika til at læra børn, sigur Pól Andrias Petersen í bók síni Um Mikladals bygd.

Absalon bar orð fyri at vera góður lærari. Tá hann t.d. lærði børnini at rokna, gjørdi hann tað við myndum, sum børnini kendu. Eisini royndi hann við hesum roknistykki at fáa tey at hugsa logiskt. Tey skuldu ikki bert kenna tøluni og arbeiða við teimum, men eisini duga at meta um, hvat var rímligt og ikki.

Eg kann sum dømi nevna tvey roknistykki, ið eitt av heimildarfólkum mínum mintist. Annað var, at um 7 hønur sótu á takinum í Uppistovu, tá Rosenmeyer kom út og bresti við einum skørpum roði, og 4 flugu niður av, hvussu nógvar sótu so eftir? Hitt stykkið var, at 19 lundar sótu á Prædikastólinum (tað er innanfyri Flesjasund). Nesmenn komu norður fyri og Gamli Mikkjal skjeyt sje. Hvussu nógvir sótu so eftir? Svarið skuldi ivaleyst vera ongin, tí lundi er so kvækkin fuglur, at tað helt alt á sjógvin.

Um sumrarnar, tá veðrið var gott, plagdi Absalon ofta at fara út fyri dyr við børnunum. Var bœurin sligin, fór undirvísingin so fram á onkrum stykki har nærindis.

Absalon var maður, ið las nóg, og hann vandaði sær um tað, hann las. Hann vildi eisini stuðla øðrum at lesa og upplýsa tey um ymiskt, sum hann vitsti. Tá hann sum lærari ferðaðist um oynna, ein mánað har suðuri á oynni, so ein mánað har norðuri á oynni, plagdi hann um kvöldarnar at savna fólkið í onkrum húsi, og so las hann fyri teimum úr onkrari bók, ella segði frá onkrum, hann hevði lisið. Onkuntíð las hann á donskum, men tá hirdu tey fægstu at lurta. Ólíka var, tá hann las á norska

landsmálinum (tað er á nýnorskum) í “Frá Bygdum” ella á føroyskum úr “Færøsk Antologi”.

Hann plagdi eisini at ganga inn á gólvið hjá fólki, ið ikki hevði stundir ella høvi at lesa sjálvi, at lesa fyri teimum. Eitt av heimildarfólkum mínum segði frá ommu síni, at hon mintist væl, tá Absalon plagdi at koma inn á gólvið at lesa fyri sær.

Bøkur átti hann nógvar. Hann gjørdi sær nógvan ómak at útvega sær góðar bøkur, og tá hann hevði lisið tær, lænti hann øðrum tær, so ivaleyst mundi okkurt vera, ið hann ongantíð sá aftur.

Sum dømi um, hvussu nógvar bøkur hann átti, kann eg nevna, at hann átti 5 ymisk leksikon, fleiri av teimum í fleiri bindum.

Í Útistovu vóru, inntil stutt eftir seinna kríggjð, heilt nógvar bøkur til. Í einum parti av roykstovuni var loft lagt í, og har lógu bókurnar uppi á. Men tá tuberklarnir gingu, varð, av ótta fyri smittuvanda, alt fyllt upp í sekkir og brent. Tað var upp í fleiri sekkir av bókum, ið har fóru á bálið. Bert nakrar heilt fáar bøkur fekk onkur goymt burtur, og av teimum er onkur til enn, millum annað “Anna Karenina” eftir Leo Tolstoj, í danskari útgávu frá 1889.

Men tað er eyðsæð, at tað kostaði pening at keypa so nógvar bøkur. Henda pening útvegaði hann sær millum annað við at selja jørð; beint øvugt sum flestir aðrir gjørdur, tí tann, sum í teirri tíðini átti eitt sindur av peningi, royndi at keypa sær jørð fyri hann.

Tað var nakað av ogn við í festinum, tá hann festi, og harafturat arvaði hann nógva jørð, m.a. eftir bróðurin Poul Østerø, ið búði á Tvøroyri. 14. maj 1892 er skjal tinglisið, har Absalon hevur arvað 17 gyllin og 8 skinn ymsastaðni í Føroyum, mest í Norðuroyggjum. Hesa jørð seldi hann alla aftur, sumt ógvuliga skjótt. Hetta sæst eisini í skjølum á Landskjalasavninum.

Í Dimmalætting 15. Desember 1888 skrivur hann grein undir dulnevninum “En skolelærer”. Her sigur hann frá sínum royndum sum lærari: at børnini missa lestrarhug av at skula terpa danskt, og mong taka ikki bók aftur í hondina í mong ár eftir at vera sloppin úr “denne kedelige tvangsanstalt”. Tá er ólíka hugaligari, tá tað er á føroyskum. Hann skrivur: “Jeg har prøvet,

naar et antal har været samlet, at læse højt af danske bøger - lad dem være nok saa interessante, saa gider størstedelen ikke lytte til, eller ogsaa hører de efter med sløve blikke og ligegyldige minner, selv om de er saa godt inde i sproget, at de saa taalelig forstaar det læste... Jeg har ogsaa prøvet at læse for folk prøver af det norske landsmaal... Man mærker straks, at dér er toner, som stemmer med strengene i almuens hjerter. De lyder saa hjemligt og fremkalder derfor interesse, som kun kan sammenlignes med den, der viser sig, naar jeg oplæser stykker fra “Færøsk Anthologi”. Skúlin eigur ikki at oyðileggja skúlahugin hjá børnunum, men heldur stuðla teimum. Hetta átti at verið gjørt við at lært føroyskt í skúlanum.

Í grein í Føringatíðindinum nr. 22, 1896, ið hann kallar “Enn nakað lítið um okkara skúlarnar,” setur hann fram sína hugsan um, hvussu skúlin skuldi verið skipaður. Her filist hann á, at lærarnir duga ov lítið, eftir at hava gingið 3 ár á læraraskúla. Tað kann ikki vera rætt, heldur hann, at lærdir lærarar ikki kunnu læra børnini stórt meiri enn hann kann.

Viðvíkjandi uppskoti hansara um hvussu undirvísingin skuldi verið skipað, greiðir hann soleiðis frá:

“Eg ivist ikki í, at hævðsskyldin til ólagið er, at móðurmálið er burturtrokað; tí má fyrsta ráðið vera at fáa móðurmálið aftur til sín rætt, so at tað verður grundarlagið bæði í munni og í bók. Allarfyrst verður tá at læra børnini at stava og lesa Føroyskt, og tað mugu tey kunna læra í styttri tíð enn tað Danska, sum tey tá skilja lítið ella onkið av. Væntuligt var tá at tey kundu at lesa Føroyskt væl, tá ið 2 ár vóru umliðin; tá ið tey eru 9 ára gomul. Eru tey nú við sínum egna móðurmáli vakt til at hava hug til meiri kunnskap og tey nú fáa Dansk at læra sum “fag”, mugu tey væl kunna læra tað gjørliga í 2 ár og kunna tað, tá ið tey fara úr skúlanum.

Nú eru 3 ár eftir. Mundi tað ikki verið hent, um tey hesa tíðina fingi hylling á Eingilskum, so at tey kundi hjálpt sær í viðurskiftum við tað fólki, sum er okkum so nær; og sum vit hava so miklan umgang við.

Katrína á Trøllanesi var abbadóttir Absalons. Her verður hon hjálpt umborð á Barsskor av t.h. systursoninum Jógvani í Løðuni av Eiði og Jógvani bónda í Innistovu, sum er oldurabbasonur Fuglfjarða Jógvana.

Uttanat-læringin skuldi verið burturløgd, so vannst harvið nógvíð til annað, sum má metast at vera børninum til størri gagn í lívinum.

Religión, haldi eg, átti ikki at verið serskilt fag, men hon átti at verið uppi í, verið ondin í øllum og loypt tað rætta lívið í allan lærdómin.” (Føringatíðindi nr. 22, 1896)

Her sæst greitt at Absalon er ógvuliga iðin fyri at fáa føroyskt inn í skúlan sum lærugrein, bæði fyri at læra føroyskt, og fyri at geva børnunum hug til at læra meiri av øðrum.

Hann hevur eisini, eftir hesum at døma, mest sum verið frammanfyri sína tíð. Hetta er jú rættiliga nær tí, ið skúlin meiri enn hálvtundrað ár seinna er lagdur um til.

Viðvíkjandi kristniundirvísingin er mær sagt, at hann nýtti Bíbliuna til undirvísingina, men tað var tó ikki dámt av øllum, tí Bíblían var ikki nakað fyri børn, søgdu tey. Einaferð Absalon gekk millum bygda sum lærari, tað var fyrst í 1880-unum, varð hann illa stangaður av tarvi. Hetta var ein tarvetringur, ið hann hevði selt til Húsar, og einaferð, hann gekk millum Húsar og Syðradal, fór hann til hansara at kláa honum. Hetta mundi ikki dáma tarvinum. Hann tók undir Absalon og hevði hann fyri sær undan brekkuni. Hann slapp tó undan tarvinum við at rulla sær niður í eina rætt undir bakkanum. Ein kona, ið var í hagamum, sá tilburðin og fór til Húsar eftir hjálp. Absalon varð so fluttur til Klaksvíkar, og so mikið illa var hann skaddur, at hol var inn í síðuna. Innvøllurin var tó ikki løstaður, so hann var seymaður saman aftur og stutt eftir

sendur norður til Mikladals at passa.

Hann kom fyri seg aftur, men ongantíð var hann líka førur eftir henda tilburð. Eftir hetta hevði

hann altíð revolvara uppi á sær, tá hann gekk millum bygda, so nakað fast mundi tað hava tikið honum.

Upplatingartíðir í summar

Framsýningarnar hjá Føroya Fornminnissavni í Brekkutúni 6 og útisavnið Heima á Garði lata upp fyri summarið sunnudagin 18. mai og hava opið fram til sunnudagin 14. september.

Mánadag til fríggjadag kl. 10 til 17

Leygardag og sunnudag kl. 14 til 17

Føroya Fornminnissavn

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74

Fax: 44 42 85

Bjargingarútgerð

á sjógví og landi

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslökkkiútgerð, bjargingar og trygdarútgerð.

Umboð fyri kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlevilsdraktir
- Flótidraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslökkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umvælingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Tøftir · tlf./fax: 44 89 88
fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radióútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatíons-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatíons Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikatíons	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensarar og kabinett	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit
útgerð til GMDSS
SYN og Service,
sum vit eisini gera

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn - Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu ♦ Spunpolyesterlínu ♦ Reyða línu
Terylene/Danlinelínu ♦ Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svøvlarnar eftir ynski.

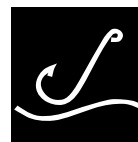
Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
í ymskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

♦♦vælkomin inn á gólvið

SNØRISVIRKIÐ
í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ
í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
www.teymavirkid.fo

J. Paturssonar gøta 18

Vit klippa eftir TÍNUM myndi

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari av FF-blaðnum
fyrí bert 50 krónur um ársfjórðingin

Verður sent ókeypis - vit gjalda postgjald

Navn: _____

Bústaður: _____

Bygd/býur: _____

FF-blaðið · postmaga 58 · FO-110 Tórshavn

Tlf. 31 15 88 - Fax: 31 87 69
T-postur: ff-blad@post.olivant.fo

Langfarasiglarin Johannes Lassen

Vit høvdu herfyri eina frásøgn um John Lassen. Pápi hansara Johannes, vanligi kallaður "amerikanarin", var eisini ein sermerktur maður. Robert Joensen hevði eina frásøgn um hann í bók síni "Minnismyndir og minnisbrot", sum vit loyva okkum at endurgeva.

Johannes Lassen
(1873-1955)

Í fleiri hundrað ár, ið hvussu so er, er tað komið fyri, at ungir føroyingar fóru út at sigla. Mangir teirra settu búgv í út-heimi og komu ongantið aftur, meðan aðrir, sum eftir at hava vunnið sær stóran kunnleika úti í verðini, komu aftur higar at liva og virka.

Ein teirra, sum í seinasta parti av 1800 talinum fór út at sigla, og sum eini 10 ár seinni kom heim aftur at verða með alla, var Johannes hjá Louciu. Skrivaða navn hansara var oftast Chr. Johannes Lassen. Millum manna varð hann kallaður við móðurnavninum sum ískoyti.

Hann var borin í heim 1873.

Fyrstu ferð eg av sonnum ansaði eftir hesum merkismanni mundi vera út ímóti 1930 á Vágni í Klaksvík.

Ein av hesum føgru fransaskonnartunum var komin til bygdina. Johannes var har umborð. Skipið hevði pyntað stevn, fagurt uppgangandi spryd, tað hevði ræðir á mastrunum og rásagl, og tað hevði trivialiga breiðfokkurá. Snjóhvítt skip við ørgrynna av bondum og togum upp og niður, á skák og á tvørs og millum mastrar. Hjá okkum dreingjum var skipið so fagurt sum svanur á tjørn.

Johannes mundi hava verið við monnum í Frankaríki eftir hesum skipi, har teir høvdu keypt tað. Tí ofta var heitt á hann, tá ið menn skuldu fara tær leiðir. Hann kláraði seg málsliga líka úr Norðkapp til Kapstaden og longur útum. Dreingir vóru komnir umborð á fransaskonnartina. Teir fóru til vers, tí hetta var onnur verð enn til vers á slupp. Summir av monnum hvestu á dreingirnar, tí teir væntaðu, at teir fóru at detta, og teir bóðu Johannes nokta dreingjunum at fara til vers. Lat teir bara, segði Johannes,

har er nógv at halda sær í.

Johannes visti, at har skuldi eingin vandi verið. Sjálvur hevði hann frá heilt ungum árum verið úti og siglt við seglskipum einans, skip av ymsum støddum og við ymsum førningi. Hann hevði við seglskipum siglt fleiri ferðir um Atlantshavið og Stóra Stillahavið, hann hevði við seglskútum pløgt sjógvin úr Norðurnoregi suður um Afriku, til Australiu og Hong Kong í Kina, og fram við

Klaksvík var ikki fyri 100 árum síðan sum hon er í dag.

Ameriku úr Nova Scotia suður um Suður Ameriku til Chile, og fleiri ferðir var hann farin fram við Kap Horn á ferðum við stórum seglskipum, tá ið hann við slíkum hevði siglt runt jørðina. Og har gekk hann, hesin sjógarpurur, umborð á tí fyrstu fransaskonnartini, sum komin var til bygdina. Her kendi hann seg væl. Skipið var lítið afturímóti størstu seglskipum, hann hevði siglt við, men hetta var hansara verð.

Pápin fór við Løwenørn

Pápi Jóhannesar var Niels Johannesen av Todnesi í Kollafirði. Mamman var Loucia Johannesdatter bóndadóttir av Strond.

Á barnaárum kom Jóhannes nógv norður í Ánirnar og á Strond við skyldfólk har, og eisini norður á Skálatoftir, har ein most-

ur hansara var bóndakona.

Pápi Jóhannesar fórst undir Íslandi í 1882 við fiskislupp, og mamma hansara kom at sita einkja við 4 smádreingjum, og av teimum var Jóhannes elstur.

Tá var heim teirra Uppi undir Fossum í Uppsala-bø í Klaksvík. Men eftir at pápi Jóhannesar var deyður, flutti mamma hansara og teir dreingirnir út í Víkar í Klaksvík at búgva.

foten. Á sumri sama ár gekk leiðin til Bretlands, og fór hann nú á langfarasigling.

Við einari trímastraðari bark, sum hoyrði heima í Noregi, sigldi hann í 15 mánaðir. Fyrst gekk leiðin til Rio de Janeiro í Suðurameriku, og haðani við kaffi til Kapstaden. Frá Kapstaden var siglt í barlast til Mosambique í Eysturafriku. Har um leiðir tóku teir inn ibenholt og pálmanøtir. Síðani varð siglt til Falmouth í Onglandi at fáa orðrar. Við lastini úr Mosambique fóru teir til Nantes í Fraklandi. Haðani varð siglt í barlast til Portugals, har teir fermdu salt og fóru til Valderørerne í Oslofjørðinum í Noregi. Tá hevði hetta skip ikki verið heima í Noregi í 10 ár. Síðani fór skipið til Larvik, har Jóhannes mynstraði av, og nú var komið út í 1891.

Hann kom til Arendal. Dvaldist har einar 14 dagar og fór so við einari bark við timbri til Gent í Belgia. Har tóku teir barlast og sigldu heim til Risø, sum er tætt við Arendal.

Tá ið vika var gingin, fór Jóhannes við einari aðrari bark til Liverpool við náttúrísi ella glerpípum. Har varð skipið fyllt við koli til Kristianssand í Noregi.

Illeveður var, so teir lógu inni í einar 2 vikur og bíðaðu eftir frægari líkindum. So lögdu teir út úr Liverpool ein sunnumorgun. Teir fingi góðan byr í byrjanini. Men so gjørdist mótvindur, og teir komu at reka aftur og fram í Kanalin. Har róku teir einar 3 vikur og komu onga leið. At enda kom skipið út í Norðsjógvin, og komnir norður áráka Grimsby, kom hann vestan eftir, so teir fingi siglt um hálsa leiðina til Noregs, tá ið hann kom við høgætt, og nú gjørdist aftur mótvindur. Skipið fór at

reka. Soleiðis gingu einir 14 dagar. Okkurt um eina viku, áðrenn teir komu inn í Noregi, gjørdist sonn ódn. Menn fóru at repa. Fyrst upp at repa merssegl og síðani breiðfokkuna. Undir breiðfokkuránni er eitt tog hjá monnum at standa á meðan teir repa. Og meðan teir arbeiddu har í ringum veðri, slitnaði hetta togið, perturin, sum teir stóðu á. Triggir av monnum fingi krøkt seg fastar við hondunum beinan vegin, so teir hingu, meðan Jóhannes misti og small í dekkið. Hann breyt arm og rivjabein, og annað lærið var mest sum brotið. Soleiðis lá Jóhannes um eina viku umborð, áðrenn teir komu til lands og fingi lækna. Hann kom á sjúkrahús, hagar hann var fluttur á sletu, tí vetur og kavi var. Og har kom hann at liggja í fleiri mánaðir.

Rýmdi av

Tá ið hann í 1892 var vorðin so toluliga frægur aftur, helt hann aftur til sjós. Úr Noregi fór hann sum ferðamaður yvir til Cardiff og mynstraði við einari bark úr Kanada, sum sigldi undir norskum flaggi. Teir vóru 18 menn við skipinum, sum tók 1500 tons. Teir fóru við barlast úr Cardiff til Mobile við Messeppoánna í Mexico. Har lastaðu teir tjúkkar bjálkar, sum skuldu nýtast til mastrar á stórum seglskipum og tílíkt. Har fór Jóhannes av skipinum, tí teir "deserteraðu" allir uttan stýrimaðurin, kokkurin og timburmaðurin. Skipið var so ringt, at teir vildu ikki sigla við tí.

Av teimum, sum rýmdu av nevnda skipi, mynstraði Jóhannes einsamallur dagin eftir við einari amerikanskari skonnartbrigg, sum var 1200 tons til støddar. Lastin var timbur, og leiðin gekk til Sydney í suður eystara

parti á Australiu. Haðani fóru teir til Barbados í Vestindiu at fáa orðrar, og fingi teir boð um at fara til Jamaica. Har varð skipið fyllt við salti, og síðani var siglt til Boston, har Jóhannes mynstraði av. Hetta var stutt eftir júl í 1892. Skiparin var amerikanari, og kona hansara var við. Fyrsti stýrimaður var úr Írlandi, annar stýrimaður var úr Onglandi, tveir vóru norðmenn, tveir úr Finnlandi, hinir vóru úr Ameriku, og so Johannes Lassen úr Føroyum.

Í byrjanini av 1893 var Jóhannes í landi einar 3 vikur, og fór hann so við einari trímastraðari skonnartbark, sum førði 1000 tons. Teir vóru 12 menn. Skipið lá í Portland-Mine, sum er norðari enn Boston. Haðani fóru teir til Cuba við stykkjagóðsi og síðani til Mantensius tætt við Havanna, har teir fermdu siropp. Lastin varð fyllt við siroppi á tann hátt, at stórar tunnur vóru lagdar niður í skipslastina. Gjøgnum rør niður í tunnu rann siroppurin um borð, og tá ið tunna var full, setti bókjari spuns í og tætti eina tunnu fyri og aðra eftir, til lastin var full við sirops-tunnum. Haðani var farið til Filadelfia við siroppinum. Har tók skipið kol til Bangar tætt við Portland.

Nú fór Jóhannes av og fór við einari skonnart, sum røkti strandfarasigling. Um heysti 1893 fór hann nú við einari bark úr New York til Suðurameriku. Teir førdu kol, og leiðin gekk til Buenos Aires við La Plata ána. Ferðin suður tók 2 mánaðir. Síðani fóru teir við skipinum niðan eftir La Plata ánni til St. Maria at fylla skipið við fløti av bóffuloksum. Hetta var fyrstu ferð, at Jóhannes sá tílíkar oksar, sum menn har róku í rætt og so at fletta. Haðani fóru teir

norður til New York við førninginum, og ferðin hevði vart í 8 mánaðir.

6 mánaðir í sjónum Í byrjanini av 1894 skifti Jóhannes skip og fór við einari fyramastaðari skonart til St. Fugas á Cuba við koli, og høvdu teir sukur aftur við til New York. Hendan ferð tók 6 mánaðir, og so fór hann við einari skonartbrigg úr New York og til sama pláss á Cuba. Teir høvdu sukur aftur við til Broaklin. Ferðin tók 5 mánaðir.

Í 1895 ger Jóhannes eina ferð við einum fullryggara runt heimsknøttin. Skipið var 1800 tons á stødd. Teir fóru úr New York til Freemantel í suður vestara parti á Australiu við stykkjagóðsi. Ferðin úr New York til Australia tók 3 mánaðir, og haðani fóru teir tvørtur um Stóra Stilla Hav bara við barlast í skipinum til Valparaiso í Chile. Eitt sindur norðari lastaðu teir salpetur. Haðani fóru teir suður um Suðurameriku og norður til New York. Ferðin úr Chile til New York vardi 130 dagar, og frá tí, at teir av fyrstan tíð fóru úr New York til Australia, og til teir nú vóru aftur í New York, vóru gingnir 13 mánaðir. Tá ið komið var út í 1896 skifti Jóhannes aftur skip og fór við einari fyramastaðari skonart úr New York við koli til Cuba. Av Cuba fóru teir til Key-West (Florida) við barlastaðum skipi. Her tóku teir guano til Filadelfia.

Síðani fór Jóhannes við einari bark úr Filadelfia til Nova Scotia í Canada við koli, og teir høvdu timbur aftur við sær til New York.

Kring knøttin í 11 mánaðir So fór hann við einum fullryggara á stødd 2200 tons úr New York til Melbourne í Australia, og haðani til Hong Kong í Kina. Har steðgaði skipið nakað, og var síðani siglt til Rangun í India, har teir tóku rís. Nú gekk leiðin eystur eftir og suður um Kap Horn og norður til New York. Eftir vanligari rokning gekk hendan ferðin skjótt. Frá tí at farið varð úr New York og til skipið var aftur har eftir at hava siglt kring jørðina, vóru gingnir 11 mánaðir.

Eftir hetta fer Jóhannes aftur til Cuba við einari skonart. Hetta er í 1897. Teir høvdu kol til Cuba og førdu siropp aftur við. Og eftir at hava verið ein

túr við einari aðrari skonnart úr New York við koli til Portland-Mine, fór Jóhannes í land har. Stutt eftir mynstraði hann við einari russu-finna bark, sum førði timbur til Cardiff. Komin til Cardiff í Bretlandi ivaðist hann í at fara heim aftur til Føroya. Men tað varð ikki á hesum sinni.

Nú fór hann aftur umborð á eina fyramastaða bark, sum førði 2800 tons. Teir høvdu kol við úr Cardiff til Kapstaden, haðani teir við barlastaðum skipi sigldu til New Kaledonien eystan fyri Australia. Her fermdu teir nikkel orr. Nú varð hildið eystur eftir, suður um

Hann var frálíkur forteljari. Eitt nú hvussu hann sá bygdina, tá ið hann eftir alla hesa longu tíð aftur setti fótin á land Úti í Klaksvík. Tá var hugnaligt at lurta eftir honum.

Menn lossaðu har úti. Førdu úr skipi við báti at bryggju. Jóhannes steig á land í útlandskum klæðum. Eingin kendi hann beinan vegin, men tað var tó skjótt. Har lossaðu menn, sum hann kendi, áðrenn hann fór. Í tann máta var lítið broytt. Hestakreftirnar vóru enn mannskreftir einans. Eldri menn og unglingar í koti og knæbuksum sjaggaðu har. Summir í húðaskóm,

eftir hesum vegi og einigin vognur. Vegurin fekk einans slit av veðri og vindi, av tuflum, av húðaskóm ella klássum á kvinnu -ella mannafótum ella av fólki, um gingu skóleys, børn ella vaksin á sumri. Men stund um stund kom onkur altarsklæddur embætismaður ella keypmaður hesa leið í styvlum ella svartaskóm. - Og tað var ikki hvønn dag.

Komin heim móti Doktoragarðinum hoyrði hann smáfuglar har, og trøðini í Doktoragarðinum, neyvannans hænd. Honum rann í huga vøxtir og skóg, fugl og fuglaljóð í útheimi. Hann sammetti

Og teir fóru prátandi inn um dyrnar og inn í køkin hjá Jóan Paula. Konufólk vóru inni, eisini Lisa í Horni, kona Jóan Paula. - har sessaðist Jóhannes, og har hoyrði hann trippið av tuflum uttan fyri, tá ið eitt av konufólkunum hevði smoykt sær á dyr og skundaði sær niðan í Víkar at siga Louciu frá, at sonur hennara var afturkomin.

- Og stund seinni fór Jóhannes niðan úr Horni og inn í móðurheim. - Tann stundin var ein hin lukkiligasta hjá soni og móður.

Og nú Jóhannes var heim aftur komin eftir at hava verið burturi í 10-11

muni, at stundum kundi vera meira lønararbeiði fyri kvinnur, menn og børn við handilshúsinu, tá ið lossing ella fiskaarbeiði var.

Fiskiskipini vóru fleiri um landið alt, helst í sunnara parti av landinum. Eisini leitaðu kvinnur og menn til Íslands á sumri.

Her heima varð nú talað um telegrafin, sum koma skuldi, so at boð skundisliga kundi fáast úr útheimi. Telefon var einigin í landinum tá.

...men kortini Um ár 1900 var eisini nógv talað um hetta nýggja uppfinnislið sum komið var, so at til bar at goyma agn í frosti.

Og so vóru tað fólkafundirnir, sum Jóhannes hoyrði fólk tala um. Hetta var íkomið, meðan hann hevði verið úti í verðini.

Yrkingin hevði tikið seg upp á føroyskum máli, eisini sjónleikir vóru skrivaðir á føroyskum. Hetta var nýtt, tí Jóhannes kendi ikki til annað, enn at tað, sum skrivast skuldi, skuldi skrivast á donskum.

Og háskúlamenn hevði bygdin fingið. Og summir talaðu um at byggja nýmótans svimjihyl.

Annað meir var hent hesi árinu, Jóhannes hevði verið úti í verðini og siglt. Fráhaldsrørslan hevði gjørt nógv um seg fyri at stimbra og styrkja komandi ættina. - Og nú stóð hendan rørslan sterk.

Tá ið Jóhannes Lassen fór út at sigla í 1889, vóru gott 400 fólk í bygdini. Tey vóru fleiri nú stívliga 10 ár seinni.

- Og meir var hent her heima. -

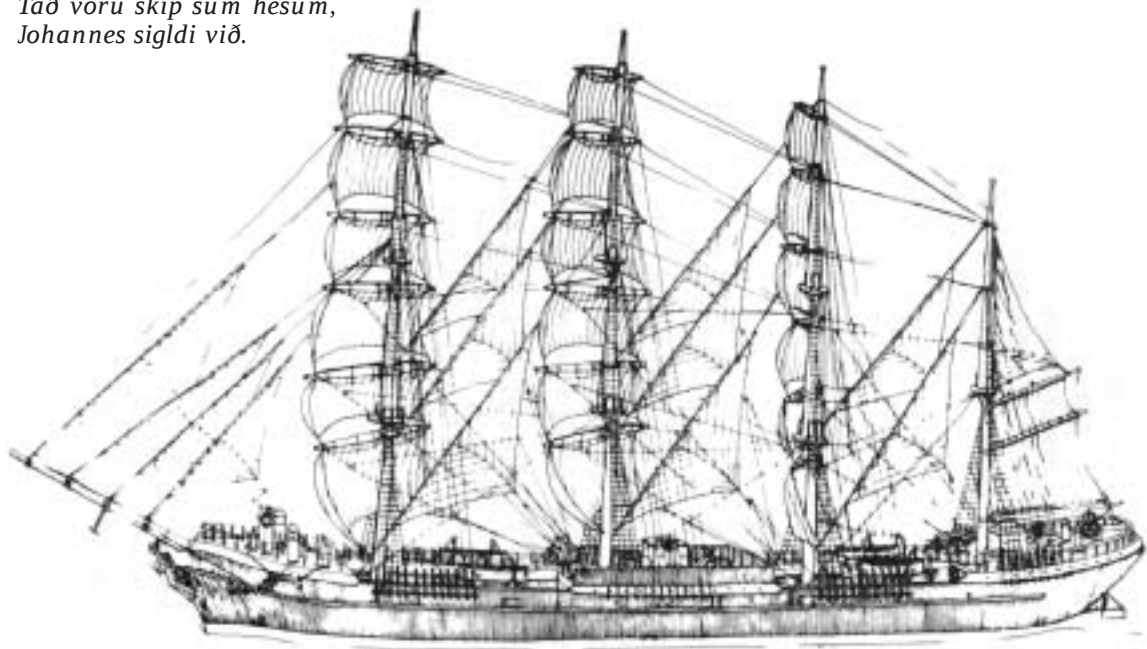
Jákup bóndi á Biskupsstøð hevði verið í Íslandi fyri at smíða íslendingum stór fiskifør, stórar føroyskar bátar, sum kundu føra eini 7 tons.

Teir báðir ungu smiðirnir, Jákup á Dalinum og Dánjal Jákup kollfirðingur, kallaður Dánjal Jákup á Viðareidi, høvdu verið í Íslandi at byggja íslendingum handilshús úr gróti. - Jú, her vóru eynalig ungufólk, nú Jóhannes var komin heim aftur frá langfarasigling. Her vóru gróðrartíðir og virkissemi meir enn fyrr hjá ungum føroyingum.

Og teir brøðrirnir Jákup og Jógvan við Stein, sum ofta høvdu tilhald í heimbygðini, høvdu tikið stýrimannaprógvg og lærdu ungar menn í Klaksvík navigatión, so teir kundu taka prógv sum skiparar.

Við tátíðareygum um

Tað vóru skip sum hesum, Jóhannes sigldi við.

Kap Horn og til Glasgow, og tók hendan ferðin fimtan mánaðir.

Loksins aftur til Føroyar Nú var komið væl út í 1899. Jóhannes helt leiðina til Leith fyri at fara heim. Tá ið hann kom til Leith, var ferðaskip just farið haðani til Føroya, so hann kom at bíða einar 3 vikur eftir skipinum "Ceres", og tað var í skurðtíð 1899.

Og nú vóru um leið ellivu ár liðin, síðani hann fór úr Føroyum yvir undir Ísland at fiska.

Jóhannes Lassen var nú maður, sum hevði nomið sær stóran kunnleika. Hann var víðskygdur, vitugur og skemtingarsamur. Hann kundi vera bersøgin, og ikki var stuttligt at vera fyri, um hann setti at onkrum. Hann var maður, sum frá ungum árum av var vaksin upp undir teirru strongu "disciplin", sum skipslívið kravdi. Og hann kravdi stundisligheit bæði av sær sjálvum og øðrum.

aðrir í klássum. Teir eldru bóru lættari byrðu eins og teir heilt ungu. - Lýstunnur skuldu út á skipið, tveyhundraðpundsekkir og stórar tunnur í land. Og har fór stúkuklæddur við tveyhundraðpundssekki á baki niðan móti pakkhúsinum, meðan nakrir gamlir menn rullaðu stóra tunnuna við romm niðan eftir, tí enn var brennivínshandil í bygdini.

Allir og øll fóru frá báti, tunnu, lýsifótum og byrðum fyri at ringjast uttan um Jóhannes, spyrja, síggja hann, hoyra hann har í Klaksvíksgarðinum. - Vindeyguni í handlinum ruku upp á bak.

Men skjótt var hendan stundin eisini at enda, og Jóhannes troðkaði seg út ímillum tey har og fór einsamallur heim úr Klaksvík uttan at mæta fólki, tí bygdin var lítil tá. Vegurin úr Klaksvíkini og heim í Vág nú í 1899 var høvuðsvegurin í bygdini, okkurt um tveir metrar á breidd.

Akfør vóru eingi, og heldur eingi ross gingu

stødd og vakurleika, lukt og ljóð. Alt hetta lítla her heima var honum tó kærari afturímóti hinum úti í stóru verð. Hetta var í Føroyum. Hetta var heima. Alt hetta tronga og kaldliga var honum lívgandi og vakurt.

Tá ið hann kom longur heim undir Doktoragarðin, sá hann mann koma út eftir vegnum. Kvikkliga gekk hann, og Jóhannes kendi hann beinavegin á gongulagnum og á skuggamyndini. Hetta var farbróðir hansara, skiparin Jóan Pauli í Horni. Tiltikin sjómaður.

Jóan Pauli var nú um 60 ára gamal. - Teir møtast. - Jóan Pauli í Horni ræddist einki. Men nú at síggja bróðursonin Jóhannes: - Jú, honum var dátt við. Men skjótt var hugsanin um dreym farin. - Teir heilsaðust, skyldmenninir, og Jóan Pauli vendi heim aftur, og teir fylgdust heim í Víkar, meðan teir prátadu. Har var eingin uttan teir. Kvirt og friðarligt.

Leiðin gekk heim í Hornahúsinu í Víkunum.

ár, kundi hann sammeta korini úti í verðini og heima í Føroyum. Øll tey ríku lond, tey heitu lond og tey liviligu kor úti í stóru verð. Og síðani øll elendigheitin har úti, eisini í londum, sum frá skaparans hond vóru liviligari enn Føroyar, lond sum áttu hita, vøxtir av ymiskum slagi til matna, málms og mangt, mangt annað dýrmett. Men fjøldina hevði Jóhannes sæð í armóð har, verri enn í Føroyum.

Einki broytt í Føroyum

Í mongum færum tyktist Jóhannes, at korini her heima ikki vóru stórvegis annaðleiðis enn tá ið hann sum 16 ára gamal fór út at sigla. Enn høvdu húsinu flest grúgvu ella fyrstað. Nøkur hús høvdu fingið komfyr. Og summi høvdu petroleumlampu, men kolan og kertustubbina vóru enn vanligu ljósið í mongum heimum.

Tey gomlu sjúku og tey faðirleysu livdu enn um 1900 í somu neyðarskorum sum fyrr, tó við tí fyri

Framhald av undanfarnu síðu

1900, ein broytingartíð av sonnum bæði í tí verkliga og tí andliga, og av øllum huga tók Jóhannes undir við remlingini.

Tað, sum her er nevnt, er eitt sindur av tí, sum Jóhannes kundi nema við, tá ið talan var um tíðina her heima, áðrenn hann fór út at sigla og í mun til, hvussu ið var, tá ið hann aftur var heima her 10-11 ár seinni.

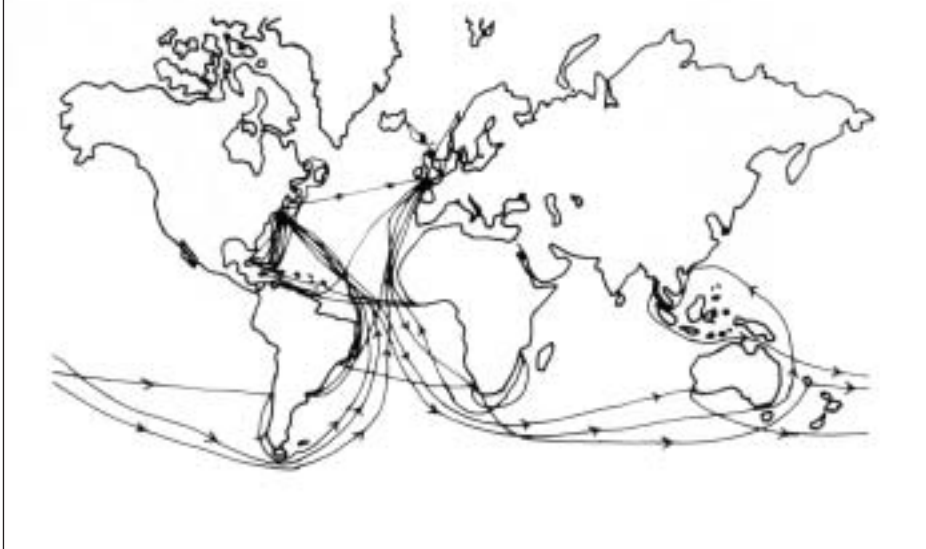
Ein av mest royndu sjómonnum Jóhannes var um hetta mundið ein av teimum mest royndu sjómonnum í Føroyum. Hann talaði enskt sum føroyskt, hann skilti og talaði øll norðurlendsk mál, og kundi tala bæði við fransmenn og spaniolar. Hann var royndur í sjómansskapi, og dugdi øll arbeiði á skipum, sum føroyingar tá nýttu, og nógv annað, fyri ikki at tala um, tá ið tað kom til at seyma segl og at rygga skip. Við allari sínari læru kom Jóhannes at tæna Føroyum. Og mangan var heitt á hann at vera tolkur og til at greiða eitt ella annað á skipi, sum helst einans hann á hesum leiðum dugdi.

Heimafturkomin tók Jóhannes Lassen lut í øllum tí arbeiði, sum tá var vanligt hjá ungum monnum. Hann fór til skips, hann seymaði segl, hann gjørdist skipari á fiskislupp, men best dámdi honum at koma við skonnartum ella tilíðum skipum, men á sanna langfarsigling fór hann ikki aftur. Hann sigldi ofta við skonnartum suður til Spania og har um leiðir við fiski og eftir salti.

Hann kom at vera havnarfúti í Klaksvík í 1910, men við tað at hann ofta var burturstaddur, hevði hann ikki hetta starv í mong ár á rað, fyrr enn í tíðini frá 1930 til 1945. Og eina ferð hendi tað, tá ið hann tók móti endanum frá stórum dampskipi, sum legði at í Klaksvík, at kapteynurin rópti til hansara og segði á norskt mál: "Nei álvara, Jóhannes, gongur tú her?". Hetta var maður, sum á ungum árum hevði verið á skipi saman við honum úti í verðini. - Teir komu at prátta langt og leingi um ferðir saman víðan um á ungum døgum.

Hitti bert eina ferð føroying Øll árin, Jóhannes var úti

Her eru innteknaðar ferðirnar sum Jóhannes sigldi.

og sigldi, hevði eingin her heima frætt frá honum. - Hann skrivaði eitt bræv heim. Men tað var ongatíð sent.

- Stundum hava vit hoyrt fortalt um onkran føroying, sum staddur var til jólahald ella tilíkt langt burturi í verðini, at hann reisti seg upp og spurdi, um nakar føroyingur var staddur her. Spurt var á føroyskum máli. Og svar kom úr samkomuni frá øðrum føroyingi. Og fegnir vóru teir báðir.

- Ein tilík søga lívgar. -

Tá ið eg einaferðina spurdi Jóhannes Lassen, um hann hevði hitt føroyingar úti í verðini, svaraði hann nei beinan vegin. Men so skoytti hann upp í, at hann hevði hitt ein. Tað var við vesturstrondina á Ameriku í 1890-unum. Har lógu nógv stór seglskip fyri akkeri í einari vík í illveðri, segði hann. Tey lógu tætt við land. Avlandsvindur var. Hetta var um jóltíðir, og skipsmenn vóru bodnir til samkomu í landi. Teir talaðu mest á enskum sínámillum, eisini á fronskum ella á sponskum máli. Talur vóru hildnar og sungið var. Meðan skipsmenn sótu har lið við lið til borðs, bað hann, sum skipaði fyri, teir allar siga, hvaðani teir vóru. Og so reistu teir seg upp, hvør undan øðrum, og søgdu úr hvørjum landi teir vóru. Hetta var helst í 1893 ella 1894. - Tá túrurin kom til Jóhannes, at hann skuldi reisa seg og siga hvaðani hann var, hugsaði hann, at eingin kendi Føroyar. Kanska teir vistu hvar Danmark var. Hann segði á enskum máli, at hann var úr Danmark. Tá reistist hann, sum sat honum við lið. Og hann segði á enskum máli, at hann var úr Føroyum. - Jóhannesi var dátt við. Teir smíltust báðir,

heilsaðust og talaðu so á føroyskum sínámillum. Hesin var eldri enn Jóhannes, men ikki so nógv eldri. Foreldrini vóru føroysk. Pápi hansara hevði verið skipari her heima, og foreldrini vóru farin úr Føroyum, meðan hann var smádrongur. Tey høvdu vist búð í Klaksvík eitt skifti. Teir gjørdur av at hittast aftur seinni. - Men veðurlagið broyttist, so at øll skipini máttu fara haðani. "Og vit hittust ongan tíð aftur", greiddi Jóhannes frá um hesa hending.

Var við til at stovna Føroya Fiskimannafelag Jóhannes Lassen andaðist í 1955, 82 ára gamal.

Brøður Jóhannesar vóru Gudmund Lassen, Guddi í Víkunum í Klaksvík. Hann var føddur í 1877. Mathias, sum var føddur í 1875, búsettist Suðuri í Vági og Niels, føddur í 1880, fór til Danmarkar og búði í Keypmannahavn.

Sum limur av sóknarstýrinum í Klaksvík kom Jóhannes Lassen at vera við til at virka fram ímóti at útvega bygdini tíðarhóskandi ravmagnsverk, sum byrjaði virki sítt um leið 1930. Og hetta virki kom at hava alstóran týðning fyri bygdina.

Jóhannes var við til at stovna Føroya Fiskimannafelag, og var sýsluformaður fyri Norðuroyggar nørkur ár.

Og sum limur av sóknarstýrinum tók hann eisini avgerðir, sum virkaðu fram ímóti, at bygdin fekk eina atlgubryggju til størri deksfær, eina kai. Og tá tann útbyggingin var liðug í 1937, kom Jóhannes sum havnarfúti at hava starv sítt har til hann av elli legði tað frá sær.

Tað mundi helst vera seinastu ferð, vit Jóhannes Lassen talaðu um sigl-

ing og ferðir á stórhøvu. - Tá var hann út móti 80 árum á aldri.

Hann gekk upp um gólvið í stovuni har heima hjá sær sjálvum, meðan eg sat við borðið við skrivamboðum. - Stundum, meðan vit talaðu saman, steðgaði hann við vindeygad og hugdi norður eftir, út á sjógv og á fjøllini.

Vakurt í Føroyum Hetta var summarmvöld. - Alfagurt summarmvöld.

Júst á hesari stund fevndi kvøldarroðin á hásumri um Lokkafelli og Skáltafjall. Ein yndislig sjón, sum Jóhannes mundi hava verið hugtikin av líka frá fyrsta degi, tá ið hann sum smádrongur upplivdi hetta Guds undurverk, hetta spæl skaparans við litum um tindar í setandi summarsól.

Tá rann mær í huga, at Jóhannes rættiliga ofta hevði tikið til, hvussu vakurt hann helt tað vera á Jamaica, tá ið hann sum ungur í 1890-unum kom hagar við seglskipum.

Og so spurdi eg hann, hví hann ikki festi búgv á Jamaica, tá ið har var so vakurt.

Ikki svaraði hann beinan vegin.

Hann vendi sær á, hugdi út gjøgnum vindeygad, móti Ánunum og Strond, haðani móðir hansara var ættað, og har hann saman við skyldfólki hevði átt mangar gleðisstundir.

Hann skoðaði dýrdarsjógv og listaverkið í litum á Skálta- og Múlafjølum, hetta summarmvöld. -

Og so kom svar hansara við gleðisbrá og sáttliga:

"Jú", segði hann, "vakurt var á Jamaica, sera vakurt, eins og aðrastaðni úti í verðini, har eg kom, tá ið eg var ungur. - Men her heima, jú, Føroyar eru eisini vakrar".

Læraraútbúgvingin

Vilt tú vera lærari?

Nú er greitt at søka á Lærarakúlan eftir summarfrítíðina.

Umfróknarbeiðið eru at fáa á Lærarakúlanum (t.f. 3 350).

Te duportur: flrk@fsk.fo

Skrivtovan er opin kl. 9.00 - 16.00.

Treytnin fyri upptøku á læraraútbúgvingna er studentprógv HF-prógv ella prógv á íknanðrtg.

Umfróknar skulu vera skúlanum hendaðinartag 1. juni.

LÆRARAÚTBÚGVINGIN

- ein útbúgving fyri lívið

Føleis. 20 - postsmoga 348 - FO-111 Tórshavn
Tlf. 31 35 01 - Fax. 31 33 16 - T-post: flrk@fsk.fo

Námsliga útbúgvingin

Vilt tú vera pedagogur?

Nýggur fólkur verður tikin upp eftir summarfrítíðina.

Umfróknarbeiðið eru at fáa á Lærarakúlanum (t.f. 3 350).

Te duportur: flrk@fsk.fo

Treytnin fyri upptøku á námsligu útbúgvingna eru at umsókarin umframt at hava gingið 9 ár í skúla hevur staðt HF-prógv, studentprógv, hægri hancískúaprógv, hevur serngautbúgving ella kann prógva samvarandi kunneleka.

Tað er ein fyr munur um umsókarin hevur starvast í dag- ella búrtovni minsta lag 12 ár.

Umfróknar skulu vera skúlanum hendaðinartag 1. juni.

NÁMSLIGA ÚTBÚGVINGIN

- ein útbúgving fyri lívið

Føleis. 20 - postsmoga 348 - FO-111 Tórshavn
Tlf. 31 35 01 - Fax. 31 33 16 - T-post: flrk@fsk.fo

Fiskimenn fáa aftur sama rætt til dagpening sum fyrr

Sum vit hava greitt frá áður, lögdu tingmenninir, Andrias Petersen og Kristian Magnussen, vegna Javnaðarflokkin fyrr í tingsetuni fram soljóðandi

Uppskot

til

løgtingslóg um dagpening vegna sjúku v.m.

§ 1

Í løgtingslóg nr. 74 frá 8. mai 2001 um dagpening vegna sjúku v.m., sum broytt við løgtingslóg nr. 101 frá 20. desember 2002, verða gjørdar hesar broytingar:

- 1) Í § 3, stk. 1 verða orðini "hava hýru" broytt til "hava hýru, ella ætlandi skuldu hava hýru,"
- 2) Í § 3, stk. 3 verða orðini "børn ella hjúnafelegi" broytt til "børn, hjúnafelegi ella í serligum føri onnur tilknýti,"

Grundgevingarnar vóru hesar:

Undir 1. viðgerð av lögtingsmáli nr. 36/2002: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um dagpening vegna sjúku v.m. varð víst á, at tað tykist vera ógreitt, um rætturin til dagpening fellur burtur, um so er, at tann, sum er vorðin sjúk, ikki skal avstað við sama skipi, men hevur fingið kjans við øðrum skipi. Landsstýrismaðurin varð spurður, um tað var rætt, at lógin varð tulkað soleiðis. Landsstýrismaðurin svaraði tá, at hann var ikki vissur í svarinum. Fyri at beina allan ógreiðan burtur um henda spurning, verður broytingaruppskot hesum viðvíkjandi sett til § 3, stk. 1.

Ætlanin upprunaliga við § 3, stk. 3 var at gera tað fíggarliga møguligt hjá

avvarðandi at vera um, passa o.s.fr. álvarsliga sjúk, har vandi er fyri lívinum ella heilsustøðuni hjá persóninum.

Men, sum lógin er orðað, fevnir hon bara um dagpening til foreldur, ið skulu vera um børn undir 18 ár, og hjúnafelegar sínámillum. Hetta tykist órættvíst fyri tey, sum ongan hjúnafelega hava, ella fyri tey, har hjúnafelegin ikki er førur fyri at veita hjálp, nærveru, ansing o.t. Somuleiðis er tað órættvíst móti teimum ungu, sum hava tørv á hesum, sum júst eru farin um 18 ára aldur tvs. ungdomum, sum hava tætt tilknýti til foreldur. Í veruliga lívinum eru tað ofta foreldur, sum eru um ungdomar, sum eru yvir 18 ár, og í tí eldra endanum eru tað ofta børn ella onnur við tilknýti til tey eldru, sum eru um tey eldru, tá álvarslig lívshóttandi sjúka berst á.

Álit varð lagt fram 23. apríl og her verður m.a. sagt:

Undir viðgerðini hevur nevndin fingið sær tilvega skrivligt ummæli frá Almannastovuni. Almannastovan mælir til at samtykkja § 1, nr. 1). Almannastovan sigur um § 1, nr. 2), at hugtakið "onnur tilknýti" eigur at verða neyvari lýst. Almannastovan metir ikki, at uppskotið hevur við sær umsitingarligar avleiðingar, men metir, at fleiri umsóknir koma, og roknar leysliga við, at meirkostnaðurin av broytingini verður um 2 milliónir kr. árliga.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í ein meiriluta og ein minniluta.

Meirilutin (Alfred Olsen, Marjus Dam, Kristian Mag-

nussen og Andrias Petersen) tekur undir við uppskotinum og mælir tinginum til at samtykkja tað. Meirilutin heldur ikki, at tørvur er á at lýsa "onnur tilknýti" neyvari. Tað eru atlitini til sjúklingin, sum eru avgerandi, og eftir meirilutans hugsan er tað upp til sjúklingin saman við næstringum sínum at gera av, hvør er um hann.

Minnilutin (Rúni Hentze, Jørgen Niclasen og Jenis av Rana) tekur undir við uppskotinum § 1, nr. 1). Viðvíkjandi § 1, nr. 2. vísir minnilutin á, at sum er, fær tann, sum hevur onnur tilknýti, ferðaútreiðslur og uppihald goldið av sjúkrahúsverkinum, um hann fylgir sjúklingi av landinum. Uppskotið snýr seg um endurgjald fyri mista arbeiðsinntøku. Minnilutin er fyri at veita sjúklingum bestu sømdir, men kann hóast hetta ikki taka undir við uppskotinum av tí, at tørvur er á gjøllari kanninum av hesum viðurskiftum, samsvarandi ummæli almannastovunnar, áðrenn uppskotið kann samtykkjast.

Gott fyri fiskimenn, ringt fyri sjúklingin Út frá hesum kann roknast við, at fyrra uppskotið verður samtykt, meðan tað seinna fellur.

Hetta merkir, at fiskimenn verða aftur soleiðis fyri, sum teir vóru undir gomlu dagpeningalógini, sum var galdandi fram til 1991. Tað skal sigast, at hetta skuldi longu havt verið gjørt við tí uppskoti, sum varð lagt fram av landsstýrismanninum á økinum í desember í fjør.

Hinvegin er tað skakanandi, at minnilutin í trivnaðarnevndini, her ímillum tann "forbannað" sosiali Jenis av Rana, kann argumentera fyri at gera mun á ofta deyðiliga sjúkum sjúklingum, har tað kemur ann uppá aldur, og um tey eru gift ella ikki, um dagpeningur kann veitast til næstring hjá tí sjúka at vera um tey.

Hevur nakar hug at vitja útróðrarhavnir í Grønlandi í summar?

Nógvir gamlir útróðarmenn í Grønlandi munnu hava "slúkt" bøkurnar hjá Jógvan Arge "Teir tóku land". Men nú er møguleiki fyri eina rímliga upphædd at koma hagar og síggja tær gomlu leiðirnar aftur. Her í Ravens Stóroy.

Í seinasta blaði høvdu vit eina frásøgn um donsk/føroysku hjúnini Hans og Malenu, sum við báti teirra "Søkonen" sigldu í Grønlandi, og sum í summar skulu fara ein túr við útróðrarmonnum at vitja gomlu útróðrarplássini hjá føroyingum.

Vegna avboð er tvey pláss leys á túrinum, og gevur hetta ein eina-standandi møguleika hjá tveimum útróðrarmonnum afturat at vitja aftur á slóðina.

Malena sigur, at túrurin er úr Føroyum 24/06 via Ísland til Narsarsuak, har vit heinta fólk. Síðani sigla vit alt eftir umstøðunum til øll tey gomlu útróðrarplássini. 8.juli seta vit aftur fólk av í Narsarsuak, haðani tey flúgva heim.

Túrurin kostar kr 20.000,- við øllum; flogferðin aftur og fram og matur í 14 dagar.

Tlf: 371972
Fartlf: 254752
T-postur: weymyr@post.olivant.fo
heimasíða: www.weythe.biz

Ferðin verður gjørd við kønari leiðslu. Her er Malena í ferð við eitt ella annað.

Línuveiða nærum helvtina av virðinum á feskfiskaveiðuni

Línan er tann fiskireiðskapur, sum í feskfiskaveiðuni hevur víst nógv ta størstu framgongdina, bæði í nøgd og virði, seinastu árin. Hetta vísa veiðihagtøl hjá Hagstovuni.

Í 2002 vóru 44 túsund tons av vanliga feskfiskinum veidd við línu og tey vóru seld fyri tilsamans 559 milliónir krónur. Hetta svarar til 32% í nøgd og heili 42% í virði av samlaðu feskfiskaveiðini. Til samanlíkingar kann nevast at lemmatrolarar stóðu fyri 24% av virðinum, partrolarar fyri 25% og snella og gørn høvdu hvør síni 4% av veiðivirðinum.

Meðan samlaða veiðivirðið er minkað við einum prosent frá 2001 til

2002, og veiðivirðið hjá hvørjum einstøkum av hinum bólkunum er minkað, so er veiðivirðið hjá línuveiddum fiski vaksið við heilum 18,7 %.

Fyri 2003 eru enn bert veiðihagtøl fyri januar og februar, og tað er ov stutt til at siga nakra gongd. Men til stuttleika kann nevast, at í ár er framgongdin hjá línuni uppaftur størri. Fyri hesar báðar mánaðarnar stendur línan fyri 42 % av veiðini í nøgd og 56 % av veiðini í virði.

FFblaðið
BLAÐ VERKA- OG VEIÐIMANNA

gevir
MEIRI
MINNI

Ring um lýsingar á tlf. 31 15 69 ella send okkum ein teldupost á ff-blað@post.olivant.fo

Úrtøkuøking og hjáframleiðslur av toski hjá verksmiðjutrolarum

Helgi Nolsøe er útbúgvinnu sivilverkfrøðingur við sergrein innan fiskivinnutøkni og hevur síðani 1999 arbeitt við verkætlanum um hjáframleiðslu. Vit endurgeva her brot úr frágreiðing hansara "Úrtøkuøking og hjáframleiðslur av toski hjá verksmiðjutrolarum".

Høvuðsendamálið við verkætlanini "Hjáframleiðslur og Úrtøkuøking úr toski hjá verksmiðjutrolarum" er at kanna møguleikar fyri at fáa hægri úrtøku av flakinum og størri gagnnýtslu av tí, sum annars fer fyri borð hjá verksmiðjutrolarum.

Stig vórðu tikin til verkætlanina av Heilsufrøðiligu Starvsstovuni í samstarvi við P/F J.E.K. Trol, sum hevur trolarar, ið m.a. veiða í Barentshavinum, og P/F Kósin, sum er eitt flakavirki. Seinni eru reiðaríini P/F Vesturvón og P/F Framherji komin við í verkætlanina.

Í samband við verkætlanina eru gjørdar ein røð kanningar og royndum. Flestar av royndunum eru gjørdar umborð á Sundabergi og á flakavirkjunum á Kósin, tó eru nakrar gjørdar á starvsstovum uttanlanda.

Arbeiðið við verkætlanina er gjørt í tóttum samstarvi við leiðsluna fyri P/F J.E.K. Trol.

Verkætlanin er fíggað av játtanini til fiskivinnu-royndir umframt partin, sum JFK Trol hevur latið, bæði fíggarliga og í egnum arbeiði. Herumframt hava reiðaríini fyri trolararnar Framherja og Vesturvón stuðlað verkætlanina fíggarliga, og hava teir tókk uppiborna fyri stuðulin.

Samandráttur

Møguleikarnir fyri øktari úrtøku og gagnnýtslu av hjáframleiðslum hjá føroysku flakatrolarunum verða kannaðir.

Núverandi framleiðslugongd umborð á flakatrolarunum verður lýst, og greitt verður frá umrokningarfaktorunum,

sum verða nýttir í hesum sambandi.

Møguligar loysnir fyri at økja um gagnnýtsluna verða viðgjørdar. Støði verður tikið í verandi framleiðsluskipan umborð.

Ymiskir møguleikar í samband við eina nýggja framleiðsluskipan verða viðgjørdir. Greitt verður frá fyrimunum og vansum við ymiskum flakamaskinum.

Staðfestar úrtøkur av fiski veiddur í Barentshavinum, verða mettar saman við úrtøkur av fiski undan Føroyum. Mett

verður eisini saman við úrtøkur sambært umrokningarfaktorunum.

Veiðihagtøl frá Skálabergi og Vesturvón verða viðgjørd. Metingar verða gjørdar av møguleikum um fyri hjáframleiðslu.

Úrtøkukanningar verða gjørdar umborð á Sundabergi, har samanbórið verður millum Baader 190 og Baader 252 flakaskerimaskinurnar. Staðfest verður, at møguleikar eru fyri at økja munandi um flakaúrtøkuna við at nýta aðrar flakamaskinir.

Greitt verður frá hjáframleiðslunum, ið verða framleiddar umborð á flakatrolarunum.

Møguleikarnir fyri turking av høvdum verða við-

gjørdir. Samanbórið verður við landframleiðslu.

Gjörd verður ein turkroynd við høvdum, har roynt verður at turka hakkaði høvd í einum so-nævndum "fluid bed" vak-um turkara.

Ymiskar kanningar og royndir verða gjørdar við hjáframleiðslum. Royndir verða gjørdar bæði umborð á Sundabergi og á flakavirkjunum Kósin Seafood.

Kanningar verða gjørdar av stóð av høvdum, nøgd av livur og sandmaðki í livur.

Framleiðslu- og söluroyndir verða gjørdar við uggafráskurðum, kloyvdum høvdum (faces), ugga-beinsnakkastykkjum (k-

wings), kjálkum og lippum umframt livur. Staðfest verður, at lønandi framleiðsla kann fáast, í øllum førum fyri partar av hjáframleiðslunum.

Eisini verða royndir gjørdar, við framleiðslu av surimi úr vøddapartinum av hjáframleiðslunum av toski. Hetta verður gjørt í samstarvi við universitetið í Massachusetts.

Málseting

Endamálið er at kanna, um møgulegt er at økja um partin av fiskinum, sum nýttur verður til flak.

Hetta verður gjørt við úrtøkukanningum.

Møguleikarnir fyri gagnnýtslu av hjáframleiðslum verða kannaðir. Royndir

verða gjørdar við hjáframleiðslum.

Lýst verður hvussu framleiðslan kann skipast út frá gjørdum royndunum. Sølumøguleikar verða kannaðir og royndir.

Innleiðandi kanningar av flakaúrtøkuni í kanningini "Hjáframleiðslur", var gjørd ein meting av muninum á maskinúrtøkuni av flakaskering á landi og umborð á verksmiðjutrolarunum.

Metingin var grundað á umrokningarfaktorarnar millum lidna vøru og rundan fisk fyri framleiðslu umborð, og upplýsingar frá ávísu virkis-leiðarum um úrtøkuna fyri flakaskering á landi.

Metingin vísti, at úrtøkan á landi var um 7 % hægri, roknað av rundum fiski.

Flakamaskinur

Fleiri orsökir kunnu vera til munin í úrtøku. Flakamaskinurnar, sum umrokningarfaktorarnir fyri tosk v.m. eru ásettir eftir, eru Baader 424/190/51 og Baader 192/52. Hesar maskinur geva lutfalsliga lága úrtøku í mun til Baader 421/184/185/51-52 og Baader 410/189/51/52, sum í høvuseitum verða nýttar av flakavirkjunum á landi. Hesin munur hongur saman við at maskinurnar eru uppbyggar á ymiskan hátt.

Ymiskir grunnar Ávísur munur kann vera í úrtøkuni av fiski, sum er veiddur undir Føroyum og fiski veiddum í Barentshavinum og við Svalbard.

Kanningar av staðfestum úrtøkum á landi Framleiðslutøl og tøl frá maskinúrtøkuroyndum av frystum fiski, veiddum í Barentshavinum og fesk-

Talva 1. Uppbýtið av fiskidøgum eftir veiddari nøgd Skálabergi 22 túrar eystanfyri.

Flak í tons/dag

	>30	25 - 30	20 - 25	15 - 20	10 - 15	5 - 10	0 - 5
Samlað flak tons	30,64	183,54	444,06	985,56	1520,46	1907,51	1558,91
Tal av fiskidøgum	1	7,00	20,00	56,00	124,00	266,00	617,00
Miðalnøgd av flaki	30,64	26,22	22,20	17,60	12,26	7,17	2,53
Nøgd í % av Samlað flak	0,46	2,77	6,70	14,86	22,93	28,77	23,51
Umrokningarfaktor	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75	2,75
Miðalnøgd rund vekt	84,26	72,10	61,06	48,40	33,72	19,72	6,95

Um hugt verður at Nøgd í % av Samlað flak sæst, at fyri meira enn 90 % av framleiddu nøgdini, er framleiðslan undir 20 tons av flaki um dagin. Fyri meira enn 75 % av framleiddu nøgdini er framleiðslan undir 15 tons av flaki um dagin.

Undir vanligum fiskiskapi er tað oftast soleiðis, at fiskiskapurin er avmarkandi faktorurin, ella fløskuhálsurin. Einstakar dagar, tá rokfishiskapur er, er avmarkandi faktorurin frystiorkan. Hetta kemur sjáldan fyri, men kann sjálvsagt variera frá ári til ár.

Talva 2. Nøgdir í kg og støddarbytið av høvdum.

Ár	Samlað nøgd av høvdum kg	Høvd undir 500g		Høvd 500 - 1000g		Høvd yvir 1000g	
		kg	%	kg	%	kg	%
1997	1.037.036	693.303	67	307.533	30	36.201	3
1998	616.507	336.012	55	226.022	37	54.472	8
1999	573.327	406.333	71	131.546	23	35.449	6
2000	905.117	688.245	76	184.860	20	32.012	4
2001	476.304	341.269	72	122.671	26	12.363	3

Sum tølini vísa, varierar nøgðin av høvdum, sum kunnu gagnnýttast úr umleið 24% til umleið 45%.

um fiski undan Føroyum, eru kannaði. Hetta er gjørt fyri at fáa eina ábending um úrtøkurnar.

Fiskurin er flakaskorin á Baader 421/184, Baader 421/181 og Baader 410/-189 á P/F Kósini.

Frystur fiskur gevur vanligu nakað lægri úrtøku enn feskur fiskur.

Úrtøkukannig 10 fiska royndir
Ein partur av vanligu arbeiðnum á flakavirkjunum er at gera kanningar av maskinúrtøkuni, har úrtøkan av 10 tilvildarlígum fiskum verður kannað.

Tøl frá 10 fiskaroyndunum á P/F Kósini av frystum fiski úr Barentshavinum, vísa, at maskinúrtøkan er um 8-9 % hægri, enn flakaúrtøkan ásett sambært umrokningarfaktorinum fyri toskafløk við skræðu og kílabeinum.

Úrtøkuroyndir fyri hýsu, á P/F Kósini, vísa eisini, at maskinúrtøkan fyri frysta hýsu úr Barentshavinum er nakað lægri enn úrtøkan fyri feska hýsu undan Føroyum. Munurin er lítill, og roknað kann við, at hann stendst av, at vatnbindingarevnið í frystum fiski er lægri enn í feskum fiski.

Eisini vísa kanningar, at maskinúrtøkan fyri hýsu er munandi hægri, umleið 10-14 %, enn flakaúrtøkan sambært umrokningarfaktorinum.

Vanliga er úrtøkan frá 10 fiska royndunum hægri enn veruliga úrtøkan, av tí onki spill er í samband við royndirnar.

Tølini skulu tí takast við fyrivarni og bert metast sum vegleiðandi.

Dagframleiðsla á landi
Tøl fyri dagframleiðslu á P/F Kósini, av frystum toski og frystari hýsu úr Barentshavinum eru eisini kannaði. Framleiðslan var “portiúnir” og “loins”.

Framleiðslan, talan er um, eru 8 tons av hýsu og 10 tons av toski, sum eru framleidd tveir ávísar dagar.

Tølini fyri framleiðsluna av hýsu vísa umleið 6 % hægri úrtøku, enn sambært umrokningarfaktorinum. Tølini fyri toski vísa bert ein mun uppá um 1 %. Í báðum føri er framleiðslan av farski á landi drigin frá teirri samlaðu framleiðsluni.

Orsøkin til lágu úrtøkuna úr toski er helst, at talan er um smáan fisk undir 1 kg. Smáa støddirnar geva vanligu lægstu úrtøkuna.

Umrokningarfaktorinir eru ásettir frá miðalvirð-

Talva 3. Møguligar inntøkur av høvdum.									
Ár	Kjálkar		Lippur		Klovin høvd		K-wings		soluvirði
	kg	kr/kg	kg	kr/kg	kg	kr/kg	kg	kr/kg	
1997	44.592	8,00	7.688	35,00	18.101	7,00	548.560	7,50	kr 4.866.723
1998	32.773	8,00	5.651	35,00	27.236	7,00	337.264	7,50	kr 3.180.101
1999	19.074	8,00	3.289	35,00	17.724	7,00	315.330	7,50	kr 2.756.750
2000	26.805	8,00	4.622	35,00	16.006	7,00	497.814	7,50	kr 4.221.857
2001	17.787	8,00	3.067	35,00	6.182	7,00	261.967	7,50	kr 2.257.668

Talva 4. Partur av høvdum gagnnýttur. Nøgdir í kg.						
Ár	Samlað nøgd høvd		Kjálkar	Lippur	Klovin høvd	Úrtøka av
	kg	kg				
1997	1.037.036	44.592	7.688	18.101	70.381	7
1998	616.507	32.773	5.651	27.236	65.660	11
1999	573.327	19.074	3.289	17.724	40.087	7
2000	905.117	26.805	4.622	16.006	47.432	5
2001	476.304	17.787	3.067	6.182	27.036	6

um og siga tí onki um úrtøkuna av ymskum støddum.

Niðurstøða av innleiðandi kanningum
Staðfest er, at úrtøkan av frystum toski og frystari hýsu, veidd í Barentshavinum, framleitt á teimum maskinum, sum vanligu verða nýttar á landi, er hægri enn úrtøkan, sum fæst sambært umrokningarfaktorinum.

Út frá staðfestu tølundum kann ikki sigast við

eru at fáa hendur á. Tó eru tøl fyri veiðuna hjá tveimum trolarum útvegaði, nevniliga Skálabergi og Vesturvón.

Roknað verður við, at tølini fyri teir einstøku flakatrolararnar eru áleið eins fyri bátar við somu kvotum.

Veiðutøl Skálaberg
Veiðutøl fyri Skálaberg, frá 22 túrum eystanfyri í tíðarskeiðinum frá 18.07.-94 til 21.12.99, eru útvegað.

skapa størri framleiðsluvirði úr somu nøgd.

Nevnast skal eisini, at dagar við ongum fiskiskapi ikki eru tiknir við í uppgerðina.

Veiðuhagtøl Vesturvón
Umframt omanfyri vístu hagtøl eru framleiðslutøl fyri Vesturvón fyri árinum 1997-2001 útvegað.

Við at kanna hesi tøl er møguligt at meta um nøgd-irnar av høvdum, innvølum og uggum v.m.

ligar framleiðslunøgdir, um framleiðast skal við maskinunum, sum eru á marknaðinum. Vanliga verður ikki framleitt úr høvdum undir 500 g. Av høvdum millum 500 og 1000 g verða kjálkar og lippur skornar. Høvd yvir 1000 g verða klovin. Framleiðslan nevnist “faces”. Uggabeinin og nakkastykkið verða skorin av høvdunum í einum stykki. Framleiðslan verður nevnd “k-wings”.

Talva 2 vísir nøgdirnar, sum kundu verið framleiddar.

Talva 3 vísir framleiðsluvirði úr høvdunum og uggunum við vegleiðandi prísnum.

Verður kannað, hvussu stórir partur av høvdunum verður nýttur, við at nýta miðalvirðið av vegleiðandi úrtøkutølundum, fáast nøgdirnar vístar í talvu 4.

Niðurstøða av framleiðslunøgdam av høvdum og k-wings
Sjálvt um virðið er lutfalsliga høgt, er bert møguligt at nýta ein lítlan part av samlaðu høvdunum. Um størri partur av høvdunum skal nýttast til matna, er neyðugt við øðrum framleiðsluhættum.

Fleiri ymskir móguleikar kunnu hugsast. At turka høvdini er ein móguleiki. Ein annar móguleiki er at kóka tey, skilja beinini frá, meðan restin verður kókað upp, so lögurin hvørur, og síðani turka og fín-mala tilfarið, sum liggur eftir til supputilseting.

Ein triði móguleiki, sum kundi verið royndur, er at framleiða surimi úr høvdunum.

vissu, hvussu stórir munurin er.

Fyri at staðfesta, hvussu nógv úrtøkan kann økjast við at nýta maskinur, sum geva hægri úrtøku, er neyðugt við parallellum royndum. Fiskur av somu stødd, úr sama háli, verður framleiddur á ymskum sløgum av maskinum.

Veiðuhagtøl frá flakatrolarum
Við at kanna veiðuhagtøl, er møguligt, at fáa eina meting av veiðunøgdam og støddar-samanseting í ávísam tíðarskeiði. Avmarkað er, hvørji hagtøl

Tølini kunnu nýtast til at meta um, í hvønn mun framleiðsla av hjáframleiðslum ávirkar høvusframleiðsluna.

Niðurstøða av veiðuhagtølum Skálabergi
Út frá tølundum kann staðfestast, at meginpartin av tíðini eigur at verða møguligt at arbeiða hjáframleiðslur. Flakaframleiðslan ávirkast ikki í størri mun, sjálvt við somu frystiorku.

Um fortreytirnar viðvíkjandi innrætting, útgerð og manning annars eru til staðar, er møguligt at

Fiskiskapurin og framleiðslan verða dagliga skrásett umborð. Skrásetingin fevnir um fiskaslag, vøruslag og nøgd. Viðvíkjandi vøruslag verða eisini støddin, og hvat slag av flaki talan er um, skrásett.

Framleiðslunøgdir av høvdum og k-wings
Út frá framleiðslutølundum hjá Vesturvón eru tøl fyri runda vekt útroknað. Frá rundari vekt eru nøgdirnar av høvdum og uggum við nakkastykki útroknað. Tølini vísa mugu-

Tíðindaskriv:
Ferðaframsýningin
Oljuleiting við Føroyar vitjar á Tvøroyri

Framsýningin letur upp mikudagin 30. apríl í fyrrverandi Statoilstøðini á Drelnesi. Hon lýsir partar av tí nýggjasta, sum vit vita um oljuna við Føroyar og greiðir frá, hvussu leitað verður eftir olju.

Á heysti 1992 fann bretska oljufelagið BP á fyrsta sinni olju í rakstrarverðum nøgdum á økinum millum Hetland og Føroyar. Fáar vikur frammanundan samdust Føroya landsstýri og danska stjórnin um, at landsstýrið skuldi yvirtaka málsøkið “ráevni í undirgrundini”. Hesar hendingar settu av álvara gongd á fyrireikingarnar til oljuleiting á føroyskum øki.

Í øll hesi 10 árin, ið farin eru, hevur nógv verið at hoyrt um oljuleitingina við Føroyar. Ferðaframsýningin lýsir partar av tí virksemin, sum ein oljuleiting førir við sær.

Í framsýningini verður nomið við hesi evni:

- hvussu verður olja til í undirgrundini?
- hvussu sær eitt grótslag út, sum hevur olju í sær?
- hvussu er arbeiðsdagurin á einum boripalli?
- hvussu nógv kostar ein oljuboring á djúpum sjógvi?
- hvussu ansa vit eftir náttúruhvørvinum undir eini oljuleiting?
- hvussu hevur søguliga gongdin kring oljunýtslu í heiminum verið?
- og mangt annað.

Framsýningin *Oljuleiting við Føroyar* byrjaði á Náttúrugripasavniinum í Havn í juni 2002, og nú endar sýningin við vitjanum í Húsavík, í Klaksvík og nú á Tvøroyri.

Ferðaframsýningin, sum letur upp mikudagin 30. apríl á Tvøroyri, verður opin dagliga til 19. mai. Opið er gerandisdagar frá kl. 10 til 12 og 13 til 16. Leygardag og sunnudag er afturlatið. Skúlaflokkar og aðrir bólkar kunnu avtala vitjanartíð á tlf. 37 24 80. Atgongdin er ókeypis.

Jarðfrøðisavnið og Náttúrugripasavnið

Rættartrygðin munandi versnað undir verandi lögmanni

Aðrástæðni í blaðnum er greitt frá tí dómi, har FF hefur fingið viðhald móti fiskimálaráðnum í tveimur málum. Hesi mál lýsa sera væl ta rættartrygd, ið er galdandi fyrri borgaran í dag.

Það ringasta í málinum er, at rættartrygðin er tilætlað gjörð verri undir sitandi lögmanni, enn hon hóast alt var frammanundan honum.

Vit hava fyrr greitt frá um yrkisráðið hjá lönjavn-ingargrunninum, men í samband við hendan dóm-in kann það vera rætt at endurtaka það í stuttum, tí júst hetta lýsir rættarfat-anina, sum er galdandi her á landi.

Það var fyrst í 50-unum, at vit finga lönjavn-ingar-grunnin, ið hevði til upp-gávu at umsita minstuløn og seinni annan studning til fiskivinnuna. Grunnur-in hevði eina nevnd, har avvarðandi feløg, m.a. FF, valdu fyra limir, og lands-stýrið valdi tann fimta, ið var formaður. Hendan nevndin kundi so greiða tey ivamál, sum kundu koma fyrri, so það slapst undan, at hesi meira enn neyðugt gjördust trupul-leikar hjá viðkomandi fiskimonnum.

Tá vit so finga nýggju stýrisskipanarlógina, skul-di ein slík nevnd vera í

stríð við hesa. Í samráð við vinnuna varð so gjört eitt uppskot um eitt ráð-gevandi yrkisráð, sum so kundi hava nøkulunda somu uppgávu, men nú sum ráðgevandi.

Tá lögtingið góðkendi at verða sett til viks Tá hetta mál kom til við-gerðar í tinginum, helt vinnunevndin, at upp-skotið um yrkisráð var nóg so tannleyst. Tískil varð skotið upp, og sam-tykt av einum samdum tingi, at yrkisráðið eisini skuldi kunna ráðgeva í umsitingarligum spurn-ingum.

Hetta ískoytið hóvaði ikki “maktmenniskjanum” John Petersen, so hann gjörði snøgt sagt það, at hann steðgaði arbeiðnum at seta hesa lóg í verk, fyrst við Edmundi Joensen og síðani Anfinni Kalls-berg sum lögmanni. John vildi ikki vita av, at nakar skuldi ráðgeva honum! Hetta var eitt fullkomiliga greitt brot á stýrisskip-anarlógini, har ein lands-stýrismaður hevur treyta-leysa skyldu at seta sam-tykta lögtingslóg í verk.

Umstøðurnar gjørdur, at Anfinn á heysti 1998 gjørdist landsstýrismaður í fiskivinnumálum. Hann “arvaði” og staðfesti hetta

brotið á stýrisskipanar-lógina. Hann legði enntá uppskot fram á ting um at avtaka lógina sum slíka við teirri grundgeving, at hon var í stríð við stýris-skipanarlógina. Það er dokumenterað væl og virðiliga, at henda grund-geving var ikki í samsvar við veruleikan, og at lög-maður gav lögtinginum hesa skeivu kunning móti betri vitan. Hetta var greitt brot á lógina um ábyrgd landsstýrismanna, har landsstýrismenn hava skyldu til at siga satt.

Men so hendi það, at ein meiriluti í tinginum, og millum hesar enntá teir samgongumenn, ið høvdu atkvøtt fyrri lógini, nú sam-tyktu at taka hana av aftur.

Nú var knappliga einki “forum”, sum kundi lofta og greiða mál av um-rødda slag. Hetta hevði ikki nýst at verið ein vanlukka, um lögmaður hevði fyriskipað ein poli-tikk á økinum, sum tryggjaði málum hjá fiskimonnum/borgarum eina regu-lera málsviðgerð.

Men það gjörði hann ikki. Það eydnaðist hon-um at beina fyrri tí møgu-leika, sum var at greiða slík mál uttan háva, men hann setti einki í staðin, hóast hann var fult greið-ur yvir støðið á umsiting-ini.

Eftirlitið hjá tinginum

Ein av grundgevingunum hjá Anfinni, fyrri at avtaka yrkisráðið, var, at ein lands-stýrismaður bert skuldi standa til ábyrgd yvirfyri lögtinginum. Hetta ljóðar væl og er kanska eisini í samsvar við lærubókurnar. Men júst málið um eyg-leiðaran prógvar, hvussu lítið vert hetta sjónarmið er.

Sambært lærubókunum skal eftirlitið hjá tinginum vera við til at tingmenn seta landsstýrismonnum fyrispurningar. Men tann, sum fylgir við, veit, at teir allarflestu “reellu” fyri-spurningar verða svaraðir við einum slutri fyrri ein-um slatri, og so hendir einki meira.

Það var eisini það, sum hendi í hesum málinum, og dómurin er í sær sjálv-um prógv fyrri, hvussu nógv henda eftirlitsskip-an er verd. Í hvussu er hjá fiskimonnum og “vanlig-um” borgarum.

Það er óneyðugt at siga, at ein rættarskipan skal nýstast, tá talan er um veru-lig ivamál í eini lógartulk-ing, so það kann fáast ein óheft avgerð, sum t.d. í málinum um fiskimannin, sum ikki fekk inntøku-trygd, tí hann hevði for-mellan bústað í Danmark. Rættarskipanin er so av-gjört ikki ætlað at taka støðu í málum, sum eru fullkomiliga greið, sum talan var um í hinum báð-um málunum.

Hetta er væl eisini or-søkin til, at fólk aftra seg við at fara rættarvegin. Það kann eisini kosta teimum dýrt, um tey ikki fáa við-hald.

Rættartrygd fyrr og nú

Niðurstøðan av hesum máli er, at undan Anfinni Kallsberg sum lögmanni var ein skipan, har mál, sum viðvíðktu inntøku-trygdini hjá fiskimonnum, vanliga kundu greiðast við luttøka frá bæði almenn-um umboðum og umboð-um fyrri fiskimenn, uttan at hetta gjørdist stórvegis trupulleiki hjá avvarðandi borgara. Málið um t.d. eygleiðaran hevði verið greitt, uttan at viðkom-andi fiskimaður nakrantíð visti av, at her kundi havt verið eitt ivamál.

Hvussu støðan er í dag eftir lestinun hjá lögman-ni, kann lesast aðrástæðni í blaðnum. Men í stuttum er hugburðurin í almennu umsitingini tann, at

- borgarin hevur altíð órætt og
- at allar lógir og reglur verða umsitnar til skaða fyrri borgaran.
- Skal hann fáa sín rætt, skal það antin henda við hóttað ella sak, sum tey fægstu hætta sær at fara undir.

Meðan borgarin/fiski-maðurin frammanundan kundi kenna seg nøku-lunda vissan í, at hansara mál vórðu rættvíst við-gjört, so er það beint mót-satt í dag.

Hetta kann saktans vera munurin á einum rættar-samfelag og tí mótsatta.

Ó.

Bíblían er álítandi

“Hann stóð upp triðja dagin samsvarandi við skriftirnar”

1. Kor. 15,4

Stóð Jesus ikki upp aftur úr grøvini, hevði Bíblían ikki verið álítandi.

Tá hevði Jesus verið ein lygnari, sum doyði fyrri egnar misgerðir og var glataður.

Tá hevði eisini øll mannaættin verði glatað.

Kundi Jesus ikki slíta deyðans bond hjá sær sjálv-um, so hevði hann heldur ikki megnað at slitið deyðans bond okkara.

Jesus hevur slitið deyðans bond og er upprisin “triðja dagin samsvarandi við skriftirnar.”

Longu gamla testamenti tosar um Jesu uppreisn. Her skulu bara nevast tvey støð.

“..tá ið sál hans hevði framborið sektaroffur, skuldi hann fáa avkom at síggja, liva langa ævi...” Jesaja 53,10.

Profeti um triðja dagin, sum uppreisnardag, er klárast hjá Hósea 6,2: “...eftir tveimum døgum lívgar hann okkum, á triðja degi hann reisir okkum upp, til tess at vit skulu liva fyrri ásjón hans”.

Jesus rindaði jú syndir okkara við deyða sínum, og tí mátti deyðin sleppa honum, tá ið syndirnar vóru goldnar. Jesus var skuldarfríur aftur í somu løtu, sum syndarokningin var goldin.

Reis Jesus ikki upp aftur, so hevði hann ikki kunn-að sagt við ránsmannin: “Sanniliga sigi eg tær: Í dag skalt tú vera við mær í Paradís”.

So hevði hann heldur ikki kunnað sagt við okkum í dag, sum hann segði við Martu á sinni: “Eg eri uppreisnin og lívið; tann, sum trýr á meg, skal liva, um hann so doyr”. Reis Jesus ikki upp, so hevði hann hvørki verið “Vegurin, sannleikin ella lívið”.

Grøvin er tóm, Jesus livir, skriftin er álítandi.

Nú finst vón, har vónloysi ráddi!

Nú finst ljós, har myrkur valdaði!

Nú hevur lívið vunnið á deyðanum!

*Mín frelsari livir, o sælasta troyst;
ei grøvin meg ævig skal goyma!
Brátt boðini ljóða: “Tú ætt, ið ert loyst,
kom, hvíl teg í friði har heima!”
Nú deyði og synd hava fingið sín dóm,
tí hann er upprisin, og grøvin er tóm.
Hann livir, og vit skulu liva!*

MS 164

SELIR TÚ

skipa- ella bátaútgerð?

So er FF-blaðið einasti holji boðberin, sum fær umboð á skipini – um-vegis reiðaríni – hvønn út-gávudag.

Gerið eina skilagóða lýsingaravtøku við okkum.

Tlf: 31 15 69

Fax: 31 87 69

T-post: ff-blaði@post.olivant.fo

Línubustir og goggar

Hondbundin føroysk línubust
og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:
tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroy blindafelag)

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:
Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prísinn !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

VISTIR UMBORÐ • PROVIANTERING • PROVISIONING

dagstænasta

HARALDSEN
títt keyr

Karvatoftir 4
Postboks 86
FO-530 Fuglafjørður
Tel.: 44 40 05
Fax: 44 46 89
e-mail: har@post.olivant.fo

P/f Jógvan Weihe

Heil- og smásøla

Bjálvaðir ískassar á goymslu

70 ltr.
200 ltr.
450 ltr.

*Betri góðska
- betri prísur*

Ísurin heldur sær í 40 dagar

Staravegur 15 • Tlf: 31 38 97 • Fartlf: 21 38 97 • Fax: 31 38 83
T-postur: jwimport@post.olivant.fo • Heimasíða: www.jogvan-weihe.fo

Næsta sakarmálið verður um samdøgursfrádráttin

Tann sum fæst við almennar myndugleikar veit, at tað ber ikki til hjá einum borgara at fáa viðhald uttan mun til hvussu væl hann kann undirbyggja síni sjónarmið.

Hetta verður væl og virðiliga lýst av teimum rættarmálum, sum eru umrødd í blaðnum í dag.

Men vit í FF eru so væl fyri, at vit vita, nær vit hava rætt. Vit duga at lesa lógir eins væl og nakar annar. Tað var nevnliga ongantíð ivi um, at vit fóru at fáa viðhald í teimum málum har hetta hendi.

Næsta mál vit leggja fyrri rættin verður um samdøgursfrádráttin hjá fiskimonnum uttanlands, sum er umrøddur í fleiri FF-bløðum. Hetta er eitt mál, har vit eru á heimabæiti, og vit vilja siga við so nær 100% vissu, sum tað letur seg gera, at her verða fiskimenn við útlendskum skipum frátíknir teirra lógligu rættindini.

Tí verður hetta næsta rættarmál, sum farið verður í holt við.

Miðvís...

Við miðvísari venjing hevur Heidi Andreassen vunnið sær pláss millum heimsins bestu ítróttar fólk.

...miðvís uppsparing tryggjar framtíðina

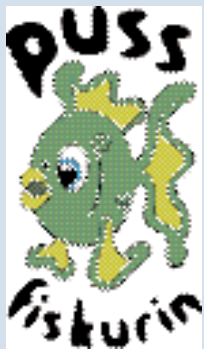
ÚV **TSE**

Føroya Lívstrygging

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meiríkostnað fyrri lýsaran
Her fært tú bestu lýsingaravtaluna - blaðið verður stórt solum sálpsittaríngum

Lýsingar
Tlf: 311569

Næsta blað

Sum vanligt liggur nógv tilfar eftir til komandi blað. Tá verður høvuðsinnihaldið frá páskatúri hjá "Norrønu" til Blokhus í Norðurljóttlandi, og tað verða fleiri áhugaverdar greinir, sum eru úrslit av hesum túri.

Tað mest nærliggjandi verður at greiða frá um Blokhus, og hetta er meira spennandi enn tað ljóðar. Hendan líttla bygðin við teimum nógvu ferðafólkunum hevur eina spennandi søgu, sum hevur nógv við fisk og sjógv at gera.

Vit vitja í Hirtshals, sum er tann tann fremsta fiskivinnuhavnin í Danmark. Men fyrst og fremst er hon merkt av Føroyum og føroyingum. Her eru

ikki færri enn 22 sum eita Joensen, ella eins nógvir og í eini hampiliga stórari føroyskari bygð. Vit hava eina stóra frásøgn um Føroyar í Hirtshals, og hetta er kanska meira enn tey flestu gera sær far um. Her er talan um føroyingar, sum standa aftanfyrri fiskiskap, virksema á landi og eisini andaligum virksema. Hóast danska fiskivinnan er á fallandi fót, so gongst væl hjá føroyingum. Vit vitja eisini fiskimannafelagið í Hirtshals.

Vit hava eisini eina áhugaverda frásøgn um Kirsten Jacobsen, fyrrverandi fólkatingslim. Hon býr í Blokhus, so tað var lagamanni at fáa tonnina á hana. Og her hava vit eina góða og positiva

"Strømfjord" hjá Asbjørn Magnussen

søgu um Kaj Nielsen, ella Fisker Kaj, sum hann varð kallaður millum manna. Hann kom í klemmu í donsku skipanini, tá hann hevði avreitt fisk fyrri kr. 4.000 og fekk eitt krav um at gjalda kr. 300.000 aftur! Men her kom Kirsten Jacobsen uppí leikin, og hetta endaði við, at Kaj varð púra fríkendir í landsrættinum.

Tað áhugaverda var, at vit hittu Kaj, har hann var úti í bønnum og velti. Men vit fara at hava alla hesa søguna í komandi blaði saman við frásøgn um kirkjuna, sum var dømd at fara í havið, men sum

Ein av bátunum við bryggju í Hirtshals var "Tinganes".

Kirsten Jacobsen og Fisker-Kaj

kanska er bjargað - eisini við hjálp frá Kirsten Jacobsen.

Kirsten Jacobsen hevur ymist orð á sær í Føroyum. Men vit kunnu ekkaleysir kalla hana ein føroyavin, sum fegin vil koma higar aftur.

Ein onnur frásøgn verður um torvgrevstur og hópframleiðslu av torvi í Kås nærindis Blokhus.

Tað er tískil øll møgulig grund til eisini at lesa komandi FF-blað.

Ein eldri sjúklingur mót-mælti: "Kortanei læknin, eg vil ikki taka hatta medisinið!"

Læknin: "Júmen, medisinið vil gera tygum minst 10 ár yngri!!!"
Sjúklingurin: "So vil eg slett ikki taka tað, tí hvussu skal eg klára meg uttan fólkapensjón?"

Hjá tannlækninum - Hvussu gekst hjá tannlækninum?
- Hann tók tvær.
- Men eg helt, at tú hevði bara ilt í einari tonn?
- Tað passar, men hann kundi ikki veksla ein 500-krónuseðil...

Hin tjúkki segði við hin klæna mannin:
- Tá man hyggur at tær, skuldi ein trúð, at tað var hungursneyð í landinum.
Hin klæni svaraði:
- Tá man hyggur at tær, skuldi man trúð, at tað var tín skyld...

Sjúklingurin: Hvat vístu røntgenbíløtini av mínum høvdi???
Læknin: EINKI!!!

Hvat gevur man einum manni, sum eigur alt, í føðingardagsgávu?
- Eina konu, sum kann vísa honum, hvussu alt virkar.....

dagsins **MYND**

Flakaskering í Sameindu Arabisku Emiratumum

Tað er ikki bert ófriður í Miðeystri. Hesa myndina hava vit tikið úr Gulf News, og er hon frá flakaskering á einum flakavirki í Sameindu Arabisku Emiratumum. Sum tað sæst verður flakaskering her roknað at vera mannfólkaarbeiði.